

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

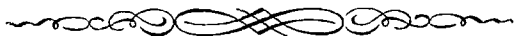
den offentlige Examen

i

Metropolitanskolen

i Juli 1851.

1. De excerptis et fragmentis aliquot Appiani commentatio critica et historica, ad rationem, quæ ei cum Dionysio Halicarnassensi intercedit, explicandam præcipue accommodata, quam scripsit *J. C. Espersen.*
2. Skolefsterretninger af Rector, Prof. B. Borgen.

Kjøbenhavn.

Trykt i det Schultziske Officin.

I.

**De excerptis et fragmentis aliquot Ap-
piani commentatio critica et historica,
ad rationem, quæ ei cum Dionysio
Halicarnassensi intercedit, explicandam
præcipue accommodata.**

An te hos decem annos operam in Appiani historia recensenda ita ponebam, ut ad illud quoque quærendum, quos in hac vel illa operis parte fontes adisset, animum acriter intenderem, quum me publico munere ornatum hoc supersedere studio quæstionemque ad finem nondum perductam in longius tempus differre alia negotia coegerunt. Ubi priorum librorum excerpta et fragmenta primum perlegi, tantam Appiano cum Dionysio Haliarnassensi similitudinem intercedere statim animadverti, ut mirarer sane, quod nulli viri docti, quos de Appiano aliquid scirem scripsisse, ullam ejus rei mentionem fecissent. Fugerat me, Niebuhrium in altera et tertia operis sui parte eam rem breviter uno et altero loco attigisse, ubi Dionysium, exclusis aliis, ducem Appiano in antiquioris temporis historia fuisse contendit, quam sententiam in reliquo opere aliquot demum annis post edito eadem fere ratione repetiit. Schweighæuserum autem, qui singulare quoddam plagii crimen Appiano oblatum prospero successu diluisset, alia omnia de eo statuere videbam. Quanquam de furto ab Appiano facto jam suspicari coeperam, non prius tamen, quam universum ejus opus accurate perlegissem, de ea re inquirere decrevi. Quod ubi feci, hoc primum mihi apparuit, Schweighæuserum, qui in una aliqua re recte vidisset, de aliis pluribus, quæ ad Appianum pertinerent, mirum in modum falso judicasse, quippe qui præjudicata opinione impeditus, omni opera in Appiano adversus obtrectatores defendendo collocata, proventus eo esset, ut illum in iis etiam rebus, ubi perversitatis crimine se absolvi non sineret, prorsus ad libidinem vel argumentis temerariis omni culpa liberare studeret. Deinde, quum accuratam Appiani cum Dionysio comparisonem instituisssem, omnibus undique circumspectis, quæ ad rem pro certo dijudicandam valerent, omnem fere illam Appiani historiæ partem, quæ in rebus ante Punica bella gestis versatur, non profecto esse nisi ex Dionysii opere mira arte excerptam, omnino

manifestum factum mihi est. Quanquam aliquatenus rei inventæ laus cum Niebuhrio est participanda, non piget tamen multum in hac quæstione operæ collocasse, quum præsertim nullo ille exemplo allato suum iudicium confirmaverit, deinde huic compilationi nimis multum tribuerit, qua fretus eodem jure, quo si ipsum Dionysium ad manum habuisset, res ad illum auctorem referre non dubitavit, quas Appianum ex alio fonte hausisse veri admodum simile est. Huc accedit, quod Niebuhrius de aliis rerum Romanarum scriptoribus parum recte iudicavit, argumentis usus, quibus contraria potius demonstrari possent. Quibus rationibus adductus, quum singularis occasio oblata mihi esset, maximam meæ collationis partem in publicum emisi, additis præterea pluribus, vel quæ ad universum Appiani genus scribendi illustrandum aliquid conferrent, vel quæ ad singulos ejus aliorumque scriptorum locos et sententias explicandas pertinerent. Fui fortasse in hac vel illa re copiosior, quam debui; neque tamen, si hic illic minuta vestigia persequor, hoc ideo factum est, quod ipsarum rerum argumento multa tribuerem, sed quod plenam Alexandrini scriptoris imaginem ante oculos proponi volui.

Scrib. Haun, Non. Jul. a. MDCCCLI.

Dionysium Halicarnassensem Appianus nusquam ille quidem in iis, quæ supersunt, scriptis nomine laudavit¹⁾, sed in omnibus fere rebus, quæ Punica bella antecedunt, perpetuo tamen eum ad manum habuisse atque ad compilatoris instar maximam partem exscripsisse iudicandus certe est. Ab eo Nostrum in rebus gestis narrandis, in publicorum institutorum notionibus comprehendendis vel obscurandis²⁾, in populorum terrarumque habitu describendo³⁾, in aliis totum fere pependisse, commentatione

¹⁾ Quin ex industria videtur tacere, qui meræ compilationis sibi conscius quavis potius arte furtum plerumque studuerit oculere. Locus erat Dionysii laudandi in præfatione (c. 12), ubi superiore ætate silentio prætermissa, illud temporis spatium indicavit, ex quo demum parum commoda narrandi ratione distractum, qua scriptores vulgo usi essent, dispersas rerum partes in unum se congesse prædicat.

²⁾ Vid. infr. not. de vv. *δημος* et *βουλή*, *ισοπολιτεία* et *πολιτεία* (Ital. I, V, 1). Ceterum ad ea rarius animum attendit, ut qui res potius bello gestas scribendas sumpserit.

³⁾ Apud Dionysium (XIV, 1, 2) terra Celtica, ut exemplum afferam, in duas partes Rheno flumine divisa est, quarum altera Germania, altera Gallia appellatur, neque aliter Appianum tradidisse e Suidæ testimonio (v. *Ἀππιανος*), ex præfat. Nostr. ec. 3, 4, al. patet.

de locis inter se comparatis, quæ infra subsequitur, plane probatum iri arbitramur. Nonnunquam tamen et quidem maxime in antiquiorum temporum historia, fabularum fundamento innixa propterque eam causam suo consilio aliena⁴⁾, alium præter Dionysium consuluit scriptorem, quem oculis facilius posset perlustrare atque uno et altero ex copiosa Dionysii narratione petito supplere. Neque vero in regum Romanorum historia plane alienis vestigiis liber videtur. Idem denique aliquoties in res quoque Samnitium valet atque Gallorum, quorum historiæ continuandæ gratia, quum Dionysius in tempora desineret a primo bello Punico proxima, alios circumspicere duces in posterum adhibendos coactus Noster est. At casu, ut videtur, fortuito potius, quam consilio proposito ductus nec certe nisi in iis, quæ minoris momenti sunt, ad illos confugit; in maxima harum quoque

⁴⁾ Initium cepisse Appiani historiam ab Ænea, Photius ait (in Bibl. Cod. LVII), cursim inde ad pucros usque (Romulum et Remum) progressam esse, sed a Romulo, urbis conditore, accuratius deinde singula persecutam. Illam vero Dionysii historiæ partem ab ultima antiquitate repetitam atque ab eo uberrime tractatam, tum quæ deinceps narrata ejusdem generis sunt, Appianus vel neglexit omnino vel festinanter oculis percucurrit. Ea saltem, quæ Dionysius (I, 27 sqq.) ad Herodoti et aliorum errores refellendos attulit, de Tyrrhenis Lydorum colonis fabulantium, vix videtur legisse, si librum VIII de rebus Punicis respexeris (c. 66), ubi ludiorum sive ludionum nomen inde ortum opinatur, quod Tyrrheni Lydorum coloni essent; nisi forte Appianus a Dionysio persuaderi sibi passus non est. Rursus qua ratione antiquiores illas res perlegerit, exemplum infra videas. Hoc vero ab Dionysio et Pisone didicit, ut antiquitatem mythico colore exueret (vid. d. Rea et pueris I, 1; d. Romuli morte I, 2).

rerum parte, nulla ratione ceterorum habita, unum Dionysium Appianus compilavit; in qua compilatione certis argumentis indiciisque probanda ipsa locorum infra collatorum disquisitio præcipue versatur. Neque vero quænam universi operis Appiani forma, ratio, consilium sit, neque quos qualesve fontes in historia perscribenda adierit, neque qua fide, diligentia, iudicio illos in rem suam converterit, ullam generaliter disputandi necessitatem sua natura nobis imponit materia, quam hac commentatione pertractandam sumpsimus. In excerptis et fragmentis nec ita multis nec magnis versamur, quæ certe, quum ad quæstionem nobis propositam comprobendam omnino sufficiant, parum rursus ad cetera dijudicanda auxilii suppeditant. Neque vero nisi de nudo compilatore agitur, omnia fere ex uno fonte haurientis. Quæ quum ita sint, non alia de Appiano ejusque opere et fontibus exponere decrevimus, nisi quæ cum hac parte ita rationem habebunt, ut partim ab ea aliquid lucis accipere, partim ei vicissim afferre videantur. Ceterum lectores ad universi operis Appiani præfationem mittimus (c. 12 sqq.), ubi miserum illud excerptendi sive compilandi genus rerumque dispositio omni arte historica destituta, cum quadam nominum temporumque notandorum incuria conjuncta ab ipso quasi sub oculos subjiciuntur, ex qua jam perversa rei tractandæ ratione et ex summa ignorantia, negligentia, confusione memoriæ, linguæ præterea Latinæ imperitia⁵⁾ foedi illi

⁵⁾ Ne quid de Nostro temere contendam, rem argumentis ex quadam historiæ parte allatis probare conabor. In conjuratione Catilinaria breviter exponenda Sallustii narrationem Appianum imprimis secutum esse, magna utriusque inter se comparati similitudo mihi persvasit (Appian. Ci-

errores atque peccata fluxerunt, quibus homo alioquin dextri experts ingenii iudiciiue maximam partem historiæ rerum Romanarum inquinavit⁶). Jam in ipsis his locis,

vil. II, 2—8; Sallust. Catilin. 15 — ad fin.); nec tamen Ciceronem (orat. I in Catilin.) neque Plutarchum (vit. Cic.) in una aliqua re ab eo negaverim esse consultos. Etiam si vero confusione atque negligentia, quæ in ejus consuetudine sunt, unum et alterum tribuendum esse videtur, multo tamen plura in his rebus peccata Latini sermonis ignorantia originem debent. Jam c. 2 falsa omnino interpretatione in errores videtur incidisse, quin etiam, quum Catilinam a mulieribus magnam pecuniæ vim corrogasse narraverit, illa Sallustii verba (c. 24) "æs alienum grande conflaverant (mulieres)", ita intellexisse, quasi pecuniam grandem comparasse eæ dicerentur. Sallustii vv. c. 47 "Senatus decernit, uti abdicato magistratu Lentulus cett." Appianus c. 5 ita vertit: ἡ μὲν βουλὴ Λέντιον παρέλκυσε τῆς ἀρχῆς (Lentulo magistratum ademit). Sallustii "diversis itineribus" (c. 50), Appian.: "κατ' ὀπισθίας ὁδοὺς" (per posticas) reddit (l. c.). Sallust. vv. (ibidem) "Dum hæc in senatu aguntur cett. — Consul ubi ea parari cognovit, dispositis præsiidiis, — convocato senatu refert cett." Appianus (l. c.) sententia verborum "dum — aguntur" perperam intellecta, ridicule interpretatur: "ὅν ὁ Κικέρων πυνθόμενος ἐξέδραμεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου καὶ διαθείε — φύλακας ἐπανήλθε καὶ τὴν γνώμην ἐπετάχυνε" (quo cognito, Cicero procurrit e curia dispositisque præsiidiis reversus urgebat sententias); quasi vero hæc omnia uno eodemque tempore gerantur. Quum Galliam apud Sallust. 56 sqq. falso de Transalpina intellexerit, Sallust. vv. c. 57 "per montes" (ᾧ: per m. Apennin.) "ὑπὲρ Ἀλπεις" ab eo vertuntur et Antonius Catilinam trans Alpes assecutus vicisse narratur (c. 7).

⁶) Quod quum ubique ab Nostro factum sit, tum maxime in illis librorum monstris apparet, Hispaniensem dico et de bellis civilibus primum, ubi mirum quantum rerum gestarum, institutorum publicorum, terrarum locorumque memoriam perturbavit.

quibus tractandis curam insumpsimus, quanquam rarius ab Nostro nec tantopere peccatum est, ut qui Græcum scriptorem ducem haberet et in rebus versaretur non ita magna compilandi difficultate conjunctis, nihilominus tamen hic quoque ejusdem perversitatis vestigia invenias, quam in opere ejus deinceps in immane auctam videmus. Quæ quoniam nostra commentatione uberius enarrabuntur, breviori disputatione hic defungemur. In his igitur rebus conscribendis Appianus, quanquam e Dionysii narratione hoc et illud nonnunquam ad verbum exscribere eodemque ordine exponere non dubitavit, multo tamen sæpius singula illius verba sententiasque, tanquam locis nova specie et colore indutis compilationem callide tegere studeret, nunc transposuit, nunc variavit, nunc circumlocutus est; omnia denique ab illo copiosius narrata in pauciora plerumque Noster redegit. Alios fontes in usum adhibere, raro ei in mentem venit; semel et iterum aliquid e memoria videtur scripsisse; quæ suo ingenio invenit, ea commemorare ne operæ quidem pretium est. Quæ scribendi compilandive ratione usus plura hic illic negligenter legit, memoria destitutus confudit, falso interpretatus est. D. Reg. I Faunus et Latinus permiscetur; ibid. II Hostilio Anco nomen datur; in Anci Marcii mortem morbum Tulli Hostilii videtur transtulisse; de Romulo autem sibi deinceps ipse repugnat (Civil. II, 114); ibid. XI clientes (apud Dionys. V, 40 *πελάτας*) servos (*δούλους*) interpretatur. Italic. V, 3, Valeria, Poplicolæ filia, soror ejus vocatur; ibid. V, 2, deliberationem rei in rem jam actam convertit (vid. infr.); idem peccatum Samnit. VII, 3, ubi Æmilium bellum adversus Samnites gerentem fecit, quod gerendum, an omittendum esset, tunc a patribus deliberabatur (Dionys.

XVII, 10), et Tarentinorum causa omissum profecto est. Ejusmodi peccata alia in aliis Nostri libris sunt: Hannibalic. c. 5, Publius Scipio in Hispania bellum gerit, deinde Gnæum fratrem ad res administrandas ibidem relinquit, quorum uterque in Hispaniam nondum venerat ⁷⁾. Jam ipsis his locis, ubi Dionysium ad manum habuit, in magistratibus dignitatibusque Romanis Græce significandis parum accuratus est. Publicorum enim institutorum ignarus non ejus generis appellationum ne Græcarum quidem satis notitiæ videtur habuisse. Italic. V, 4, ὑπάτους pro ὑπατιζούς, consules pro consularibus posuit (vid. ib. not.); Gallic. V ὑπατος ἀρχή de dictatura (vid. Dionys. XIII, 7, de Camillo; ibid. 11, de consulatu Manlii, ubi ὑπατος ἀρχή adhib.). In aliis denique rebus compilandis cum fraude videtur egisse. Italic. V, 4, 5, sententias a diversis Dionysii locis mutuatus orationes composuit ejusque distributionem verborum permutavit. Italic. VII, res a militibus seditiosis gestas e duobus apud Dionysium diversis locis consarcinavit (IX, 3, a. u. c. 273; IX, 50 a. u. c. 283). Quæ quanquam ipsa per se non ita magni momenti sunt, ex iis tamen aliam deinceps ejusmodi fraudulentiam colligere licet. Utrum vero Samnit. IV, 3 sqq. narrationem de Herennio antiquo colore, quem Livius servavit (IX, 3), Appianus exuerit, an hoc jam ab Dionysio factum sit, in medio est relinquendum. Neque enim quidquam ex Dionysii narratione superest, nisi excerptum breve de clade Caudina (XVI, 3) et in

⁷⁾ L. c. exemplo etiam est, quam temere Schweighaeuser Appianum erroribus liberare quæsiverit. Vid. Interpret. Latin. Vol. I, p. 233.

farragine excerptorum XVI, 4—8 fragmenta duo, quorum alterum (l. c. 4, init.) ad Romanos supplicantes (cfr. Appian. l. c. IV, 2); alterum (l. c. 4 et 5) ad Pontii filii orationem pertinet patrem refellentis (Appian. IV, 4). Quibus inter se collatis, illud quidem dubitari nequit, quin in his quoque rebus Appianus Dionysium compilaverit, sed fieri potuit, ut, quæ hic solita fortasse loquacitate per longas orationes sexcenties repetisset, ea Appianus adeo resecaret, ut nisi ad extremas Herennii et filii deliberationes animum non attenderet. — Appianum nonnunquam in ea historiæ parte, de qua agetur, ab aliis præter Dionysium scriptoribus unum et alterum sumpsisse, jam supra indicavimus. Hoc primum ex ipsa rerum discrepantia intelligitur. Huc pertinent, quæ in regum historia de Latinorum nomine dicta sunt, de serie regum Albanorum, de Romulo Silvio, de Silviorum cognomine, de Reæ Silviae nomine, sicut Lavinia, discrepante, de miti Romuli imperio, de morbo Anci, porro de aliis paucis, quæ plus minusve ab Dionysio discedunt. Samnitic. X, 5 de captivis a Pyrrho remissis Appianus ab Dionysio diversus (XVIII, 27) solo cum Plutarcho congruit (Pyrrh. 20). Eadem, quæ Dionysius, Ennius tradidit (Cic. d. off. I, 13), Livius Epit. XIII, Florus I, 18, Eutropius II, 7, Victor d. vir. ill. 35, Zonaras, qui Dionem C. sequitur, VIII, 4. Neque enim Niebuhrio assentior, qui, quum loco Dionysii supra laudato non multum tribuat, Appiani atque Plutarchi narrationem ab ceteris discrepantem Halicarnassensi originem credit debere, quem illorum uterque in his rebus sequatur (V. III p. 587). Opponam saltem, quod Appianus, ut ex ipso hoc excerpto apparet (X, 4), jam in altero Fabricii responso referendo ab Dionysio

discessit atque eundem cum Plutarcho fontem aut ipsum fortasse Plutarchum adiit, ad quod V. C. animum non attendit. His discrepantiæ exemplis allatis, unum denique fragmentum addam Gallic. X, ubi certamen singulare Valerii cum Gallo regulo attingitur, de quo certamine quum Livius (VII, 26), Dionysius (XV, 1), Gellius (N. A. IX, 11), qui ad libros annales provocat, inter se consentiant, brevis Appiani locus ad verba saltem nonnihil videtur discrepare. Deinde loci Appiani inveniuntur, ubi nullis auctoribus nomine citatis discrepantiam scriptorum ipse indicavit. D Reg. I duæ traditiones de Ascanio sunt, quarum non nisi priorem cum Dionysio communem habet⁸⁾. Samnit. X, 3 discrepari dicitur, utrum Cineas an Pyrrhus quibusdam verbis usus sit. Plutarchus illa verba ad Cineam solum retulit (Pyrrh. 19); Dionysii excerptis h. l. destituimur. Samnitic. X, 4 de responsis Fabricii agitur, quorum alterum prius allatum ad sententiam saltem cum Dionysio (XVIII, 11—17), alterum ex alio fonte haustum cum Plutarcho congruit (Pyrrh. 20). In ejusmodi rebus Appianus loquacissimo scribendi genere fortasse fatigatus, quo Dionysius ad extremum sui similis usus perpetuo est, alium nonnunquam auctorem videtur adisse. — Locus denique occurrit, ubi in re quadam audacter gesta scriptorem Romanum testem nomine advocavit (Gall. VI); quis autem fuerit, quum nomen corrupte scriptum sit, vix dijudicari potest; de quo infra viderimus. Huc accedit, quod in reliquo deinceps opere scriptores nonnullos nomine laudavit, quos utrum in his

⁸⁾ Duplicem memoriam de morte Romuli non huc traducam; nam sic omnes.

rebus consuluerit, necne consuluerit, quærendum nobis est. Gallic. I, 3 in clade L. Cassio a. u. 647 illata Claudium (corrupto prænomine Paulum) testem advocavit; Hannibalic. c. 27 Q. Fabium (Pictorem), Punic. c. 132 Polybium, Mithridatic. c. 8 Hieronymum (Cardianum) nominibus Noster laudavit. — Antea autem, quam ad illos auctores tangendos aggrediar, de duobus scriptoribus dicendum erit, quos ab Appiano aliquis credat in usum esse adhibitos, Livium dico et Plutarchum. Fuerunt enim, qui Appianum multa e Livii libris hausisse contenderent, quin Plutarchum ad verbum exscribere solitum; quorum neutris assentior. Imo potius dicam, Livium nusquam in universo opere, nisi in priore historiæ regum parte, ab Nostro esse consultum; quanquam ne de ea quidem quidquam pro certo affirmari potest. At certe tanta est in singulis antiquiorum temporum rebus cum Livio similitudo, ut non prorsus negare audeam, quin ab eo Appianus hoc vel illud sumpsisse videatur; quum præsertim locorum apud utrumque similium unum et alterum apud alium neminem inveni-erim. Hujus similitudinis exempla sunt I, 1 nomen Lat. Aboriginibus ab Ænea datum, altera de Ascanio narratio, quæ Livianæ confusio- ni originem videtur debere, Romuli Silvii nomen utrique commune, impietas ejus, cui ceteri immorantur, ab utroque prætermis- sa, utriusque de Silviorum cognomine admonitio, Reæ Silviæ nomen; I, 4, preces Sabinarum, alia, de quibus infr. In reliquo opere Appiani nulla Livii aditi vestigia indagavi; quæ vero cum Livio similitudo Appiano deinceps intercedit, omnino alia est, cujus originem inde repetas, quod hic illic utrique iidem ad manum fontes fuerunt, in extrema historia Punica, in rebus

Macedonicis, Syriacis, Polybius; in ceteris rebus alii, quorum vestigia in scriptorum discrepantia, quæ ab Livio sæpius indicatur, haud raro invenias⁹⁾. Imo vero,

⁹⁾ Ut aliquot exemplis defungar, vestigia fontis ab Appiano in altero bello Punico aditi nonnulla Livio adjutore in medium proferam. Liv. XXV, 36 duas diversas de G. Scipionis cæde narrationes refert, quarum utram Appianus secutus sit, Hispan. c. 16 videas. Liv. XXVI, 49, scriptorum de numero militum præsidii Punici discrepantiam indicat, ubi etiam Appiani fontis numerum invenias (Hispan. 19). De cæde Gracchi uterque vulgatiorem famam sequitur (Liv. XXV, 16, 17; App. Hannibal. 35). Liv. XXIII, 47 certamini inter Tauream et Asellum mirabilem rem in quibusdam annalibus adjectam invenit; ex uno eorum Appian. hausit (Hannibal. 37), qui ceteroquin ad aliud tempus certamen retulit. De Fulvio Flacco ab Liviana narratione (XXVI, 4 sqq.) Appian. discedit (Hannib. 41, 42), at paulo infra apud Liv. XXVI, 6 aliorum discrepantia observatur, inter quos Appiani fontem agnoscas. De Marcelli cæde mirum quantum variasse auctores Livius dicit (XXVII, 27), de Marcello speculandi causa egresso inter plerosque convenire; at inter eos, qui aliter traderunt fontem Appiani referendum esse apparet (Hannib. 50). Apud Plutarchum (Marcell. 30) de Marcelli morte plures scriptores laudantur, inter quos tamen fontem Nostri frustra quæsiveris. De navibus onerariis Carthagine missis (Liv. XXVIII, 46) Appianum (Hannibal 54) nonnihil cum Coelio consentire, Valerio Antiati repugnare videas. De Pleminii morte (Liv. XXIX, 22; XXXIV, 44) Appiano cum Clodio Licino convenit (Hannib. 55), at in ceteris, quæ de ea re narrantur, uterque dissentit. De numero militum a Scipione in Africam transportatorum Livius (XXIX, 25) admodum inter se discrepare auctores ait, sed ibi quoque Appiani fontem inter eos agnoscas, quos nullo nomine ille indicavit (vid App. Punic. 13). De Hannone capto (Liv. XXIX, 35) Appianus (Punic. 14) cum Coelio et Valerio congruit, quorum utrique alioquin ubivis fere repugnat. In his subsistam; neque vero alia ratio Appiano in ceteris rebus cum Livio intercedit.

id quod gravius testimonium est, *Illyric. cc. 6, 29*, Appianus de bellis adversus Rhætos, Noricos, Mysos, nullam se apud scriptores mentionem invenisse dicit, quæ tamen, si Livium adisset, haud dubie ab eo didicisset (v. *Epitom. 134 et 136*). Quæ quum ita sint, Appianus, si profecto ab operis sui initio Livium consulere coepit, certe consilio deinde mutato, quod in quadam historiæ parte Dionysii libros compilare commodius esset et in reliquis rebus aliorum auctorum, quos Livio præferret, notitiam sibi comparasset, ab Liviani operis usu omnino recessisse dicendus est nec, quidquid prætermissum ab illis esset, ab Livio compertum iri sperasse. Hæc de Livio. — Jam quod ad Plutarchum attinet, paucis rem absolvam. Vitas illas Romuli, Numæ, Poplicolæ, Camilli, Coriolani, Pyrrhi cum his excerptis fragmentisque Appiani comparantem licet videre, quam longe absit, ut Appianus, quemadmodum Dionysium, sic Plutarchum quoque in his rebus usquam compilaverit. Num vero semel et iterum Plutarchi libros evolverit, hoc et illud iisdem olim lectis acceptum retulerit, alia quæstio est. Ejusmodi exempla sunt, responsum Fabricii, narratio de captivis remissis (*Pyrrh. 20*), Cineas Demostheni æquiparatus (*ibid. 14*), cujus rei mentionem ad Plutarchum auctorem Dio Cassius refert (*E. V. XXXVIII, Reimar. I p. 18; Appian. Samnit. X*); addi fortasse possunt, quæ a Plutarcho de sorte suprema regum R. narrantur (*Num. 22*), de Tarpeia (*Rom. 17*), de reverentia populi adversus Coriolanum (*Cor. 14*); in quibus rebus Appianus Plutarcho similior ab Dionysio videtur discedere, neque tamen quidquam obstat, quo minus Appianus ex eodem cum Plutarcho fonte hausisse dici possit, nec Dionis testimonio tribuendum

tantum est, ut eo res dijudicetur. Quæ hic de Plutarcho dicta sunt, ea in reliquam quoque Appiani historiam cadunt.¹⁰⁾

Itam ad illos scriptores ab ipso Appiano nomine laudatos transeundum erit. In libro Gallico (VI), ubi de Dorsonis sacerdotis audacia mentio est, scriptorem Romanum testem advocavit; quam rem ab Dionysio fortasse prætermisam, ceteroquin, ut videtur, vulgatam, Livius (V, 46), Dio (E. XIX, Reimar. I p. 14), Florus (I, 13, 6), Valerius Max. (I, 1, 11) commemorarunt, Plutarchus præteriit. Nomen autem scriptoris, quem Appianus citavit, dubitationem habet; legebatur enim in MS. Vales. *Καύσιος*, quod Valesius in *Κάσσιος* (transposito accentu) mutavit, quam emendationem editores secuti sunt. Qui si Cassius ille Hemina fuit, a Plinio (H. N. XIII, 13, XXIX, 1) et Gellio (N. A. XVII, 21, 3) laudatus, qui in annales ab u. c. ad sua tempora aut saltem ad bellum Punicum II deductos multa e sacris libris et traditionibus videtur transtulisse, satis antiquum annalium scriptorem ad manum habuit Appianus. Vixit enim circa a. u. c. 608. Num vero sub nomine *Καύσιος Κάσσιος* lateat, non possum non admodum dubitare; nomen enim illud mendosum ex *Κλαύδιος* æque corrumpi potuit, nec Cassius illorum scriptorum videtur fuisse, quos in his rebus consulere Appiani interesset. Ne Livio quidem placuit, qui nusquam toto opere Cassii nomen laudaverit (vid. Lachmann. de font. Liv. I, 44). Idem quoque in Dionysium valet. Quisquis autem h. l. citatus est,

¹⁰⁾ De suppositicio illo libro Parthico, qui falso Appiano tributus est, vid. Schweighæuser. Opusc. Academ. II, p. 61 sqq.

certe scriptor Romanus fuit, quem in his rebus præter Dionysium Græcum in usum hic illic adhibuit. Nec in nomine nude posito *Ῥωμαῖος* hærendum, quod idem h. l. atque *Ῥωμαϊκὸς συγγραφεὺς* valet (Præfat. 12; Civ. II, 70, IV, 16). — In ea parte rerum Gallicarum, quæ in Cæsaris temporibus versatur (I Epit. 3), ubi Cæsaris ephemeridibus vel potius Asinii Pollionis opere usus est, redintegrata memoria rei aliquanto ante gestæ, ad annales provocat Claudii (corrupto prænomine Pauli)¹¹), quem in superioribus Gallicis rebus ducem ab eo adhibitum esse, inde colligere licet. Quintum autem Claudium dici, cognomine Quadrigarium, quem Velleius P. (II, 9) Sisennæ cum Rutilio et Valerio Antiæ æqualem fecit, pluribus adductis rationibus mihi persuasum habeo. Ejus annales a bello inde Gallico initium cepisse et ad ipsius tempora esse deductos, satis constat. Orosius (V, 20) numerum militum ad Sacriportum cæсорum (a. u. c. 672) ex ejus historia citavit. Acilianos autem annales partim ex Græco in Latinum sermonem verterat, partim eos secutus erat¹²). Ejus autem libros crebro

¹¹) Corruptela inest vv. *Πάλλω τῶ*; neque enim *Πάλλος ὁ Κλαύδιος* recte dicitur, neque quisquam scriptor eo nomine notus est. Puto autem in "τῶ" syllabam finalem corrupti nominis "*Κοίντῶ*" latere; nisi forte *Πάλλω* ex alio contextus vocabulo corruptum est.

¹²) Num Acilianus interpretes idem cum Claudio Quadrigario fuerit, Lachmann (I p. 35) valde dubitat; "Livius, inquit, Acilii interpretem (XXV, 39; XXXV, 14) a Claudio (Quadrigario) distingvit, quem sæpius hoc non addito citat (XXXIII, 10, XXXVIII, 41, XLIV, 15). Eos autem, quos Livius in rebus a clade Gallica adhibuit annales, non translationem, ut plerique putant, sed ipsius Claudii opus fuisse pro certo habeo". Sic Lachmann. At in duobus illis Livianis locis parum mihi quidem causæ videtur inesse, cur

scriptores rerum et grammatici in usum converterunt. Per omne opus Livianum, quod integrum est, Claudium hic illic nomine citatum videmus. Ex ejus libris Livius res laudat ab aliis non traditas (VIII, 19, XXXVIII, 41, XLIV, 15); hunc scriptorem numerum captorum cæsorumque immodice augmentem haud temere sequendum elegit (XXX, 10), sed pluribus auctoribus potius fidem habuit (VI, 42, IX, 5). Eodem Seneca usus est (de Benef. III, 23). Claudium Gellius per omnes libros præcipue laudavit; idem in Orosium valet, qui eum sæpius, in bello Macedonico (IV, 20), Achaico (V, 3), Numantino (V, 4), in aliis, ad manum habuit. Neque vero Plutarcho incognitus fuit, qui pugnam ad Anienem (Coriol. 41) ab Claudio sumpsit (cfr. Liv. VI, 42) et Clodium quendam alio loco (Num. 1) citavit, qui idem atque Claudius Noster videtur. Claudio denique

Claudium interpretem diversum a Quadrigario putes. Altero loco enim Claudium Acilianos annales Latine vertisse Livius dixit, neque profecto eum ita distinxit, ut de alio quodam cogitare liceat; altero non Claudius dicitur nisi aliquid tradidisse Acilianos libros secutus; qui posterior locus pro Claudio ab Livio alias laudato stare mihi videtur et contra Lachmanni distinctionem prorsus repugnare, cui etiam omnium scriptorum silentium opponam; neque alius quisquam Claudius, id quod haud levis momenti est, in universa historia belli Punici secundi ab Livio citatur. Et duo illi loci s. c. ejusdem plane indolis sunt, atque ceteri omnes, quos alias Livius hic illic laudavit: alter enim numerum cæsorum impudenter auget; alter rem mirabilem adjicit, ab aliis omissam. Quibus consideratis colligi licet, Claudium in belli saltem Punici II historia exponenda Acilianos annales in Latinum sermonem translatis suo operi inseruisse; eosdem etiam in reliquis deinceps rebus ob oculos illum habuisse, alter locus supr. citatus ostendit.

Servius, Macrobius, Nonius, Priscianus usi identidem sunt. Per vero amplum et copiosum opus fuisse, ex librorum jam ambitu numeroque licet colligere; idem ejus fragmenta testantur, quæ oratorium scribendi genus produunt; et quidem in rebus Punicis mirum quantum prolixum fuisse, satis apparet (vid. Lachm. II, p. 22). Claudium ubique fabulatorem rerumque exornatorem agnoscere licet (cfr. historiolas apud Gell. IX, 13, de Manlii pugna singulari cum Gallo; ap. Oros. V, 4, de re mirabili a Lusitano quodam gesta; ap. Senec. d. Benef. III, 23, de domina et servis; ap. Liv. XXXV, 14, de Scipionis et Hannibalis colloquio). Hunc autem auctorem, cujus jam oratorium scribendi genus cum quadam sermonis Latini simplicitate conjunctum Appianum ad se allicere debebat, non in Gallicis solum rebus, sed in magna etiam reliqui operis parte in usum videtur convertisse. In rebus Syriacis (cc. 9, 10, 11), ubi Polybium ducem habuit, narrationem illam de Scipione Africano legato ejusque colloquio cum Hannibale ex Claudii historia in suam transtulit; neque enim eam historiolum Polybio deberi, ex Liv. XXXV, 14 apparet, qui in iis rebus Polybium maxime secutus ad Claudium eam refert, neque ex Livii narratione quidquam Appianum exscripsisse, qui præsertim omnia multo uberius exposuerit, utriusque verba comparanti perspicuum erit. In ceteris quoque rebus, ubi Polybium sequitur, multa Polybianæ narrationi aliena immiscuit, quorum plura ad Claudium referre non dubitaverim (cfr. Appian. Punic. c. 74 — ad fin. libr.; Polyb. frgm. I. XXXVI et XXXVII). Jam in ea libri Gallici parte, ubi Dionysio Appianus præcipuo duce usus est, quamquam in his excerptis et fragmentis nihil ad comparandum offertur, veri ta-

men simile est, Claudium in hac vel illa re, qua a Dionysio Noster discessit, ab eo esse consultum. Quin illam narrationem de Dorone sacerdote ab Claudio sumptam esse non possum non suspicari. In reliquis deinceps rebus Gallicis ad ea usque tempora, in quæ annales Claudii desiere, hujus auctoritatem Appianum secutum esse, ex loco supr. c. (Gall. I, 3) conjiciendum est. Nonnulla denique fontis Appiani vestigia, quæ apud Livium inveniri supra ostendimus, Claudianam videntur originem prodere (cfr. Liv. XXIII, 47); neque prorsus a veri similitudine abest, quin plura eorum, quæ ab Nostro Hannibalic. c. 40—67 narrantur (e. c. certaminum singularium miracula), e Claudiani fontis copia hausta sint. — In bello Hannibalic. (c. 27) Q. Fabium legatum Delphos missum esse¹³⁾ tradidit eundemque illarum rerum scriptorem vocavit; quæ tamen Fabii commemorandi ratio jam ipsa per se nihil de ejus annalibus ab Appiano adhibitis videtur probare. Quidni enim Fabium, quum annales, non singularem rerum Punicarum historiam conscripsisset, eodem modo, quo Claudium, laudavit, quem in rebus Gallicis (l. c.) testem advocatum non earum rerum scriptorem appellavit, sed claris verbis ejus citavit annales? Potius credam Appianum non Fabium nisi ex alio fonte (fortasse Claudio) citatum habere, quem præclarum historicum Delphos legatum missum recentiores annalium scriptores non potuerunt non commemorare, quum præsertim Fabius in suis ipse annalibus eam legationem uberius commemorasse videatur. At aliis causis mihi videor jure dubitare, num vetustum illum scriptorem Appianus ducem adhibuerit.

¹³⁾ Cfr. Liv. XXII, 57; Plutarch. Fab. Max. 18.

Neque enim in antiquiorum temporum fabulis¹⁴⁾, neque in vetere rei publicæ historia, in cujus fragmentis hic versamur, ullum Fabii ab Appiano adhibiti vestigium invenitur (cfr. de Tarpeia, Coriolano infr. not.). Sed hæc fortasse levioris momenti sunt. At vero, ut ad graviora documenta veniamus, quum Livius (XXII, 7), qui in clade ad Trasimenum commemoranda Fabium potissimum auctorem se habuisse dicit, et Polybius (III, 84 sqq.), qui eundem ducem sequitur, de numero cæso- rum captorumque inter se consentiant, Appianum, qui alia omnia tradit (Hannibal. 9, 10, 11), neque de Romanis in acie cæsis, quorum XX milia habet, XV illi, nec de militibus a Maharbale captis, quorum X milia numerat, VI illi, a Fabio quidquam accepisse videas. Neque vero numeros apud Appian, corruptos esse, ipse verborum contextus plane ostendit. De Centenio alium quoque auctorem longe dissentientem secutus est; cfr. Corn. Nep. Hannib. 4. Nec si ea, quæ Polybius (III, 8) ex Fabii narratione citavit, cum Appiano compara- veris, simile quidquam apud Nostrum invenias. De Hasdrubale res novas moliente legesque patrias antiquare atque formam rei publicæ in principatum unius mutare tentante Appianus in universa historia Punica tacet. Huc accedit, quod in iis locis Livianis, qui Appiani fontem nullo nomine adjecto indicant, ne unum quidem vestigium inveni, quod cum aliqua veri specie ad Fa- bium referri posset. Quare, donec contrarium certis argumentis probatum videro, Niebuhrio (P. IV, pp. 47, 98) non assentiar, qui Appiano, antequam Polybium se- quendum elegisset, Fabium ducem fuisse contendit, nulla

¹⁴⁾ Cfr. fragm. ap. Euseb. infr. I laudatum.

alia ratione ductus, nisi quod Fabium Appianus illo loco nomine laudasset. Quod quum de Appiano satis constare Niebuhrius putaret, idem in Dionem quoque, cui in parte rerum Punicarum similitudo cum Appiano intercederet, non minus valere credidit; nec tamen illum fortasse ex aliis præterea fontibus hausisse negat. Hæc de Fabio. — Non ante huic præfationi finem facturus sum, quam binis vel ternis verbis Polybium et Hieronymum commemoravero, quos ab Appiano laudatos esse supra indicavi. Polybius de diversis bellis, quæ cum Romanis Galli gesserunt, I, I, 6; II, per. tot. lib. mentionem fecit; quos si Polybii locos cum Gallici libri fragmentis comparaveris, ex iis nihil Appianum in suam historiam transtulisse, facile intellexeris. Hieronymum autem Cardianum in rebus ab Alexandro M. gestis (Mithridat. 8) testem ita advocavit, ut vix dubitari possit, quin ejus historiam ad manum habuerit. Utrum vero in rebus quoque a Pyrrho gestis scriptor Cardianus, quem Dionysius et Plutarchus plus minusve in usum adhibuerunt¹⁵⁾, Appiano ante oculos fuerit, dijudicari nequit; fieri autem potuit, ut eorum, in quibus Appianus ab Dionysio diversus cum Plutarcho consentit, unum et alterum originem illi scriptori deberet.

¹⁵⁾ Cfr. Dionys. I, 6; Plutarch. (Pyrrh. 17, 21).

II.

Ex Appiani

Romanarum Historiarum Libro I.

Sive De Regibus

Excerpta & Fragmenta.

I. Excerptum Photii, in Bibliotheca, Cod. LVII. ¹⁾).

1. Quæ h. l. Appianus de Æneæ genere, de fuga ejus longisque erroribus, de adventu in littus Laurentinum, de Troiæ nomine oræ maritimæ dato, brevibus verbis complexus est, ea Dionysii lectorem prodere videntur, cujus ad similitudinem Noster, sive res ex memoria scripsit, sive paginas oculis pervolvit, multo propius accedit, quam cuiquam aliorum ²⁾. Idem quoque in Faunum valet, Martis filium ab utroque appel-

¹⁾ Quum Photio testante (l. c.) Appianus res ab Ænea inde ad Romulum usque non nisi cursim (ἐν ἐπιδρομῇ) tractaverit, considerata etiam brevitate Nostri in aliis, quorum singula accuratius persequi non sua interesse putaverit, non possum mihi persuadere, brevem modo epitomen libri I. Photium exhibuisse, neque narrationem, quam hic legimus, singulorum verborum fortasse uno et altero vel corrupto vel transposito vel etiam prætermisso, in universum magis ex Appiani libro exscriptam, quam contractam esse. Huc accedit, quod Photius non illam solum discrepantiam de Ascanio ab Appiano indicatam exhibuit, sed obliquæ etiam orationis formam in Albanis regibus recensendis ab eodem usurpatam servavit.

²⁾ Cfr. Dionys. I, 45. 53. 55. 62. Liv. I, 1. Diodor. S. I. VII. fragment. apud Eusebium Aucher p. 386 sqq. Dio Cass. fragm. Valesii III apud Reimar. p. 2. Auctor Orig. G. R. c. X. XII. Zonar. VII, 1. cett.

latum³⁾. At postquam de adventu Troianorum in eam Italiae partem, quæ ab Aboriginibus incolebatur, mentionem fecit, seu confusa memoria, seu oculorum errore illusus, superiorem illum Aboriginum regem Faunum, quem in fabulis de adventu primum Evandri, deinde Herculis, copiis Troianis comitati, Dionysius supra (I, 31. 42. 60.) commemoravit, Appianus ad hæc Æneæ tempora non traduxit solum, sed eundem etiam cum Latino esse, patre Laviniae, sibi persuasit, nec observato errore, quæ ejus incuria est, de illo eadem omnia narravit, quæ de Latino ceteri; tandem vero, ubi de nomine Latinorum agitur Aboriginibus addito, quasi res nullam dubitationem haberet, ex duabus personis una facta⁴⁾, illum Latinum Faunum appellavit. Neque vero in his rebus corruptelæ ullius vestigia sunt aut librario aut excerptori tribuendæ, nec si, quod primo fortasse aspectu placuerit, pro *Λατίνου Φαύνου* h. l. *Λατίνου τῶν Φαύνου* legas, ullo modo Appianus errore liberetur. De agro trium s. quadringentorum⁵⁾ in circuitu stadiorum Æneæ attributo deque condito Lavinio ab Dionysio (c. 59), nisi in numero stadiorum fortasse corrupto, non dissentit. Temporum rationem, regnum

Vulgo filius Pici fertur, cfr. Virgil Æn. VII, 48. Dio Cass. l. c. Reimar. p. 2. Servius ad Æn. X, 76. Lactant. Div. Inst. I, 22. Alii aliter. cfr. Auctor O. G. R. c. IV et not. Schroeter.

4) Contra in Bello Hannib c. 37. 40. 41. duas personas ex una, ex Appio Claudio consule Claudium et Appium consules fecit, qua culpa Nostrum levare Schweighaeuser temere conatus est.

5) γ' s. v', nam utrumque Codd. dant. Dionys. c. 59 st. μ', quadraginta; Auct. O. G. R. c. XII quingenta jugera ponit; ceteri tacent.

affinitatis jure Æneæ traditum, nomen populi ab Latino ductum Noster cum Dionysio ⁶⁾, illud vero, quod Æneas populo nomen Latinis dedit, cum Livio ⁷⁾ commune habet. Quæ de morte Æneæ narrantur in bello cum Rutulis ⁸⁾ propter Laviniam gesto, ea, quum post Fauni (i. e. Latini) mortem, ab Nostro sicut ab Dionysio (c. 64) jam in superioribus indicatam, bellum Latini Turnique commemorare supersederit, et ad Livium (I, 2) et ad Dionysium (I, 64) æque accommodari possunt, quanquam de Turno inter sese plane dissentientes ⁹⁾. Nomen autem Euryleonis cum Ascanii nomine

⁶⁾ Cfr. Dionys. I, 9. 45. 60, 64. Ceterum ab Appiano tempus parum accurate definitur, qui, quo tertius ille annus referendus esset, ne verbo quidem significaverit; tertius autem annus post fugam (*ἀπὸ τῆς ἐξόδου*) perfectus priore loco intelligendus est. Sic Dionys. (c. 64); Diodor. S. qui ab capta Troia numerat (apud Euseb. Aucher p. 386 et fragm. apud Wesseling II p. 636). De altero anno tertio, quem Æneæ regnum explevit, cum Dionysio et Appiano Diodorus quoque (l. c.) atque Virgilius (*Æn.* II, 265) consentiunt. Ceteri annos prætermiserunt.

⁷⁾ Cfr. Liv. I, 2. Aliter Dionys. I. 9. 45. 60.; Dio Cass. (Exc. Vales. III Reimar. p. 2); Zonar. VII, 1. Auct. O. G. R., Virgil., cett. tacent. Quod vero Appianus de solis Aboriginibus, non ut Livius de utraque gente dicit, incuriæ fortasse tribuendum.

⁸⁾ Cfr. annot. Schweighæuseri. Locus nulla nisi verborum transpositorum corruptela mihi videtur laborare; nam *Τυρρηνῶν* adjectivum est = *Τυρρηνικῶν*. Ceterum res Turni Mezentiique inter se videtur confudisse Appianus; quamquam cur Rutulos Tyrrhenos appellaverit, non is mirari debet, qui Alexandrinum geographum aliunde noverit.

⁹⁾ Cfr. præterea Dio Cass. (fragm. V. Reimar. p. 3); O. G. R. c. XIII; Zonar. VII, 1.

deinceps commutatum ab Dionysio ¹⁰⁾ sumptum est. Matrem vero Creusam, quam Dionysius tertio demum libro (c. 31) commemoravit, h. l. Appianus sive ex memoria sive ex altero fonte videtur addidisse; quanquam res vulgata fuit. At duplicem memoriam de Ascanio cum Livio (I, 3) communem unus Noster habet. Neque enim de Ascanio, Laviniae filio, in patris regnum demortui per manus succedente, ullam usquam mentionem fecit Dionysius, qui tamen harum rerum diligentissimus plurimos scriptores inter se comparatos consuluit, neque Diodorus Siculus, neque Dio Cassius, quorum uterque magnum quoque fontium numerum ad manum habuit, neque Virgilius, poeta doctissimus, neque Ovidius, in fabularum copia, ut qui maxime, versatus; quibus testibus gravissimis accedunt ceteri et scriptores rerum et veteres grammatici, quorum clarissimis, Gellio, Servio, Festo, ex magna scriptorum copia hodie perditorum haurire licuit ¹¹⁾. Quæ quum ita sint, Livius aut hac vel illa re deceptus fabulas de Ascanio et Silvio, utroque Æneæ filio, id quod potius crediderim,

¹⁰⁾ Dionys. I, 65: *Ἐβουλέων ὁ μετονομασθεὶς Ἀσκάνιος ἐν τῇ φωνῇ*. Illud vero nomen, quod Dionys. fortasse ex vetere aliquo poeta hausit, apud neminem hodie, nisi Auct. O. G. R., invenitur, cui in his rebus Dionysius ad manum videtur fuisse.

¹¹⁾ Cfr. Dionys. I, 65. 70. III, 31; Diodor. S. (fragm. apud Euseb. Aucher p. 398); Dio Cass. (excerpt. III Reimar I, p. 3); Virgil. Æn. I, 267. VI, 763; Ovid. Metam. XIII, 627. XIV, 583, 609, al.; Fast. IV, 39, sqq.; Gell. Noct. Att. II, 16, de Silvio Postumo; Servius ad Æn. I, 271, VI, 763, qui Catonem laudat, Livium in errorem incidisse dicit, nimirum quod Silvio quoque nomen Ascanio fuerit; Festus v. Silvii; Auct. O. G. R. c. IX, XVI, XVII; Zonar. VII, 1.

inter se confudisse judicandus est, aut ex singulari quodam ac recentiore fonte, quem ceteri levi momento æstimassent vel etiam cognitum non habuissent, illam de Ascanio ejusque filio Silvio narrationem hausisse ¹²⁾. In tempore definiendo, quando Ascanius, Albæ conditor, mortuus sit, si numerus annorum, quem libri exhibent, integer est, primo ille quidem aspectu ab Dionysio (c. 70) atque Diodoro (l. c. p. 388) inter se consentientibus discrepare dicendus est, sed, quum ille numerus apud neminem hodie inveniatur, studio rei variandæ, ut sæpe, inductus, potius Dionysii loco c. 70 perperam intellecto et falsa deinde computandi ratione inita, quam alio fonte consulto in illam discrepantiam videtur incidisse ¹³⁾. Silvium deinde nominat, Ascanio succedentem, quis autem fuerit quove patre natus, ne uno quidem verbo indicatur ¹⁴⁾. Jam vero quod ad illud cete-

¹²⁾ Errat vero Lachmann. (de font. Liv. P. I, p. 52), qui ex iis, quæ in Orig. G. R. c. XIII de Pisone leguntur, hunc fortasse Livio ducem fuisse suspicatur; oculos enim fefellit, de Amatæ morte, non de Turni l. c. mentionem fieri.

¹³⁾ Si duodequadragesimum illum annum τῆς βασιλείας, quem Dionysius l. c. posuit, Appianus de regno Troiano in univ-
ersum interpretatus est, et triginta illos annos inter Lavinium et Albam coloniam deductam (Liv. I, 3; Dionys. I, 66), quemadmodum etiam Diodor (l. c.) atque Virgil. (Æn. I, 269) parum accurate fecerunt, ab Æneæ morte (æ: a quarto post Lavin. condit. anno) numerare coepit, mortis annus ab Nostro indicatus (æ: quartus post Alb. cond.) efficiatur, necesse est.

¹⁴⁾ Silvium Æneæ ex Lavinia natum tradunt Dionys. (I, 70); Virgil. (Æn. VI, 763) Dio Cass. (l. c. Reimar V. I, p. 3); Gellius (II, 16, ad cujus verba in primis attendatur); Auct. O. G. R. c. XVI, XVII; Servius et Festus (ll. cc.); Zonar. VII, 1. Diodor. autem (l. c. p. 388 sqq.) Silvium ille

rorum Albanorum regum stemma attinet, non hic locus exquirendi est, utrum recentiori fraudi omnino debeatur, ut Niebuhrius (I. p. 215), Servio ad *Æn.* VIII, 330 laudato, severe judicat, an rursus, sicut Lachmannus vult, jam apud vetustiores annalium scriptores et apud Fabium quidem inveniatur¹⁵). Adhuc sub judice lis est. Utcunque vero res habet, quum ceteri in Albanorum regum serie recensenda inter se dissentiant, Appianum videas, nisi in duobus nominibus forte omissis hæseris¹⁶), plane cum Livio (I, 3) consentire. Quin

quidem *Æneæ*, sed ex priore Latini conjugis Silvia natum prodit. Ovid. omnino de Silvii genere tacet (*Metam.* XIV, 610, *Fast.* IV, 41, ubi partim "Postumus hinc" partim "Proximus huic" Mss. dant; vid. edit. Merkel.). Sed Livius (I, 3) errore, ut videtur, alio ex alio apto hunc Silvium Ascanii filium appellat, quam narrationem alios quoque auctores habuisse, vix quisquam ex eo conjecerit, quod in illo Dionis fragmento ex Tzetzi scholio excerpto (*Reimar* p. 3) editio Basil. addit: ἢ κατὰ τινος Ἀσκανίου υἱὸς Σιλβίου, quæ vv. *Reimar.* uncis includit. De certamine inter Silvium, *Æneæ*, et Julum, Ascanii filium, Dionysius (I. c.) uberius exposuit, quocum consentiunt Diodor. (I. c. p. 388, sqq.) et Auct. O. G. R. c. XVII. Ceterum Ascanio quoque ab nonnullis nomen Ilo sive Iulo tribui, res vulgo nota; cfr. ipsum Appian. *Civil.* II, 68, ubi alium ducem habuit.

¹⁵) Lachmann. (de font. *Liv.* I, pp. 27, 52) ad fragment. illud Diodori apud Euseb. provocat; quanquam post Fabii narrationem de sue et XXX porcellis ab Diodoro citatam reliqua omnia, quæ Eusebius ex Diodori libro excerpserit, ad eundem Fabium, neque ad ipsum Diodorum referenda esse, non adeo veri simile est. Cfr. Aucher. not. ad context. *Armen.* p. 388.

¹⁶) Duo nomina, quæ inter Latinum et Capyn apud Livium inveniuntur, Albam et Atyn, Appianus an Photius an librarius prætermiserint, incertum. Ceterum præter eadem

regem illum Albanum, cujus impietatem poenasque ceteri commemorant, fulmine ictum uterque nulla causa allata narrat eundemque Romulum appellat, quem Dionysius Alladen, ceteri Aramulium, Aremulum, Amulium, Remulum vocant¹⁷⁾. Silviis autem omnibus cognomen mansisse, qui Albæ regnarunt, ab Livio, non ab Dionysio; Ægestum Numitoris filium fuisse, ab Dionysio, non ab Livio Noster discere potuit¹⁸⁾. Filiam Numitoris, sicut Livius (l. c.), Appianus Ream Silviam vocat, Dionysius (l. c.) Iliam sive Ream cognomine Iliam¹⁹⁾. Pauca, quæ deinceps usque ad verba *Ῥῶμος*

alia tria, quæ Appianus habet, apud Dionem (l. c.) et apud Zonaram, ejus compilatorem (VII, 1) desunt.

¹⁷⁾ Cfr. Dionys. I, 71, ubi Allades legitur, pro quo Eusebius in excerpto illo Dionysii ap. Aucher p. 372 Amulium posuit; Diodor. S., cujus fragm. ap. Euseb. p. 390 Aramulium exhibet, quem paulo infra in alia serie Euseb. Aremulum nominat; sed excerpt. Diodor. I. VI ap. Wesseling II, p. 546 (de Virtut et Vit.) Romulum Silv. præbet. Ceterum nulla Appiano in his rebus cum Diodoro similitudo intercedit. Ovid. (Metam. XIV, 617, Fast. IV, 49) Remulum; Dio Cass. (Reimar I, p. 3) Amulium; Auct. O. G. R. (c. XVIII) Aremulum; Orosius (I, 20) Aremulum (unus Cod. Lugd. Batt. Romulum); Zonar. (VII, 1) Amulium habet. Nomen Romulum apud Appian. et Liv. sine ulla varietate omnes libri dant.

¹⁸⁾ Cfr. Liv. I, 3; Dionys. I, 76, qui *Ἀίγιστον* scribit. Dio Cass. (Reimar I, p. 3) eum *Ἀίγιστον* vocat; ceteri de nomine tacent.

¹⁹⁾ Plutarch. (Rom. 3) nunc Iliam, nunc Ream, nunc Silviam appellari monet. Dio Cass. (l. c.) Silviam sive Ream Iliam, Strabo (V, 3) et Auct. O. G. R. Ream Silviam exhibent. Matrem geminorum Iliam commemorat Virgil. (Æn. I, 274, VI, 779), Silviam Vestalem Ovid. (Fast. III, 12), Iliam, Numitoris filiam (Fast. IV, 54). Aliam Silviam, Tyrrehi filiam, Virgil. celebravit Æn. VII, 487, 503, aliam Ream sacerdotem, Aventini matrem Æn. VII, 659.

δὲ narrantur, ex Dionysii copia (c. 76 – 79) videtur hausisse et suo ingenio nonnihil variasse, nec tamen Noster, nisi quod ab Dionysio edoctus de mansueto Numitoris animo mentionem fecit, ab Liviana narratione (I, 3, 4) discedit. Nam quod Appianus pastoribus (ποιμίστιν) dicit regem pueros tradidisse in fluvium projiciendos, non inde concludi licet, fontes, quales Plutarchum, Dionem, alios ad manum habuisse videmus, ab eo aditos esse²⁰). Qui apud Dionysium (c. 79) servi sive ministri vocantur, eos Appianus pastores intelligi voluit, quemadmodum infra (XI), qui apud illum (V, 40) clientes nominantur, eos servos fuisse sibi persvasit. Fabulam autem de Vestali a Marte compressa ne dignam quidem existimavit, quam brevi verbo attingeret. Hactenus omnia quasi perpetuo filo cohærere vidimus. Jam vero Photium dicas, ne excerptum nimis abrupte concluderetur, clausulam illam *Ῥώμιος δὲ κ. τ. λ.* ceteroquin parum aptam, antequam finem faceret excerpti, ad superiora adjunxisse, cujus particulae argumentum singulaque verba ab Appiano illa quidem, sed non ex continua ejus narratione sumpta haud dubie sunt. Neque enim alia ratione aut mirus ille subitusque transitus a pueris exponi jussis in Romulum Remumque materno genere gloriantes, aut ipsa grammatica verborum structura non nimis videtur offensionem habere; nisi forte pannus ex deinceps narratis excerptus atque laceratus superioribus assutus esse dicendus potius est,

²⁰) Dio Cass. (Reimar I, pp. 3, 4) Faustulo pastori pueros in Tiberim jaciendos traditos esse narrat. Hanc narrationem Plutarchus quoque (Rom. 3) cognitam habuit, quæ, si Auctori O. G. R. (c. XXI) credere licet, ab Valerio Antiate originem videtur duxisse.

Ceterum ubicunque apud Appianum illa verba fuerunt posita, locus tamen apud Dionys. II, 2 sub fin. ei ante oculos videtur fuisse.

II. Excerptum ejusdem Photii. Ibidem.

Septem reges Romanos, sicut Dionysius (I, 75), sic Appianus etiam in transitu enumeravit; ille vero annos imperii singulorum, hic sortem eorum supremam respexit²¹). Ceterum in aliis quoque rebus ab Dionysio hic illic discessit. Ancum Hostilium pro Tullo vix quisquam noverit²²). De miti patrioque Romuli imperio Appianus, quum Dionysio (II, 56), Plutarcho (Rom. 27; Num. 2), Zonaræ (VII, 4), quin sibimet ipse repugnet (al. loc. Civil II, 114), propius ad Livium (I, 15, 16) accedere videtur²³). Ancum vero Marcium morbo perisse, neque Dionysius, nec Livius, nec ceteri sciunt; ex confusa memoria scribens, rebus inter se permixtis, sicut ad Hostilium Anci nomen, ita ad Ancum Hostilii morbum, videtur retulisse, quem Livius (I, 15, 16) et Plutarchus (Numa, 22), non Dionysius (III, 35) commemoravit.

²¹) Plutarchus, qui similia fere habet (Num. 22), oculis ejus animoque obversatus esse videri poterat, nisi ea rursus obstarent, quæ ab illo de Romulo (c. 2) et de tribus post Numam regibus trucidatis (22) referuntur; quanquam ea repugnantia apud Appianum non ita magni momenti est.

²²) In nominibus referendis ab Nostro peccatum sexcenties invenias; mendum autem ipsi Appiano tribuendum esse, verba, quæ sequuntur, satis produnt (καὶ Ἄγκου ἑτέρου, τοῦ καὶ Μαρκίου: et alterius Anci, qui et Marcius vocatur) Neque tamen negaverim hoc excerptum nonnihil defectu laborare: v. πατρικῶς vel simile quid ante βεβασιλευκῶς a librario fortasse prætermissum est; post v. ζῆσος numerus excidit annorum.

²³) De morte Romuli cfr. Niebuhr. I, p. 245.

III. Fragmentum apud Suidam. — *ΑΙΘΑΖΩ*.

Si locus integer Appiani est, hæc quoque e memoria scripsisse judicari debet. Apud Dionysium (II, 39, 40) duplex narratio est, Fabii Pictoris atque Pisonis Censorii, quorum uterque in aliis dissentiens scuta in Tarpeiam projecta esse tradidit; neque vero Livius discrepat, apud quem (I, 11), nullis auctoribus nomine citatis, eadem de Tarpeia fabulæ inveniuntur. Plutarchus autem (Rom. 17), alium ducem secutus, aurum et scuta simul in eam congesta prodit; idem Plutarchi compilerator Zonaras VII, 3. Quæ quum ita sint, Appianum a Plutarcho propius abesse videas. At hoc fragmentum utrum ad Appianum necne referendum sit, primum dubitari licet; deinde, quod locus, nisi ad notionem vocabuli explicandam, non adhiberi debuit, eo potuit fieri, ut partem sententiæ suo proposito alienam Suidas excluderet²⁴).

IV. Excerptum I. de Legationibus.

Quod ad bellum a Sabinis mulieribus compositum attingit, utrum Appianus Dionysii narrationem uberio²⁵) in brevius contractam paulo liberius in usum converterit atque ipse oratorem egerit, an in his rebus alium præterea scriptorem consuluerit, haud facile pro certo affirmaveris. Hersiliam, legationis principem, ab Dionysio commemoratam, quemadmodum Livius (I, 13), sic Appianus etiam silentio prætermisit; neque enim cum hac Hersilia confundenda alia est; quam Livius supra (c. 11) in simili causa commemoravit. Apud Plutarchum (Rom. c. 19) non prius Hersiliæ, quam post finitas preces, mentio fit. Res autem non ita magni esse momenti

²⁴) Cfr. Schweighæuser, annotat. ad h. I. p. 139.

²⁵) Cfr. Dionys. II, 44—47; it. supr. c. 30.

videtur. In precibus mulierum referendis Appiano cum Livio nonnihil similitudinis intercedere videas; in ceteris rebus Dionysio Noster similior est. Viam sacram, quo reges convenere, de qua Livius tacet, Appianus cum Dionysio communem habet: nomen vero ex illa re esse ductum, ipse ex suo ingenio addit. Plutarchus autem (l. c.), quem Zonaras (VII, 4) sequitur, pro sacra via comitium posuit, cui ab coeundo nomen inditum esse interpretatur.

V. Fragmentum apud Suidam. — *ΙΑΙΟΞΕΝΟΣ*.

Locus ad consilia Fidenatium Veientiumque pertinet, qui in Romanos et Albanos inter se belligerantes impetum facere constituerunt. Quæ ab Dionysio (III, 5—9) multis verbis commemorantur, ea Appianus in pauciora redegit. Dionysius autem (c. 8) Mettum narrat de illorum populorum insidiis ab hospitibus Fidenatibus (*παρά ξένων*) litteras accepisse; eas presenti Hostilio recitari atque ipsam rem ab eo, qui litteras pertulisset, uberius verbis exponi imperatorem Albanum jussisse; Appianus vero: imperatorem (Albanum) eam rem, quam ex privatis hospitibus (*παρ' ἰδιοξένων* ²⁶) comperisset, Hostilio renunciasse. De hac re Livius nihil habet; qui (I, 23) Mettum coram Hostilio de periculis minantibus alio modo loquentem fecit.

VI. Apud Suidam. — *ΒΛΑΣΦΗΜΩ*.

Hæc de Albanis dicta esse, Mettum Fuffetium convicio insectantibus, quod summa rerum tribus viris esset commissa, jam ex Liv. I, 27 et Dionys. III, 22,

²⁶) *Λισθάνεσθαι παρά τινι* pro *π. τινος*, vix quisquam dixerit, Schweighæus. *παρ' ἰδιοξένων* malit; equidem Dionysii v. *ξένων* respiciens scripturam apud Appian. *ἰδιοξένω* ex *ἰδιοξένων* corruptam esse conjicio.

23, satis intelligitur. Quanquam ad verba Livio Appianus similior est, nihil tamen obstat, quo minus illud Dionysii (c. 22) ὡς κακῶς ἐστρατηγηκότα suo Marte in eandem sententiam interpretatus esse existimetur. Schweighaeuser autem, qui "αὐτόν" falso ad Tullum Hostilium et tres illos viros ad Horatios retulerit, locos citavit his rebus alienos (Liv. I, 25; Dionys. III, 18. sqq.).

VII. Apud Suidam. — ΔΙΚΑΙΟΥΝ.

De pace cum Gabinis facienda Appianum non videas nisi Dionysii verba (IV, 54 fin.) variasse: Appian.: συμβάσεις ποιεῖν; Dionys.: ὁμολογίας ποιήσασθαι π. τ. Γαβ.; Appian.: ἐφ' οἷς ἂν Γάβ. δικαιοῶσιν; Dionys.: ἐφ' οἷς ἂν ἐκεῖνοι θέλωσι δ. Livius hanc rem omnino prætermisit.

VIII. Apud Grammaticum San-Germanensem, Bekk.

Anecd. p. 180, 15.

Fabulam illam de libris Sibyllinis Dionysius (IV, 62) refert, Livius omisit. Similia fere Dio Cassius narravit, (ut ex Tzetze ad Lycophront. Reimar. II. p. 1522, et ex Zonara VII, 11 est colligendum). Hæc in antiquis annalibus prodita esse Gellius dicit (I, 19).

IX. Fragmentum apud Suidam. — ΟΡΑΤΙΟΣ.

ΑΧΡΗΣΤΙΑ.

Appiano Dionysii narrationem (V, 24, 25) ante oculos fuisse, perspicuum est, sed quæ de vulneratione apud illum leguntur, studio rei variandæ parum, ut solet, accurate reddidit. Livius (II, 10), Plutarchus (Poplic. 16) nihil de Horatii sorte iniqua prodiderunt, quanquam hic vulnera ejus commemoravit; quod etiam ab Dione esse factum, ex l. XLV, 32 colligendum est²⁷).

²⁷) Reimar. I, p. 441: οὐ μὰ τὸ σκέλος τὸ Ὁρατίου.

Prorsus aliter Polybius (VI, 55), qui Horatium, ponte rescisso, vitam cum voluntaria morte commutasse narrat.

X. Apud Suidam. — ΠΡΟΣΗΣΕΣΘΑΙ.

De consulibus (P. Valerio & M. Horatio) Tarquinium in urbem recipere jussis Appianus²⁸⁾ Dionysium (V, 26, 27) secutus, sententiam illam "τὰ ὄρκια προὔτειναν" a superioribus Dionysii locis repetiit (V, I, καὶ ὄρκια τεμόντες κ. τ. λ; 21, αἰτιωμένης τ. β. — ὄρκους κ. τ. λ). De hac re neque Livius (II, 12), neque Plutarchus (Poplic. 17) quidquam prodiderunt.

XI. Excerptum Peirescianum²⁹⁾ de Virtut. et Vit.

Insigne documentum videas, qua ratione Appianus Dionysium compilaverit, non singulis ejus sententiis nisi alio transpositis et in breve contractis, verbis hic illic nonnihil variatis, quo variandi studio inductus haud raro ex Dionysii verbis falsam notionem effecit³⁰⁾. De Appio Claudio Regillensi h. l. agitur. Conferamus singula.

Dionys.	Appian.
V, 40. — οἱ Σαβῖνοι — ἐψηφίσαντο Ῥωμαίοις πο-	Ταρκύνιος Σαβίνους κα- τὰ Ῥωμαίων ἠρέθιζε.

²⁸⁾ Cfr. præterea Præfat. Appian. c. 6.

²⁹⁾ Si profecto hoc fragmentum, ut inscriptio in mser. exemplari præfixa indicavit, ex libro de Regibus excerptum est historiaque Romana eo libro usque ad mortem exulis Torquinii ab auctore fuit deducta, ubi luculentius invenias exemplum, qua arte historica Appianus in rebus disponendis usus sit!

³⁰⁾ Πελάτας h. l. δούλους interpretatur, sive ea, quæ Dionysius (II, 9) de clientium origine alioquin parum recte enarravit, ita intelligenda esse sibi persvasit, sive, id quod potius credam, eam Dionysii partem, ubi de rei publicæ institutis agitur, omnino neglexit, ut qui ad res bello potius, quam pace gestas animum ubique intenderet. Cfr. Præfat. c. 12.

Dionys.

λεμῖν, (ὡς λελυμένων σφί-
σι τῶν σπονδῶν, ἐπειδὴ
βασιλεὺς Ταρκύνιος ἐξέπυσε
τῆς ἀρχῆς, πρὸς ὃν ἐποιή-
σαντο τοὺς ὄρκους·) πει-
σθέντες ὑπὸ Σέξτου — Ταρ-
κυνίου — ὅς αὐτοὺς — ἐξε-
πολέμωσε.

Ἄνῆρ τις, ἐκ τοῦ Σαβί-
νων ἔθνους, πόλιν οἰκῶν
Ῥήγιλλον, (εὐγενῆς καὶ
χρήμασι) δυνατός. — Κλαύ-
διος, αὐτομολεῖ πρὸς Ῥω-
μαίους, συγγενεῖάν τε με-
γάλην ἐπαρόμενος καὶ φί-
λους καὶ πελάτας — οὐκ
ἐλάττους πεντακισχιλίων —.

Causa deinceps affertur, cur
Romam transfugeret: —
εἰς δίκην αὐτὸν ἐπῆγον αἰ-
τιασάμενοι προδοσίαν, ὅτι
— ἀντέλεγε τοῖς ἀξιοῦσι
τάς σπονδὰς λελυσθαι, καὶ
τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας οὐκ
εἶα κυρία εἶναι τὰ δόξαντα
τοῖς ἄλλοις ἠγεῖσθαι ταύ-
την ὀρθῶν τὴν δίκην — fu-
git, ῥοπήν τε οὐ μικρὰν εἰς τὰ
πράγματα παρέσχε καὶ τοῦ
κατορθωθῆναι τόνδε τὸν
πόλεμον ἀπάντων ἔδοξεν

Appian.

Κλαύδιος δὲ, ἀνὴρ Σα-
βίνος, ἐκ Ῥηγίλλου πό-
λεως δυνατός, οὐκ εἶα τοὺς
Σαβίνους παρασπονδεῖν
ἕως, κρινόμενος ἐπὶ τῷδε,
ἔφυγεν εἰς Ῥώμην, μετὰ
συγγενῶν καὶ φίλων καὶ
δούλων πεντακισχιλίων.

Οἷς πᾶσι Ῥωμαῖοι χώ-
ραν εἰς οἰκίας ἔδοσαν, καὶ
γῆν εἰς γεωργίαν, (καὶ πο-
λίτας ἔθεντο: hoc suo

Dionys.

αἰτιώτατος γενέσθαι ἀνδ' ὦν ἢ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος εἰς τε τοὺς πατρικίους ἀπὸν ἐνέγραφε, καὶ τῆς πόλεως μοῖραν εἶασεν — εἰς κατασκευὴν οἰκιῶν χώραν τ' αὐτῷ προσέδθηκεν — ὡς ἔχοι διανεῖμαι κλήρους ἅπασιν τοῖς περὶ αὐτόν ἄφ' ὦν καὶ φυλὴ τις ἐγένετο σὺν χρόνῳ, Κλαυδία καλουμένη, —.

Appian.

ingenio invenit). Τὸν δὲ Κλαύδιον καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον κατέλεξαν, ἀποδεικνύμενον ἔργα λαμπρὰ κατὰ τῶν Σαβίνων καὶ φυλὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ κατέστησαν.

Ceteri scriptores non nisi in rerum summa cum utroque consentiunt, in singulis partibus dissimiles, in quibus rebus Livius (II, 16) Appiano brevior, Plutarchus (Poplic. 21) Dionysio longior est et ab utroque in pluribus discrepat. Sabinum Appii nomen Livius et Plutarchus adjiciunt; numerum clientium Livius prætermisit, Plutarchus de quinque milibus familiarum loquitur; Livius cum Dionysio clientes (πελάτας), factionem (ἐταιρείαν) Plutarchus commemorat.

XII. Apud Suidam. — ΕΝΣΠΙΟΝΔΟΣ. ΠΑΡΕΣΙΣ.

Quæ de Latinis Romanos accusantibus h. l. Appianus prodit, ea ex Dionysii l. V c. 51 exscripsisse mihi videtur; quæ de Latinis bellum inferentibus apud Nostrum leguntur, ea ad Dionysii l. VI c. 3 referenda esse censeo, ubi pugna ad lacum Regillum commemoratur. Ad utrumque fragmentum Schweighæuser Dionys. l. V c. 61 parum commode laudavit; neque enim de parando bello (ut Latine convertit) sed de

gerendo h. l. dictum est. Livius (II, 19) Latinorum criminationes prorsus prætermisit.

Ex Appiani
Romanarum Historiarum Libro II.
De Rebus Italicis
Excerpta et Fragmenta.

In rebus a Gaio Marcio Coriolano gestis Appianum Dionysii compilatorem ubique agnoscas; quamquam Noster, verbis variatis sententiisque circumscriptis, eas res, quas excerpserit, nova specie induere studet.

Quod ad horum fragmentorum ordinem attinet, Schweighaeuser primo loco illud posuit, quod quarto demum ponendum esse mihi videtur.

I. Apud Suidam. — *ΑΠΑΞΙΩΝ*.

Quæ de repulsa Coriolani Appianus h. l. prodit ¹⁾,

¹⁾ Ὁ δὲ δῆμος — οὐκ ἐχειροτόνησεν. Notiones vv. δῆμος et βουλῆ Appianus ab Dionysio confundere probe didicit. Sicut enim δῆμος apud Nostrum nunc de populo, nunc de plebe, sic βουλῆ alias de patriciis, alias de senatu intelligendum est. Id genus exempla vid. Civil. I, (de plebis et patriciorum certaminibus, de secessionem plebis in montem sacrum facta; ibidem hujus loci oblitus consules dicit tunc ἀπὸ τῆς βουλῆς esse creatos, imo sua ætate id fieri dicere debebat); Ital. VIII, 2, IX; Samnit. VII, 3; Punic. 112; Civil. III, 55; II, 10, 100; IV, 96; I, 12 (ubi πλήθος et δῆμος promiscue adhibentur); all. Quæ quum ita sint, ne sane multum ei tribueris, siquando casu aut forte fortuna singulorum ordinum homines recte distinxit e. c. Cretic. VII, ubi πατριῖος, Samnit. I, ubi δημότης, Ital. IΔ, ubi ἐπατριδης recte adhibentur.

cum Dionysii narratione (VII, 21) consentiunt, quam ex aliqua parte Plutarchus etiam in usum convertit (Coriol. 13—16). V. *φρόνημα* de Coriolano Dionysius non illo quidem loco, sed alias sæpius usurpavit (VI, 92; VII, 34). De hac repulsa Zonaras quoque (VII, 16) Dionem secutus refert, Livius ignorat (II, 34).

II. Apud Suidam. — ΠΙΜΠΡΑΤΑΙ.

De Coriolano in exsilium abeunte Dionysium legas (VIII, 1). Idem fere Plutarch. (Coriol. 21), Liv. II, 35.

III. Apud Suidam. — ΑΛΛΑΞΑΜΕΝΟΣ.

Paucis verbis sententia reddita est orationis Coriolani apud Volscos, quam apud Dionysium legimus (VIII, 5—9). Hujus vero rei neque Livius (II, 39), neque Plutarchus (Coriol. 27) mentionem faciunt.

IV. Apud Suidam. — ΚΑΗΡΟΥΧΟΝ.

Quæ ab Appiano de bello Volscorum et de Romanorum colonis narrantur, ea referenda esse videntur ad Dionysii narrationem l. VIII, 9—21, ubi (c. 14) *κληροῦχοι Ρωμαίων* commemorantur. Dionysium Plutarchus quoque (Coriol. 27—30) sequitur, sed v. *κληροῦχους* non habet; neque ab illo Livius dissentit (II, 35, 39), sed multo brevius rem attigit.

V. Excerptum II de Legationibus.

Iam fragmentum sequitur et amplius et in primis dignum, cui aliquantum immoremur, ut et Dionysii narrationem ab Appiano compilatam esse eluceat et quo modo factum hoc sit, ante oculos ponatur. Coriolani autem bellum patriæ inferentis mentio est. Res apud utrumque singulas inter se conferamus.

Dionys.

VIII. 22. [ὡς] ὁ Μάρκιος — ἤγεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην — καὶ τῆς πόλεως σταδίου τετραράκοντα ἀποσχὼν κατεστρατοπέδευσε, — συνέδραμον ἅπαντες — οἱ δημοτικοί, καὶ τοὺς πατρικίους ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ εἰ μὴ προβουλεύσωσι τὰνδρὶ τὴν κἀθοδον, αὐτοὶ βουλευσεσθαι περὶ σφῶν αὐτῶν ἔφασαν ὡς προδεδομένοι.

Τότε δὴ (tum demum, cfr. c. 21 fin.) — οἱ πατρικιοὶ — ψηφίζονται πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Μάρκιον ἀποστει-

Appian.

1. Τοῦ Μαρκίου — κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύσαντος, καὶ τεσσαράκοντα σταδίους ἀποσχόντος ἀπὸ τοῦ ἄστεος καὶ στρατοπεδεύσαντος, ὃ δῆμος ἠπείλει τῇ βουλῇ παραδώσειν τὰ τεῖχη τοῖς πολεμίοις, (eam sententiam Dionysii verbis subjicit) εἰ μὴ πρεσβεύσοιντο περὶ διαλλαγῶν πρὸς Μάρκιον (vid. Dionys. infr.).

Ἡ δὲ μόλις (ægre) ἐξέπεμψεν αὐτοκράτορας, [. . .] περὶ εἰρήνης Ῥωμαίοις πρεπούσης²⁾.

²⁾ Mea conjectura: quæ et ad sententiam apta est, et quam ipse locus corruptus svadet. Legebatur enim in mser. exemplari Ursini: εἰρήνην περὶ Ῥωμαίοις πεμπούσης, cui jam corrupto loco aliam corruptelam Ursinus, certe non medellam attulit. Ursini emendationem editores secuti „περὶ εἰρήνης Ῥωμαίους πρέσβεις” in contextu posuerunt, quorum verborum sententiam ineptam jam ipse vidit, quare facilima via inita in notis, ubi verba contextus repetiit, vocabulum Ῥωμαίους præteriit. Schweighæuser in mser. intercidisse aliquid putavit, quod ad illud Ῥωμαίοις referretur. De loci a me emendati sententia ad Dionysium provocabo, qui sæpius de pace, quæ populo Romano conveniret, mentionem hic fecit (VIII, 36, 37, 48, εἰρήνην ἀμφοτέροις τ. ἔθνεσι καλὴν κ. πρόπουσαν); et ad ipsum Appianum, cujus vv. cfr. infr. c. 2 „συνθησομένους τὰ πρόποντα”, tum ea, quæ de alterius legationis mandatis ibid. leguntur. At ne sic

Dionys.

λαι πέντε ἄνδρας — περὶ
 διαλύσεώς τε καὶ φιλίας
 διαλεξομένους ἦσαν δὲ ἄν-
 δρες — ὑπατικοί·

Appian.

quidem locus mihi videtur satis in integrum esse restitutus, sed quid porro medelæ sit afferendum, incertus hæreo cod. auxilio destitutus. Quid enim significat illud *αὐτοκράτορας*? Hominesne dicam plena potestate instructos? quæ significatio verbi nusquam, nisi fallor, apud Nostrum invenitur. Nescio an potius de imperatoribus accipiendum sit, quo significatu hoc verbum sæpius ab Appiano usurpatur (Præfat. 6, Civil. II, 87, al.); nec tamen placet sic nude positum, quare Dionysium respiciens (VIII, 22) *πέντε ἄνδρας* aut simile quid exidisse crediderim. Quod autem illud Dionysii *ὑπατικούς* Appianus *αὐτοκράτορας* interpretatus esse videtur, non miror sane, quum studium ejus rerum nominumque variandorum mecum considero; et quod *αὐτοκράτορας* viros fortassè intelligi voluit, qui imperatores fuissent, nihil certe difficultatis habet, ut qui viros consulares consules, prætorios prætores, tribunicios tribunos vocaverit: vid Civil. IV, 13. Quin ipso hoc loco (infr. 3) eosdem homines, quos Dionysius in superioribus *ὑπατικούς* vocavit, Noster *ὑπάτους* nominat. In his rebus sive incuria sive ignorantia mirum quantum laborat. Quamquam enim vv. *δικτάτωρ, ἀνθύπατος, στρατηγός* hic illic ab eo adhibentur, haud raro tamen v. *ὑπατος*, quo plerumque consulem significat, sicut in consularem, sic in illas quoque dignitates transferre solet. Idem in *ἱπατεία* et *ὑπατος ἀρχή* valet. Ut exempla afferam, Gall. V *ὑπατος ἀρχή*, quod apud Dionys. XIII, 11 de consulatu, apud Nostrum de dictatura accipiendum est; paulo infra (XIII, 17) Dionys. dictatorem Græce interpretatur *ἡγεμόνα πολέμου καὶ εἰρήνης ἐξουσίαν ἔχειν αὐτοκράτορα*; Civil. I, 103, quindecim illi *ὑπατοι* consulares, consules, proconsules una sunt intelligendi; Italie. V, 3, Sicul. II, 1, *ὑπατος*, consularis; Civil. II, 87, IV, 13, *ἄνδρες ὑπατοι*, consulares; Hispan. 83 *ὑπατεία*, dignitas proconsularis; Hannibal. 48, *ὑπατος*, proconsul; Hispan. 42 *ὑπατος*, prætor.

Jam Appianus narrationis deinceps Dionysii copiam brevi circumscribit, verba et sententias ex diversis apud illum orationibus excerptas atque huc illuc transpositas varie in usum convertit.

Dionys.

Legatio prima.

VIII, 22: *ὡς δ' ἀφίκοντο ἐπὶ τὸ στρατόπεδον*, — Minucius ad Marcium orationem habuit (23—29): cfr. 23, 24: *τίνος οὖν ἡμεῖς οἱ πατρίοι τῶν συμβεβηκότων κακῶν γεγόναμεν αἰτιοί; 25: ἃ δὲ ὑποτίθεσθαι σοι — καὶ ὑπισχνῆσθαι διαλλαττομένῳ π. τ. π., ταυτί· — ὑπάρχει δέ σοι — καταλύσασθαι τὸν πόλεμον — κάθοδον κ. τ. λ.* Cfr. 50 (in oratione matris): — *πρέσβεις φέροντας σοι τῶν τ' ἐγκλημάτων ἄφρασι καὶ κάθοδον κ. τ. λ.*

VII, 29: — *τοῖς δ' ἄλλοις Ῥωμαίοις ἀπέχθομαί κ. τ. λ.* 32: — *ἐγὼ πολέμιος ἐγενόμην τ. Οὐολούσκοις καὶ πολλὰ ἠδίκησα αὐτούς κ. τ. λ.* 35. — *οὐ μὴν ἀλλὰ — τάδε ἀποκρίνομαι ἐὰν ἀποδιδῶσι Ῥ. Οὐολούσκοις χώραν — πόλεις — κ. ἰσο-*

Appian.

Οἱ παρελθόντες ἐς τὸ Βολούσκων ἀκροωμένῳ προὔτειναν ἀμνηστίαν καὶ κάθοδον, εἰ καταλίσει τὸν πόλεμον, τῆς τε βουλῆς αὐτὸν ὑπερίμνησκον, ὡς οὐχ' ἁμαρτούσης ἐς αὐτόν.

Ὁ δὲ πολλὰ τοῦ δήμου κατηγορήσας, περὶ ὧν ἐς αὐτὸν καὶ Βολούσκους ἐξημαρτήηεσαν, (injuriā scilicet Coriolano et Volscis illatam mirum in modum Appian. confundit; vid. Dionys.), ἐπήγγελλε ὅμως, Βολούσκους αὐτοῖς διαλλάξεν·

Dionys.

πολιτείας μεταδώσουσιν ὡς
Λατίνοις — διαλύσομαι
 πρὸς αὐτοὺς τὸν πόλεμον·
 — καλὸν τοι τὰς ἰδέας ἕκασ-
 τον ἔχοντα κήσεις ἐν εἰ-
 ρήνῃ ζῆν· — αἰσχροὺν δὲ
 τῶν ἀλλοτρίων περιεχομέ-
 νους κ. τ. λ. — προστίθετε
 κ. τ. πόλεις τῶν ἡδικημένων
 π. β. ἐὰν μὴ κρατῶσι —
 Τούτων οὐθὲν — πλίον —
 ἄπιτε καὶ σκοπεῖτε ὅ τι
 πρακτικόν — ὀδωμι χρόνον
 — ἡμερῶν τριάκοντα κ.
 τ. λ.

VIII, 36. — ἦγεν ἐπὶ
 τὰς λοιπὰς τ. *Λατίνων*
 πόλεις. — γενόμενος δ' ἐν
 ἡμέραις τριάκοντα πόλεων
 ἑπτὰ κύριος, ἦκεν — (τὰς
 ἀποκρίσεις ληψόμενος c.
 35 fin.)

Quæ verba infra apud Appianum leguntur, frigidam certe sententiam exhibent. Primo ille quidem aspectu aliquid novi adjecisse videtur, sed si rem diligentius examinaveris, Nostrum videas, loco illo Dio-

Appian.

ἂν — γῆν — πόλεις ἀπο-
 δῶσι κ. ποιήσονται πολί-
 τας³⁾, ὥσπερ *Λατίνους*
 ἕως δ' ἂν ἔχωσι τὰ τῶν
 κρατούντων ὀικρατούμενοι,
 οὐχόρῳ, τίνες αὐτοῖς ἔσον-
 ται διαλύσεις (Dionysii
 sententiæ brevissime con-
 tractæ et paulo liberius
 redditæ). Ταῦτα μετοίσον-
 τας ἀπέλυε τ. πρόσβεις κ.
 τριάκοντα ἡμέρας εἰς τὴν
 σκέψιν ἐδίδου.

2. Τραπείς δ' ἐπὶ τοὺς
 ἄλλους *Λατίνους*, ἑπτὰ
 πόλεις αὐτῶν εἶλε τ. τριά-
 κοντα ἡμέραις. καὶ ἦκεν
 ἐπὶ τὰς ἀποκρίσεις.

³⁾ Dionysius ἰσοπολιτεία et πολιτεία, ἰσοπολίται et πολῖται promiscue adhibet; idem ab eo Appianus didicit apud quem ἰσοπολίται πόλις et πολῖται πόλις nihil differunt (Civil. I, 10; I, 65). Ceterum de isopolitia vid. Madvig. Opusc. I. p. 223. sqq.

nysii (c. 36 fin.), ubi a patribus, quid consilii capiant, deliberatur, festinanter perlecto, in mirum incidisse errorem rerumque ordinem plane pervertisse, ut qui priorem illam deliberationem de responso reddendo in responsum mutaverit vere datum atque legatos denuo ab Romanis missos finxerit, quorum postulata Marcio non probarentur.

Dionys.

VIII, 36 (fin. Quo tempore Coriolanus urbes Latinorum cepit, Ῥωμαίοις — πολλὰ βουλευσαμένοις ἔδοξε μηδὲν ἀνάξιον ποιεῖν τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐὰν αὐτῶν ἀπέλθωσιν ἐκ τῆς χώρας Οὐλοῦσκοι — καὶ πρέσβεις ἀποστείλωσι τοὺς διαλεξομένους περὶ φιλίας, tum senatum populumque Romanum, quibus æquis conditionibus pax concilietur, una decreturum.

Legatio altera.

VIII, 37. — πρεσβευτὰς ἑτέρους — δέκα ἄνδρας ἐκ τῶν ὑπατικῶν (patres delegerunt) τοὺς ἀξιῶσοντας τὸν ἄνδρα μηδὲν ἐκφέρειν ἐπιτάγμα βαρὺ, μηδ' ἀνάξιον τῆς πόλεως, ἀλλὰ — πειθοῖ καὶ διὰ λόγων συμ-

Appian.

Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο (responderunt), ἐὰν ἐκ τῆς Ῥ. γῆς ἀπαγάγη, τ. στρατὸν, πέμψειν τοὺς συνθησομένους αὐτῷ τα πρέποντα. Πάλιν δ' ἀντειπόντος (rursus legati mittuntur). De legatis ab hoste mittendis apud Dionysium sermonem esse, non animadvertit.

— ἔπεμπον ἑτέρους δέκα δεησομένους μηδὲν ἀνάξιον ποιεῖν τῆς πατρίδος, μηδ' ἐξ ἐπιτάγματος, ἀλλ' ἑκουσίους, ἕῃν γίνεσθαι τὰς συνθήκας· αἰδούμενον τε τὴν πατρίδα, καὶ τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα τιμῶντα,

Dionys.

βατηρίων — πειραῖσθαι — εἰ βούλεται — ποιήσασθαι ὁμολογίας — . Οἱ — πρέσβεις — πολλὰ ἐπαγωγὰ διελέγοντο, φυλάττοντες — τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως. — Ὁ δὲ *M.* ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, συνεβούλευσε δὲ κρεῖττόν τι βουλευσαμένους ἤκειν τριῶν ἐντος ἡμερῶν.

Legatio tertia.

VIII, 38. Sperantes, fore, ut Marcii animus flecteretur, εἰ τιμιωτέρα πρεσβεία δεηθεῖεν αὐτοῦ, — ἱερεῖς miserunt — τὰς ἱεράς ἀμπεχομένους ἐσοθῆτας — τοὺς αὐτοὺς φέροντας τοῖς προτέροις λόγους. — οὐδὲ τούτοις ἔδωκεν ὁ *M.* ἀποκρισιν — ἀλλ' — τὰ κελευόμενα ποιεῖν συνεβούλευεν — καὶ τὸ λοιπὸν ἀπειπε μὴ διαλέγεσθαι πρὸς αὐτόν. Hoc responso relato, Romani ὡς πολιορκησομενοὶ παρεσκευάζοντο, militibus dispositis ἐπὶ τοῖς τεύχεσιν.

Appian.

(sententias ab Dionys. 36, fin. mutuatur) τῶν ἐς αὐτόν οὐχ ἁμαρτόντων (quod, tanquam exemplum τῶν πολλ. ἐπαγωγῶν apud Dionys., suo ingenio invenit). — Ὁ δὲ τοσοῦτον αὐτοῖς ἀπεκρίνετο τριῶν ἄλλων ἡμερῶν ἤκειν βουλευσαμένους τι κάλλιον.

Οἱ μὲν — τοὺς ἱερείας ἐπεμπονταῖς ἱεραῖς ἐσοθῆσιν ἐσταλμένους, ταυτὰ τ. *M.* δεησομένους Ὁ δὲ καὶ τούτοις ἔφη, δεῖν ἢ τὰ κελευόμενα ποιεῖν ἢ μηδ' ἂν ἀφικνεῖσθαι πρὸς αὐτόν. — Ἐξ οὖν πολιορκίαν καθίσταντο καὶ τ. τεῖχος ἐπλήρουν λίθων καὶ βελῶν ὡς ἄνωθεν ἀμυνόμενοι *M.* Rem ad extremum nonnihil variatam suo Marte exornavit.

Dionys.

Legatio quarta.

VIII, 39. — Οὐαλερία
 — Ποπλικόλα — ἀδελφή
 — προσκαλεσαμένη τὰς ἀ.
 γυναῖκας — λέγει πρὸς
 αὐτὰς ταύτην ἔχουσαι τ.
 πιναράν τ. καὶ ἄκοσμον
 ἐσθῆτα καὶ τὰς ἄλλας
 παραλαβοῦσαι γυναῖκας,
 καὶ τὰ τέκνα ἐπαγόμεναι,
 βαδίζωμεν ἐπὶ τὴν Οὐετου-
 ρίας, τ. Μαρκίου μητρὸς
 οἰκίαν καὶ δεώμεθα —
 προελθεῖν ἐπὶ τὸν χάρακα
 τ. πολεμίων ἄγουσαν τ. τ.
 νύωνους καὶ τ. μητέρα αὐ-
 τῶν (Οὐολουμνίαν), καὶ
 ἡμᾶς ἀπάσας κ. τ. λ. —
 ἔπειτα ἰκέτιν γενομένην
 τοῦ τέκνου (Μαρκίου) —
 δεῖσθαι μηδὲν ἀνήκεστον
 κατὰ τῆς πατρίδος ἐξεργά-
 σασθαι. Adde capp. sqq.
 ubi Volumnia illis adjun-
 gitur atque res a Valeria
 proposita quomodo acta sit,
 narratur usque ad init. c.
 43. — c. 43 — προσ-
 ἠγγειλαν τὰ γενόμενα τοῖς
 ὑπάτοις· οἱ δέ — συνεκά-

Appian.

3. Βαλερία δὲ, Ποπλι-
 κόλα θυγάτηρ, πολλὰς
 ἄγομένην γυναῖκας ἐπὶ τ. τ.
 μητέρα τ. Μαρκίου Βετου-
 ρίαν καὶ ἐπὶ τ. γυναῖκα
 Βολουμνίαν πένθιμα ἡμ-
 φρεισμέναι πᾶσαι καὶ τ.
 παιδιά ταῖς ἰεσίοις ἐπι-
 φέρουσαι, συνεξελθεῖν αὐ-
 ταῖς πρὸς Μαρκ. ἠξίουον αὐ-
 τας, κ. δεηθῆναι φείσασθαι
 σφῶν τε αὐτῶν κ. τῆς πα-
 τρίδος. Αἱ μὲν — τῆς βου-
 λῆς ἐπιτροπούσης, ἐξήεσαν,
 μόναι γυναῖκες, εἰς ἐχθρῶν
 στρατόπεδον. His paucis
 verbis immanem illam nar-
 rationis Dionysii copiam
 circumscripsit, singulas res
 inde mutuatus. Incuria au-
 tem factum est, ut pro
 Poplicolæ sorore (Dionys.
 VIII, 39; Plutarch. Coriol.
 33) filiam poneret, quam
 inter obsides Porsenæ da-
 tos, velut ab Dionys. (V,
 32) et Plutarch. (Poplic.
 18, 19), sic etiam ab Nostro
 supra commemoratam fu-

Dionys.

λουν τὴν βουλὴν περὶ τ. ἐξόδου τ. γυναικῶν — ἐνίκα — ἡ συγχωροῦσα γνώμη τ. γυναιξὶ τὴν ἐξοδον. Infr. c. 44. ἄτερ ἀνδρῶν φυλακῆς (= μόναι γ. apud Appian).

VIII, 44. Ὁ Μάρκιος — quum Romanæ matronæ venire nuntiarentur, πρῶτον μὲν ἐθαύμασε τ. τολμῆς τ. γυναικας — ἐπεὶ δ' ἀγχοῦ ἦσαν, ὑπαντιᾶν τ. μητρὶ προελθὼν ἔγνω — τοὺς τ. πελέκεις — ἀποθίσθαι — καὶ τ. ῥάβδους, ὅταν ἐγγὺς γένηται τ. μητρὸς, καταστείλαι. κ. τ. λ. Adde ex magna copia c. 45. —

M -- ὄχετο — ἠοπάζετο (init. c.); λέγειν ἐκέλευσε, τίνος δεομένη πάρεστιν (med.); ἔπειτα π. τ. ἐπιφανεστ. τ. τ. ἡγεμόνων κ. τ. λ. — λέγειν (extrem.).

Appian.

isse, veri saltem simile est.

Ὁ — Μάρκιος, θαυμάζων τ. εὐτολμίας τ. πόλιν, οἷα Ῥωμαίων ἐστὶ καὶ τὰ γυναῖκα, προσιούσαις ἀπήντα. καὶ τ. ῥάβδους καθήρει κ. τ. πελέκειας διὰ τὴν μητέρα προσδραμών τε ἠσπάζετο, καὶ ἤγεν ἐπὶ τὸ συνίδριον τ. Βολούσων κ. λέγειν ἐκέλευσεν ὅτι χορήζοι.

Jam vero videas, quomodo Appianus, rebus et sentiis, quas e diversis Dionysii locis furatus sit, ad libidinem conjunctis neque nisi alia ratione dispositis,

furtum sic obscuratum iri speraverit. Priorem scilicet matris orationem ad filium ita conscripsit, ut sententias partim ex colloquiis mulierum apud Dionysium superioribus (VIII, 39–44) prioreque apud eundem (c. 46) matris oratione mutuaretur; partim eas ex altera oratione matris apud Dionys (48–54) exciperet, quam totam fere in suam priorem adhiberet; partim ex Minucii legati verbis ad Coriolanum factis, quæ apud Dionys. supr. 23–29 leguntur, unum et alterum compilaret. Quæ quum ita sint, responsum tamen Coriolani, quod apud Dionys. (c. 47) ante alteram orationem matris invenias, Appianus, quanquam ordinem rerum perturbavit, nihilo minus in usum convertit, additis præterea aliis Dionysii verbis et sententiis, quas ex oratione Coriolani apud Volscos (c. 7), ex responso ejus ad Minucium (24, 25), aliunde, videtur sumpsisse. Matrem ab filio interpellari Dionysius fecit, filium a matrè Appianus, quod nimirum facere coactus est, ut ordo rerum Dionysii a Nostro perturbatus ad extremum in integrum restitui posset. Rebus autem ita dispositis, quum jam, ut supra dixi, majorem partem sententiarum, quas altera oratio contineret, in suam priorem convertisset, haud ita multum Nostro relictum est, quod ex illa in alteram suam transferre commode posset; quo factum est, ut ipse oratorem agere et unum aliquid ex superioribus locis Dionysii in usum adhibere cogeretur, id puta, quod de Sabinis mulieribus Valeriam prædicantem audias (Dion. c. 40). Reliqua vero, quæ apud Nostrum deinceps leguntur, haud per ambages ab Dionysio descripsit, singulis verbis sententiisque paullum mutatis et in brevius contractis. Longiores in his rebus sumus, ne quis Appianum ea, in quibus ab Dio-

nysio discederet, ex aliis fontibus putet hausisse. Sed videamus singula.

Dionys.

Appian.

4. Ἡ δὲ, συναδικεῖσθαι, ἐξελαυννομένου⁴) τῆς πόλεως οὕσα μήτηρ, ἔφη ὄραν δ' ὅτι Ῥωμαῖοι κ. τ. λ. ο: Illa vero dixit, se quoque, quæ mater urbe expulsi esset, simul cum ipso injuriam pati, sed videre, Romanos jam satis poenarum dedisse, cett: —

Hæc cogitatio facile animum Appiani orationem incipientis subire debebat, vel quum Veturiæ verba apud Dionys. (c. 46) legeret vel superius responsum Coriolani respiceret (c. 29: αἰσχρῶς ἐξήλ. ἐκ τ. πατριδ. οὔμητέρα αἰδεσθέντες ἐμὴν κ. τ. λ.), vel alia similia (cfr. VIII, 40—47; 52). —

⁴) Mea conjectura: corruptela certe inest in v. ἐξελαυννομένη, quod MSS. et Edd. habent. Sententiam Schweighaeuser (III, p. 146) expedire ille quidem conatur, sed interpretatio ejus absurda est et cum iis pugnat, quæ ab Nostro et supra et infra traduntur. Participium illud ἐξελαυννόμενος eodem explicandum esse modo videtur, quo ὀφειγών, οἱ οἰχόμενοι, alia; vid. Madvig. Syntax. Græc. p. 210.

Dionys.

VIII, 50. — οὐχ' ἱκανὰς εἰσπέπραξαι παρὰ τῶν ὑβρισάντων τὰς δίκας, μηλόβοτον πεποιηκὼς γῆν αὐτῶν κ. πόλεις διαπεπορθηκὼς —; cfr. 25: οὐχ' ἱκανὰς ἤδη — δίκας — τοσοῦτον φόνον ἀνθρώπ. τοσαύτ. χώραν, — τοσαύτ. πόλεις —; c 50. καὶ — πεμφθέντας ὑπὸ τ. βουλ. πρέσβεις (22) φέροντάς σοι τῶν τε ἐγκλημάτων ἄφρσις καὶ κἀθοδον — τοὺς ἱερεῖς —; porro cfr. sententias infr. verbb. παραιτήσεις — καὶ τὸ καταφυγεῖν ἐπὶ τοὺς ἠδικημένους τὸ ἀδικοῦν ταπεινόν.

Operam Appiano ad scribendum præbuerunt partim doctrina matris de deorum placabilitate (c 50), partim Minucii legati interrogationes (supr. c. 24), partim admonitiones de ca-

Appian.

ὄρα γὰρ ὅτι Ῥωμαῖοι πολλὰ πρὸς αὐτοῦ πεπόνθασιν ἤδη, κ. τίσιν ἔτ. ἱκανῆν ὦν χώρα τ. τοσαύτη διέφθαρται, κ. πόλεις ἀπολώλασι, πολλαί· καὶ τὸ Ῥωμαίοις ἔσχατον, παρακαλοῦσι κ. πρέσβεις πέμπ. ὑπάτους κ. ἱερέας, (κ. μητέρα κ. γυναῖκα ipse addit); τὸ τ. ἀδίκημα ἰῶνται ἀμνηστία κ. καθόδω. Quæ omnia ex Dionysii verbis et sentiis paulo liberius usurpatis composuit.

Σὺ δὲ μὴ ἀνιάτω⁵⁾ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ· μὴ δὲ συμφοραῖς ἐπιχειρεῖ κοιναῖς αὐτοῦ τε σοῦ καὶ τῶν ἀδικουμένων⁶⁾. Ποῖ φέρων οἷσις τὸ πῦρ; μ. τ. χώραν πόλιν — ἐστίαν — ἱερά·

⁵⁾ ἀνιάτος respondet τὰ ἀνήκεστος, quod ab Dionysio crebro usurpatur (VIII, 39, 52 al).

⁶⁾ Mallem cum Schweighaeusero ἀδικούντων; illa enim interpretatio „quibus vis a te infertur“ videtur in hac sententia aliquid duri habere.

Dionys.

lamitatus futuris (27, 28);
adde fin. c. 50 et init. c. 51.

VIII, 47. Matris orationem Coriolanus, patriæ nomine audito (c. 46 fin.) interpellat: ἀδυνάτ. — τοῖς ἐκβαλοῦσι τοὺς ὑποδεξάμενους κ. τ. λ. (init. 47); quibus similes adde locos c. 7 med. (πατρίδα δ' ἡγοῦμαι ὅν τὴν ἀπαρνησαμένην κ. τ. λ.) et c. 34 (ab init. ad. med ὅταν δὲ φίλ. — συμφέρον)

VIII, 47. — ὄις ἐγώ, τὴν ἀρχὴν τήνδε παραλαμβάνων, θεοὺς κ. τ. λ. et infr. θεοὺς τ. σεβόμενος, οὓς ὄμοσα κ. ἀνθρώπους, οἷς τ. πίστεις ἔδωκα. Adde c. 32 (a med. fere ad fin.) unde Appian. illa exscripsit. οὗτοι δὲ — πολιτείαν ἔδοσαν μοι — στρατηγὸν ἀποδείχασί με — κ. πάντα τὰ κοινὰ ἐπ' ἐμοὶ πεποιθήκασι — Rursus cfr. c. 47 (sub. fin.) ἀλλὰ παρ' ἐμοὶ γενομένην — τοὺς αὐτοὺς ἡγουμένην φίλους κ. πολεμίους, οὓσπερ ἐγώ.

Appian.

δὸς χάριν — παρακαλοῦσαις.

Coriolani responsum:

οὐκ εἶναι πατρίδα τὴν ἐκβαλοῦσαν, ἀλλὰ τ. ὑποδεγμένην οὐδὲν γ. ε. φίλιον, ἂν ἀδικῇ, οὐδέ ἐχθρὸν, εὖ ποιοῦν.

καὶ τὸ τῶν παρόντων ἐκέλευσεν ὄραν, πίστιν τε δόντων αὐτῷ κ. λαβόντων κ. πολίτην πεποιημένων, κ. στρατηγὸν ἀποφηνάντων κ. τ. ἴδια ἐπιτρεψάντων. Τιμᾶς τε, ὅσων ἠξίωτο, κ. ὄρκους οὓς ὄμοσεν αὐτοῖς, ἐπεξήει· καὶ παρεκάλει τ. μητέρα τοὺς αὐτοὺς ἐκείνοις τίθεσθαι πολεμίους κ. φίλους.

Post hanc rerum dispositionem, qua colloquiorum ordinem, qui apud Dionysium est, plane convertit, ad extrema facta et verba matris filium interpellantis exponenda illius scriptoris auxilio ita usus est, ut pauca quædam ex orationis parte extrema apud illum c. 53 decerpta suo ingenio exornaret et exemplo illo ab Sabinis mulieribus arcessito augetet, quod ex alio Dionysii loco (c. 40) sumptum ad has res accommodavit.

Dionys.

VIII, 53. Ἐὰν δὲ προπηλακίσης τὴν σεαυτοῦ μητέρα κ. τ. λ. — βαρεῖαν ἀρὰν κ. τ. λ. — ᾧ θεοὶ τῆς Ῥωμαίων φύλακες ἡγεμονίας — εἰ δὲ ὁσιόν ἐστι κ. θεμιτὸν υἱοῦ γόνασι προκυλίεσθαι μητέρα, καὶ τοῦτο — ὑπομενω — . adde c. 40 (sub. fin.) ἐκείνων — ἔγγονοι τ. γυναικῶν αἰ-τ. πρὸς Σαβίνους πόλεμον — πρεσβευσάμεναι διελύσαντο.

VIII, 54. Ταῦτα εἰποῦσα ἔρριψεν ἑαυτὴν χαμαὶ.

Appian.

5. Ἡ δὲ — ἀγανακτήσασα κ. τ. χεῖρας ε. τ. ο. ἀνασχοῦσα θεοὺς γενεθλίουσ⁷⁾ ἐμαρτύρατο — δύο — πρεσβείας γυναικ. — ἐπὶ Τατίου κ. τ. λ. — Ἄλλη — μηδεμία μήτηρ εἰς ἀνάγκην ἀφίκοιτο προσπεσεῖν — ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ὑφίσταμαι προκυλίσομαι σου.

Καὶ λέγουσα εἰς τὸ ἔδαφος ἑαυτὴν ἔρρίπτει. Ὁ δὲ

7) Vv. „θεοὺς γενεθλίουσ” non cum Schweighausero et cett. interpret. de Diis Natalibus interpretor, sed Dionysii c. 53 respiciens (θεοὶ τῆς Ῥωμαίων φύλακες ἡγεμονίας), Deos Penates intelligi volo, quæ interpretatio ab ipso Dionysio sustentatur (I, 67), ubi de variis nominibus agitur, quæ interpretes ad Penates Græce vertendos adhibere solent.

Dionys.

— αὐτὸς δὲ ὁ Μ. ἀναλό-
μενος — ἀνίστησιν αὐτὴν
— καὶ — ἐγγείας δάκρυα
εἶπε· νικᾶς, ὦ μῆτερ —
νίκην, — υἱὸν ἀπολώλεκας.

Appian.

ἑδάκρυσέ τε καὶ ἀνεπήδα,
καὶ ἀντείχετο αὐτῆς κ. —
ἐξεφώνησε· νικᾶς, ὦ μῆτερ·
ἀλλὰ νίκην ἐξ' ἧς⁸⁾ τὸν
υἱὸν ἀπολείς.

Jam vero, postquam legationes, quod caput hujus excerpti est, ad finem sunt perductæ, reliquis deinde, quæ de Marcio Appianus paulo uberius narravit, in pauca verba contractis, in eundem fere modum, atque similia e Dionysii libris excerpta desinunt⁹⁾, hanc quoque eclogam desinere videas. Appianum autem in reliquis his rebus Dionysii narrationem ita secutum esse, ut verbum fere e verbo exprimeret, quum ex ipso hoc loco, tum e fragmento quodam Suidæ intelligitur, quod paulo infra afferemus. Quæ sequuntur verba, partim iis respondent, quæ apud Dionysium ante ipsam rem actam deliberantur, partim ex iis exscripta sunt, quæ de Attii Tulli invidiâ et cæde Coriolani deinceps narrantur.

Dionys.

VIII, 54. Ταῦτα εἰπὼν
(nunc deliberatio cum matre neque vero ipsa profectio sequitur) — αὐτὸν δ.
τὴν στρατιὰν ἀναστήσαντα
— ὑποσχόντα, δ. τῆς ἀρχῆς
λόγον — ἀξιοῦν — συν-

Appian.

Ταῦτα εἰπὼν, ἀπήγεν
τὴν στρατιὰν, ὡς λόγον
ἀποδώσων Βολούσκοις, καὶ
τὰ ἔθνη συναλλάξων.

⁸⁾ ἐξ ἧς cum Tyrwhitto lego, quum vulgo ἐξεῖς editum sit; quam correctionem jam scriptura ἐξῆς, quæ in MS. Ursini erat, videtur suadere.

⁹⁾ Vid. D. XIII, 8.

θήκας ποιήσασθαι — C. 57.

ὁ Μ. ἀνασιήσας τ. στρα-
τιὰν ἀπῆγεν — Deinde de
Attii Tulli invidia et po-
stulatis dicitur τὸν φθόρον
οὐ δυναμένου κατέχειν.

C. 58. Ὁ δὲ Μάρκιος
ἀντιλέγειν μὲν πρὸς
οὐδέτερον τούτων ἐδι-
καίου Ὁ δὲ Τύλλος — εἰ-
δώς, ὅτι δ. ε. ἀνῆρ — πεί-
σει τὸ πλῆθος — C. 59. —
αὐτὸν — συναράττοντες
τοῖς λίθοις ἀποκτιννύουσιν.

(Ὁ δὲ Μάρκιος ἀντι-
λέγειν μὲν πρὸς οὐδὲ
ἐν αὐτῶν ἐδικαίου¹⁰).
ἐλπίς τε ἦν, ὅτι καὶ ταῦτα
πέσει Βολούσκους· κατε-
λεύσθη δὲ φθονοῦμενος
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Ατ-
τιδίου¹¹).

¹⁰) Suidas in v. Ἐδικαίου post alium locum ex Appiano citatum hæc habet, ἀνθις Ὁ δὲ Μάρκιος ἀντιλέγειν, cett., quæ verba utrum ad Marcium Coriolanum, an ad Marcium Philippum (Macedonic. XII; XV) essent referenda, Schweighæuser in annotatione quadam suo exemplari ascripta dubitavit; nimirum quod neque illum Dionysii locum (VIII, 58) cognitum habuit, neque Appianum Dionysii compilatorem ne cogitare quidem potuit. De annotatione illa vid. Didot in Præfat. p. 2.

¹¹) Pro vulgato Ἀτιδίου Schweigh. Ἀτιδίου posuit, ex quo illud proxime corruptum esse apparere dicit. Attius Tullius ab Livii (II, 35, 39) et plerisque Dionysii editoribus (VIII, 1, 67) ille Volscorum dux vocatur. At apud Dionys. (VIII, 67) in editione Stephani et in probato alias Cod. Vatican. quum ibi, tum alibi (VIII, 1) Ἀτιδίου scriptum esse monuit Hudsonius, quam scripturam apud Appian. quoque Schwgh. secutus est, non quod eam veriore putaret, sed quod proxime abesset a corrupti MS. lectione; imo potius diceret, illud nomen cum Dionysio Appianum compilatorem commune habuisse. Ceterum Dionysius in nomine peccaverit, necne, alia quæstio est. Ex nomine Ἀτιδίου haud dubie etiam Ἀμπίδιος apud Plutarch. (Cor. 22) corruptum est, qui Dionysium ducem habuit.

De Coriolano lapidibus obruto Appianum videas cum Dionysio omnino consentire, reliquos scriptores, quos hic comparari opus fuerit, omnes tacere; Fabium vero, quem Dio secutus est (vid. infr.), de sorte Marcii suprema longe etiam aliter prodidisse. Livius enim (II, 40), aliis alio leto Coriolanum oppressum narrantibus, hæc de Fabio scribit: "apud Fabium, longe antiquissimum auctorem, usque ad senectutem vixisse eundem invenio; refert certe, hanc sæpe eum exacta ætate usurpasse vocem: multo miserius seni exilium esse". Quam Fabii discrepantiam Dionysium ne uno quidem verbo attigisse, memorabile sane est, nam quod Appianus Dionysii vestigiis ingressus omnino tacet, non mirandum; neque vero Fabium usquam, nisi ab aliis laudatum, cognitum Nostro fuisse, facile quis probaverit. Antequam rei propositæ finem fecero, reliquos scriptores, quos comparari hic ad rem pertinet, paucis verbis commemorabo. Livius (II, 35, 41) in his rebus plura cum Dionysio communia habet, at similitudo utriusque omnino alia est, quam quæ Appiano cum Dionysio intercedit. Alia diversa sunt (oratio matr.), alia prætermissa (orationes pleræque, fasces securesque remotæ, al.). Plutarch. (Coriol. 30 — fin.) multa e Dionysio exscripsit, quem etiam nomine laudavit (Comp. Alcibiad. cum Cor. 2), sed alios præterea duces secutus, Dionysii dissimilis sæpius est, quam qui maxime. De Veturia matre et Volumnia uxore C. quum ceteri omnes (Dionys., Liv., Valer. M., Appian., Dio C., Aurel. V., Zonar.) inter se consentiant, unus Plutarchus discrepat, qui pro Veturia Volumniam, pro Volumnia Virgiliam ponit. Dio Cass. (frg. Maii p. 148 Coll. Vatican.) parum cum Dionys. et Appian. similitudinis ha-

bet; Coriolanum aut invidia oppressum aut senio confectum perisse tradit. Zonar. (VII, 16), qui Dionem sequitur, de sola senectute mentionem fecit. Cfr. præterea Tzetzes, Chiliad. VI, Reimar. II, p. 1526). In orationibus denique nulli, nisi Dionys. et Appian., inter se similes.

VI. Suidas — *ΕΛΕΕΙΝΟΣ* et *ΑΠΟΦΡΑΔΕΣ*
ΗΜΕΡΑΙ.

Cædes Fabiorum apud Appianum antea commemorata fuit. Quod ad hujus fragmenti argumentum attinet, Dionysii l. IX, c. 23 et quæ præcedunt, in usum convertit. Diem autem Cremerensem Appianus ἀποφράδα modo, Dionysius μέλαιναν τε καὶ ἀποφράδα significat. Livius (II, 50) de hac re tacet. Quod vero Dionysius utrumque verbum conjungit, cfr. Gell. N. A. V, 17, ubi de atrorum et nefastorum dierum permutatione agitur, quæ in Græcas quoque significationes valet. Ceterum de his diebus cfr. Plutarch. Camill. c. 19 et Tacit. H. II, 91.

VII. Suidas — *ΕΘΕΛΟΚΑΚΩΣ.*

De Appio Claudio Sab. Reg., bellum a. u. c. 283 cum Volscis gerente, deque militibus ejus seditiosis h. l. mentio est. — Rursus insigne documentum nobis offertur, qua compilandi ratione Appianus usus sit, qui verba sententiasque, quæ Dionysius alio loco in simili re adhibuit, illinc hac traductas suæ narrationi inseruerit. Ex iis enim, quæ apud Dionys. IX, 50 (a. u. c. 283) de militibus Appii imperium recusantibus leguntur: ἡ δύναμις — μίσει τῷ τρὸς αὐτὸν (cfr. ibid. c. 48) — ἐθελοκακοῦσα — οὐκ ἠξίωσε τ. πολεμίοις εἰς χεῖρας ἵεναι — ἔφευγον (τῇ δὲ κατόπιν ἡμέρᾳ): ἀπειθεία διεχρῶντο — κατεδήσαντο — τοὺς χρωῖτας, ὡς τραυματῖαι — ex his,

inquam, Appianus sententias suas priores composuit, verbis modo nonnihil variatis; posteriores vero ex iis sumpsit, quæ Dionys. IX, 3 (a. u. c. 273) de K. Fabii cos. militibus seditiosis narravit: τὸν ἡγεμόνα — ἐλοιδόρουν — δι' ἀπειρίαν τοῦ στρατηγεῖν — τὰς τε σκηναὺς ἔλνον κ. τ. λ. Cum Livio (II, 59) nihil h. l. Appianus commune habet.

III.

Hactenus excerpta et fragmenta Appiani cum integris Dionysii libris comparare licuit; jam vero nihil nisi particulæ operis hujus supersunt, quæ X p. C. seculo Imperatoris Constantini Porphyrogenneti jussu, sicut ex aliorum scriptorum operibus, sic etiam e Dionysii libris sunt excerptæ; quibus fragmenta accedunt a Maio reperta, a MCCCXVII edita. Hinc aliqua difficultas oritur, quoniam reliquiæ illæ admodum concisæ sæpe sunt, res primæ, mediæ, extremæ haud raro prætermisæ, mutationes hic illie factæ, excerptorum dispositio rerumque ordo interdum aliquatenus perturbata, quin res sæpius farraginis instar congestæ (v. XVI, 4—8), loci denique et verba singula nonnunquam a librario corrupta. Quæ quum ita sint, reliquiis tamen utriusque scriptoris inter se accurate collatis, non erit dubium, quin Appianus in iis quoque rebus, quæ deinceps sequuntur, si non omnia ille quidem, at certe plurima e Dionysii libris hauserit. Animus erat de his rebus plura enarrare, sed angusto hujus programmatis spatio impeditus, nisi quæ præcipui momenti erunt, extrema commentatione non exponam.

Lib. Italic. VIII Excerptum Peirescianum.

Quæ h. e. leguntur, ad prædam Veientanam, diem propter eam Camillo dictam exiliumque ejus pertinent. Scriptores vero in singulis rebus inter se plus minusve similes sunt. Livius in rebus Camilli nunc eosdem cum Dionysio fontes videtur adisse, nunc prorsus diversos. Plutarchus partim Livium sequitur, in cujus verbis interpretandis vel incuriam vel ignorantiam linguæ Latinæ prodit (efr. Plut. Camil. c. 6, Liv. V, 22, de Junone Vecintana), partim ut in aliis rebus, sic in his etiam Dionysium consuluit (efr. c. 2 Οὐγγύσαντος), partim alios duces

habuit (Claudium fortasse v. c. 40 pugn. ad Anien.). Eo factum est, ut Appiano, Dionysii compilatori, hic illic aliqua cum Livio aut Plutarcho similitudo primo aspectu intercedere videatur. Appianum autem Dionysii vestigiis ingressum esse, et ex hoc excerpto et altero infr. (Gall. V.) plane intelligitur. Caput I, quum Dionysius nihil ad comparandum præbeat, silentio prætermitemus. C. 2. Quæ hic Appianus plura habet, ea apud Dionysium excerptoris culpa desiderantur (D. XIII, 5, 6). Quum ceteri scriptores in eo omnes consentiant, ut et Camillum XV milibus multari (Liv. V, 32, Valer. Max. V, 3, 2, Plutarch. C. 13, Zonar. VII, 22) et eum absentem damnari faciant, Appianus cum Dionysio et cum a populo damnatum et pecuniæ summam, in myriades auctam, jam ante, quam in exilium abisset, ne qua corpus ejus contumelia afficeretur, a propinquis erogatam esse produnt. In numeris prioribus (A. 50, *v'*, D. 10 *l'*), quos ceteroquin corruptos puto, discrepantia invenitur; sed, id quod caput rei est, nomine *μυριάσι* uterque utitur. Cetera, quæ apud Appianum leguntur, de accusatore quodam (v. Liv. V, 32, Plutarch. C. 12), de crimine oblato (de quo scriptorum alius aliter), de populo indignabundo (Plut. 11, 12), de filii morte (Liv. V, 22, Plut. 11), de precibus Achilleis (Plut. 13), hæc omnia, quum Dionysii locus (XIII, 5) defectu et corruptela laboret (vid. de tribunis), nihil certe discrepantiæ probant. Quin ipso altero loco (XIII, 6), ubi preces Camilli commemorantur, et crimina ei illata et a populo eum damnatum esse, claris verbis indicatur. Quod vero de Achille, sicut Plutarchus, ita Appianus mentionem fecit, ne illud quidem a Dionysio prætermisum esse dixerim, post enim finitas preces alterum Dionysii locum abruptum videas.

Lib. Samnitic. IV. Excerptum III de Legationibus.

Ex Dionysii libri XV fragmentis et hoc Appiani excerpto apparet, Livium in bello Samnitico et in iis, quæ antecesserunt, exponendis parum accuratum fuisse; namque de Fregella et Luceria, in quibus caput rei versatur, omnia mire perturbavit et de bello Apulo obscurius loquitur. Sed de his rebus non hic locus dicendi est. Gladem autem Caudinam atque ea, quæ præcedunt, paucis attingam. Quæ de his ab Appiano narrantur, ea Ursinus putat ab Livio esse sumpta aut saltem ex eodem, quo Livius usus esset, fonte hausta. Dissentire tamen paululum

a Livio Appianum Schweighaeuser (V. III, p. 157) dicit, quod IV, 1 retulerit, Samnites interfecisse belli auctores, quum Livius VIII, 39 non nisi unum Brutulum Papium commemoret eumque morte voluntaria supplicio se subtraxisse scribat (quocum Dio Cassius consentit, Reimar. I p. 59). At falsa opinione duci utrumque, ex hoc excerpto Appiani (IV, 1—7) intelligitur cum Livii narratione collato (VIII, extr., IX 1—6). Neque enim de superiore Dauniorum Samnitiumque clade, neque de legatis imperium Romanum abnuentibus, neque de captivis redemptis quidquam Livius habet; plura longe aliter narrat; numerum exercitus praetermittit; de Pontio ejusque patre uterque maxime dissimilis; de pace Caudina multo uberius Appianus prolixi; Livius denique de Samnitium injuriis contumeliisque in Romanos abeuntes narrat, Appianus vero earum rerum contraria tradit. At similitudinis inter Dionysium et Appianum rursus vestigia manifesta invenias. Cfr primum Dionys. XVI, 4 de Romanis contumelias deprecantibus (*μηδεμίαν ὑβριν προσθεῖναι τ. συμφοραῖς. μηδὲ τ. ἀθλίαις ἐπεμβῆναι τίχαις*); Appian. IV, 2 (*μηδὲν ἐς σῶματα ἀνδρῶν ἀτυχοῦντων ὑβρίζαι*); deinde sequitur apud Dionys. ibid. 4 et 5 Pontii oratio patris sententiam refel-
 tentis *οὐκ οἶδας — παῖδας — ἀδελφοὺς — ψυχαῖς πολεμίων τιμῆσαι τοὺς κατὰ γῆν — χρήματα — μηδεμίας ἀσχημοσύνης πειραθέντας, ὅσπερ ἡρώϊας τινὰς ἐπ' ἀγαθῷ τ. τῆς γῆς φανέντας — ἀπελθεῖν*), quam in usum convertit Appianus IV, 4 (*ἐπισκόπει — παῖδες — ἀδελφοὶ — χρήματα — χερίζουσι παραμυθίας — ὡς εὐεργέτας ἐπαθεῖς προσέμπειν*). Maius (Coll Vatican. p. 499) falso Dionysii fragmentum ad orationem legati Romani et Pontii huic respondentis retulit. Appianus etiam cum Dionysio v. *Νεαπολίτας* usurpat, quos Livius vocat Palæopolitanos (cfr. Dionys. XV, 4 qq.; Appian. IV, 5; Liv. VIII, 25). Quod de jugo explicando leque aliis minoris momenti rebus consentiunt, satis sit hic in transcurso monere.

VII. Exc. V de Legationibus. — VIII. Exc. Peirescianum. — IX. Exc. Peirescianum. — X. Exc. VI de Legationibus — XI. Exc. VII de Legationibus. — XII. Exc. Peirescianum.

De bello agitur cum Pyrrho et Tarentinis; cfr Dionys. libb. XVII, 6 — ad fin, XVIII, XIX. — In quibus rebus Dionysius et Appianus inter se discrepant et quænam mihi viderentur hujus discrepantiæ causæ fuisse, jam in superioribus mentionem feci

(App. VII, 3 de Æmilio cos.; X, 5 de captivis remissis; X, 3, de Cineæ dicto, quod alii, quibuscum Zonaras, compilerator Dionis, VIII, 4 consentit, ad Pyrrhum retulisse dicuntur; X, 4, de responsis Fabricii). At in summa re Appianus Dionysii vestigia persecutus ubique est. Exempla afferam breviter. App. VII, 1, Dion. XVII, 6, de Thaïde; App. VII, 2, Dion. XVII, 7, 8, de Posthumio legato et Philonide; App. VII, 3, Dion. XVII, 9, 10, de Æmilio; App. IX, 1, 2, Dion. XIX, 1, de Decio Campano; App. X, 1, 2, 3, Dion. XVIII, 5—7, 20, de Cineæ legatione, quam ante Fabricii legationem Dionys. et Appian., post eam Liv. (Epitom. XIII), Zonar. (VIII, 4) sive Dio Cass. posuerunt (cum Dionys. et Appian. Plutarchus in vit. Pyrrh. c. 18 ille quidem consentit, sed c. 21 Cineam deinde ante pugnam ad Asculum, Dionys. XIX, 2, 3, Appian. XI, 1, post pugnam illam demum Romam iterum missum tradunt); App. X, 4, Dion. XVIII, 5—27 de Fabricio; App. XI, 1, 2, Dionys. XIX, 3, de captivis et donis; Appian. XII, 1, Dionys. XIX, 6—9 de Pyrrho et Siculis; App. XII, 2, Dion. XIX, 9, 10, de donariis Proserpinæ spoliatis et Pyrrhi classis naufragio. Quanta vero inter Appian. et Dionys. similitudo sit, maxime videas, si Epitomas libb. Liv. XII—XVI, Diodor. S. (C. Vatican. 40), Plutarch. (v. Pyrrh.), Dion. Cass. (C. Vatic. 168—178), Zonar. (VIII, 2—7) cum illorum narratione comparaveris. Quin etiam videor mihi vestigia indagasse rei ab Dionysio et Appiano contra atque ab ceteris omnibus scriptoribus narratæ. Excerpta videamus Appian. IX, 1, 2, 3, Dionys. XIX, 1, XX, 7. De rebus a Decio Rhegii præfecto gestis, de morbo ejus, de medico Messana arecchito omnino inter se uterque consentit. In hæc desinit excerpt. Dionys. 1. Appianus autem deinceps (3) Fabricium ad milites seditiosos puniendos missum narrat; (is 278 a. C. cos. iter, bellum in ea regione feliciter gessit et ab eodem Decius Rhegio præfectus erat, Dion. XIX, 1). Illorum denique supplicium et Decii mortem commemorat. Hæc contra vulgatam scriptorum narrationem repugnant, qui nullam Rhegii seditionem noverint, nisi quæ ab Genucio consule (p. C. 271) post X annos præterlapsos oppressa est. In supplicio narrando plus minus dissentiunt, maxime vero Polybius ab reliquis discedit. Cfr. Polyb. (I, 7), Liv. (Epit. XV et I. XXVIII, 28, XXXI, 31), Diodor., qui de Decio prorsus Dionysio et Appiano repugnat (frg. I. XXII, Wesseling. II, p. 494 et Exc. d. virtut. 562), Valer. Max. (II, 7, 15, qui cum Diodoro videtur consentire),

Dion Cass. (C. Vatic. p. 170), Oros. (IV, 3), Frontin. (strateg. IV, 1). Quæ quum ita sint, nomen Fabricium apud Appian. Schweighaeuser cum Valesio corruptum esse censent. At vide Dionys. XX, 7, 8, ubi seditionem militum punitam ad Genucium consulem ille quidem refert, sed eam utique alteram vocat, unde colligas, alteram antecessisse, quam ad Fabricium consulem relatum fuisse veri admodum simile est, quum præsertim in ceteris de Decio narratis uterque consentiat, ab aliis recedat.

Lib. Gallic. I Epitom. libr. II Exc. VIII de Legationibus — III Exc. IX de Legat. — IV Fragm. ap. Suid. — V Exc. Peiresc. — VII Fragm. ap. Suid. et Exc. Peiresc. — VIII Fragm. ap. Suid.

Appianum, sicut in superioribus, sic etiam in Gallicis rebus quanguam jam ab initio alium duce[m] ad manum se habuisse ipse declaravit (VI), Dionysii tamen narrationem ante omnia in usum convertisse, in exordio commentationis significatum est. Livius (V. 34 sqq.) præcipue de Gallorum in Italiam transitu multum ab ceteris scriptoribus discrepat (vid. Lachmann. I, p. 22); Polybius rursus (I, 6) ab illis discedit; reliqui plus minus inter se consentiunt. At inter Appianum et Dionysium et in rebus et in verbis mirus plerumque consensus. Exempla, quæ huc pertinent, breviter ponam: App. I, II et III, Dion. XIII, 14—19, de primo Gallorum adventu in Italiam super Alpes prosectorum, de bello Clusino, de tribus Fabiis (ceterum apud utrumque plura ab excerptoribus sunt prætermissa, quæ ad similitudinem singularum rerum plenius probandam valere potuerunt; quod apud Dionysium (XIII, 18) non est nisi de duobus Fabiis mentio facta, corruptelæ debetur, paulo enim ante *εἰς τῶν προβεβούτων*, non *ἕτερος* legitur); App. IV, Dionys. XIII, 9 de Pontio Cominio, quem Schweighaeuser Valesium secutus in not. ad h. l. cum Cædicio permiscuit; (idem, quod supra monui, in hæc quoque excerpta valet; cfr. præterea Plutarch. C. 25, Gell. XVII, 2, Dio C. (C. Vat. 8) Zonar. VII, 23); App. V, Dion. XIII, 7, 8, de Cædicio legato; (apud ceteros nihil de Cædicii legatione legitur; ne apud Livium quidem, qui Cædicium (V, 46) commemorat, simile quidquam de eo refertur; at Dionys. VII excepto, quod Maius corruptum esse in not. ad h. l. monuit, Appianus cum Dionysio mire consentit); App. I, 1, VII, VIII, Dion. XIV, 12, 13—17, de altera Gallorum adversus Ro-

maxima expeditione et Camilli oratione ad milites. Schweighauser fgg. VII et VIII ad priorem Camilli pugnam cum Gallis falso retulit; de priore enim pugna et victoria Camilli nihil e Dionysii et Appiani narratione superest, nisi quæ breviter in App. Epitom. et Dionys. XIII, 13, XIV, 13—16 indicantur. In hisce duobus, quæ ad alteram pugnam pertinent, fragmentis, Appianus manifesto se Dionysii compilatorem prodit, cujus verba et sententias in brevius contractas ad interpretis instar reddidisse eum videas (c. s. App. VIII. γυμνοῖς — βοῶν βαρεῖαν — ὅπλα παταγοῦντες — ξίφη μακρὰ — κόμας αἰωροῦντες — τὸ ἄτολμον — σῶμα μαλακὸν — προσέσθε τῷ ἔργῳ, quæ e Dion. XIV, 13—17, sunt excerpta: γυμναὶ κεφαλαί, γυμνὰ στήθια, γυμνοὶ μηροὶ — φοινᾶς ἐν ἀπειλαῖς κ. τ. λ. — ἀνασεισμάτα τῶν ὀπλων κ. τ. θυρεῶν κτύποι — μάχαιραι ὑπερμήκεις — αἱ βαθεῖαι κόμαι — μαλακότεραι πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι — ἐν ἐπιδείξει καλῶν ἔργων — ἕτε ἐπ' αὐτοῖς). In his subsistam.

II.

Efterretninger

om

Metropolitanskolen

for

Skoleaaret 1850—1851

Af

B. Borgen,

Professor, Skolens Rector.

Examina.

I. Afgangsexamen. II. Halvaarsexamen. III. Tentamen.

I. **A**fgangsexamen. Efterat Ministeriet ved Skrivelse af 14de August f. A. havde meddeelt, at Professor Dr. Lange var bleven anmodet om, paa samme Maade som i det foregaaende Aar, at overtage de Underviisningsinspectoren ved de lærde Skoler vedkommende Forretninger med Hensyn til Afholdelsen af Afgangsexamen, blev det derefter endvidere i Skrivelse af 27de næstefter tilkjendegivet, at den skriftlige Deel af bemeldte Prøve vilde for samtlige vedkommende Skoler være at afholde Mandagen den 2den, Tirsdagen den 3die og Onsdagen den 4de September, hvorimod den mundtlige Deel blev for Metropolitanskolens Vedkommende ansat til Onsdagen den 2den, Torisdagen den 3die og Fredagen den 4de October.

Til første Deel af denne Examen indstillede sig efternævnte 12 Disciple, hvilke efter den i Juli Maaned f. A. afholdte Hovedexamen vare blevne opflyttede fra 6te til 7de Classe, nemlig: 1. S. S. F. Tughorn, 2. C. C. A. Gosch, 3. L. T. Nissen, 4. S. P. M. Kosing, 5. M. Blom, 6. S. V. Birkerød, 7. S. S. Jørgensen, 8. J. L. R. Koefoed, 9. S. Spandet, 10. S. E. T. Lippert, 11. J. P. Malling, 12. S. S. Smith.

Til Examen's anden Deel indstillede sig de 9 Disciple af Skolens 7de Classe, som i September 1849 havde underkafstet sig sammes første Deel, nemlig: 1. P. E. Holm, 2. C. G. Hansen, 3. S. G. Møller, 4. S. J. Garrigue, 5. G. S. V. L. Nielsen, 6. T. E. Spang, 7. A. L. Gindenburg, 8. V. T. Kall, 9. D. Mazar de la Garde.

Ifølge Overenskomst mellem den fungerende Underviisningsinspector og Rector vare som Medcensorer ved Afgangsprøven indbudne: Professor Mag. Abrahams i Tydsk og Fransk, forhenværende Overlærer ved Skolen, Professor Lund, i Mathematisk og Naturlære, Cand. med. & chir. Bergh i Naturhistorie.

Den skriftlige Prøve foretoges i følgende Orden.

Mandagen den 2den September, Formiddag: Udarbejdelse i Modersmaalet for Examen's 2den Afdeling. Opgave: „Den sande Betsedenhed og den falske Betsedenhed“.

Eftermiddag: Arithmetisk Opgave for samme Afdeling: „At opløse enhver af de to Ligninger

$$x - \sqrt{27 - x^2} = 2, \quad x + \sqrt{27 - x^2} = 2,$$

og prøve Opløsningens Rigtighed ved de fundne Rødders Indsættelse i de samme Ligninger“.

Tirsdagen den 3die September, Formiddag: Latinisk Stiil for samme Afdeling: „Man hører ofte spotte med Efterlignere og Efterligning, og navnlig finde de, som gjerne ville gjælde for gode Hoveder, sædvanlig meget Behag i at estervise det Unyttige og Uværdige i Efterligningen, om end undertiden med større Kløgt end Sandhed. Hvad vilde der, siige de for Exempel, være blevet af paa hine Tider, der vare uden Forbilleder, hvis Menneffene havde troet ikke at burde gjøre eller tænke Andet end hvad de havde lært af Andre? Eller hvorledes vilde Verden nu see ud (facies), hvis Enhver havde troet, at han ikke turde gjøre Andet og Mere end den, som han efter-

lignede? Vi vilde i Poesien ikke være komne ud over Livius Andronicus, i den historiske Kunst ikke ud over Pontificernes Annaler; vi vilde endnu den Dag i Dag seile paa Tømmerflaader (ratis). Thi den, der efterligner, følger, og den, der følger en Anden, om han er det jo indlysende, at han ikke kan komme foran ham. Alt dette kunne vi nu gjerne indrømme, og dog bliver det ikke destomindre en Sandhed, at det for en stor Deel er igjennem Efterligning at Menneskelivet udvikler sig til stedse større Fuldkommenhed. Thi vi maae vel huske paa, at der er to Arter af Efterligning, een slet, en anden god, og at den første af disse bliver staaende træg indenfor de af Forbilledet betegnede Grændser, medens den anden derimod kun benytter det den opstillede Mønster som et Hjælpemiddel til at udføre Aandens nye og eiendommelige Ideer (consilium)."

Eftermiddag: Geometrisk Opgave for samme Afdeling: „I hvilke Tilfælde er en Triangel bestemt ved en given Vinkel og to givne Sider? Hvorledes estervises Plangeometriens Sætninger herom ved Triangelens trigonometriske Oplosning?“

Onsdagen den 4de September, Formiddag: 1. Oversættelse fra Latin paa Dansk for samme Afdeling: „Quum deditione facta Persea regem P. Aemilius consul in tabernaculum introduci jussisset, prima percunctatio fuit, qua subactus injuria contra populum Romanum bellum tam infesto animo suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen adduceret. Quum, responsum expectantibus cunctis, terram intuens diu tacitus fleret, rursus consul: Si juvenis regnum accepisses, minus equidem mirarer, ignorasse te, quam gravis aut amicus aut inimicus esset populus Romanus; nunc vero, quum et bello patris tui, quod nobiscum gessit, interfuisses, et pacis postea, quam cum summa fide adversus eum coluimus, meminisses, quod consilium, quorum et vim in bello et fidem in pace expertus esses, cum iis tibi

bellum esse quam pacem malle? Nec interrogatus, nec accusatus quum responderet: Utcunque tamen hæc, sive errore humano, seu casu, seu necessitate inciderunt, bonum animum habe: multorum regum et populorum casibus cognita populi Romani clementia non modo spem tibi, sed prope certam fiduciam salutis præbet. Hæc græco sermone Perseo; Latine deinde suis, Exemplum insigne cernitis, inquit, mutationis rerum humanarum. Vobis hoc præcipue dico, juvenes. Ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet, nec præsentem credere fortunæ, quum, quid vesper ferat, incertum sit. Is demum vir erit, cujus animum neque prospera flatu suo efferet, nec adversa infringat.

2. **Tydske Stiil** for Examenens 1ste Afdeling: „Pompeii sætter Enhver i Forundring ved sin Snæverhed og Lidened. Gaderne ere smalle, omendstjøndt lige, og paa Siden forshynede med flade Stene (Schrittplatte). Husene ere smaa og uden Vinduer, og Værelserne faae kun deres Lys gjennem Dørene, som gaae ud til Gaardsrummet og de aabne Gallerier. Selv offentlige Bygninger, som Banken (Bank) ved Porten og Templet, ligesom ogsaa en Villa i Nærheden af Byen, see snarere ud som Modeller og Duffestabe (Puppenshrant) end som Bygninger. Men Værelser, Gange og Gallerier ere alle malede paa det livligste (heiter); enhver Væg har i Midten et omhyggeligt udført Maleri, som nu for det Meste er brækket ud, og om alle Kanter og Ender (Kante, Ende) løbe lette og smagfulde Arabesker, hvoraf hist og her udstille sig nydelige Børne- og Nymphesfigurer, medens paa andre Steder tamme og vilde Dyr trænge sig frem af mægtige Blomsterguirlander. Og saaledes tyder det nu saa øde Udscende af denne mærkværdige lille By, der først er bleven bedækket af en Regn af Stene og Afse, siden plyndret af de Udgravende, endnu stedse paa en Glæde

over Kunst og over Billeder hos et heelt Folk, som i vore Dage selv den ivrigste Kunstelsker hverken har noget Begreb om eller nogen Trang (Bedürfnis) til".

Den mundtlige Prøve afholdtes i følgende Orden:

Onsdagen den 2den October: 1ste Afd. Fransk og Geographie, 2den Afd. Naturlære.

Torsdagen den 3die: 1ste Afd. Tydsk og Naturhistorie, 2den Afd. Historie og Græsk.

Fredagen den 4de: 1ste Afd. Religion, 2den Afd. Mathematik og Hebraisk.

Lørdagen den 5te: 2den Afd. Latin. (Denne Examination var oprindelig ansat til Onsdagen den 2den October, men maatte paa Grund af Examinators Upasselighed udsættes).

Specialkaraktererne samt de deraf uddragne Hovedkarakterer for de Candidater, som i Aarene 1849—1850 have udfæstet sig Afgangsexamens tvende Prøver og saaledes i sidstnævnte Aar ere dimitterede til Universitetet, findes anførte i Bilag I.

II. Halvaarsexamen. Den skriftlige Deel af denne Examen afholdtes Fredagen den 14de og Lørdagen den 15de Februar, saaledes at dansk Stiil udarbejdedes af samtlige Classer, tydsk Stiil af 6te Klasse A—B og 5te Klasse A—B, fransk Version af 6te Klasse A—B, latinsk Stiil af 6te Klasse A—B, 5te Klasse A—B og 4de Klasse, latinsk Version af 6te Klasse A—B og 5te Klasse A—B, Opgave i Historien af 6te Klasse A—B, Opgaver i Regning af 2den og 1ste Klasse. Den mundtlige Deel afholdtes fra Mandagen den 17de til Lørdagen den 22de Februar incl. saaledes, at hver Lærer for sit Underviisningsfags Vedkommende foretog Prøven i de forskjellige Classer. — For Afgangsclassen var der Anledning til at lade Halvaarsexamen for dette Skoleaar bortfalde, ligesom det ogsaa med Hensyn til 6te Klasse maatte

ansees som tjenligt for denne Gang at indskrænke samme Examen til en skriftlig Prøve.

III. Tentamen. Til det ved Forordningen af 7de November 1809 § 103 anordnede Tentamen indstillede sig her i Skolen en ung Studerende, Lars Fog, som tidligere, fra October 1843 til September 1848, havde været Discipel i Odense Kathedralskole, og siden under Veiledning af Underbibliothekar Gundorph var bleven forberedt til examen artium. Den skriftlige Deel af denne Prøve blev afholdt Torsdagen den 19de og Fredagen den 20de, den mundtlige Løvdagen den 21de og Mandagen den 23de September. Opgaverne til førstnævnte Deel vare følgende:

Latinsk Stiil: „Den macedoniske Konge Philip den Tredie besad saa gode militaire Indsigter og var en saa udmærket Feltherre, at han i alle de Kræftninger, han leverede Romerne, fuldkommen opfyldte en stor Feltherres Pligter; og dog blev han nødt til at vige for Romerne. Grunden hertil maa søges deri, at han blot støttede sig paa sine egne Kræfter, efterat han ved Gjerrighed, Løilesløshed (libido) og Stolthed havde fjernet alle Nationer fra sig, hvorimod Romerne, der udmærkede sig ikke mindre ved deres borgerlige end ved deres militaire Talenter (borgerl. Tal., artes pacis ell. artes civiles), havde draget alle Grækenlands Nationer, Aetolerne, Acarnanerne, Achæerne, samt Kongerne i Asien ind i deres Forbund. Ogsaa Krigskunsten selv fremmes meget ved Fredens Syøler, uagtet disse ikkun blive lidet begunstigede af hiin. Herpaa kunne blandt Andre Lacedæmonierne tjene til Exempel; thi vel vare disse meget bevandrede i Krigsvæsenet og havde erhvervet sig et stort Navn for Tapperhed, men de vilde dog aldrig have opnaaet en saa stor Navnkundighed, dersom ikke den kloge Lycurg var optraadt som Stifter af hiin berømte spartanske Forfatning (disciplina). Ja endog Videnskabernes udøve en gavnlig Ind-

flydelse i Krigen, og i denne Henseende gives der ikke noget mere glimrende Exempel end Lucullus, som, skjøndt han næsten uden al Erfaring i Krigsvæsenet var draget bort til Krigen med Mithridates, dog viste sig saa stor, at Mithridates tilstod om ham, at han i ham havde lært en større Feltherre at kjende end i nogen af dem, om hvilke han havde læst. Han havde nemlig anvendt de foregaaende Aar til at studere Krigshistorien (*res bello gestas legere*) og saaledes tilegnet sig en Kundskab om Begivenhederne, der kunde træde istedetfor (*vicarius, Adj.*) *Dvælse og Erfaring*“.

Øversættelse fra Latin paa Dansk: *Cic. de re publ. II, 10.* „Romulus quum septem et triginta regnavisset annos quod fieri non potest, respuit“.

Religion: I hvilken Betydning kaldes den christelige Religion Kjærlighedens Religion? — Historie: Christian den Fjerdes og Gustav Adolphs Optraeden i Trediveaarskrigen.

Ovnenævnte Candidat, som under 25de September erholdt Rectors Attest om at være funden antagelig til academisk Underviisning, underkastede sig derefter examen artium med Hovedcharacteren *Haud illaudabilis*.

Skolens Disciple.

I. Afgang og Tilgang. II. Nuværende Frequentis.

I. Ved Afslutningen af forrige Aars Beretning havde Skolen efter den sammesteds S. 13—15 meddeelte Fortegnelse en Frequentis af 169 Disciple. Af disse bleve endnu før det nye Skoleaars Begyndelse udmeldte: af 6te Klasse: 1. Harald Andreas Hansen, 24de Juli 1850, 2. Jens Høst Birch, 5te August; — af 5te Klasse: 3. Johan Christian Theodor Beck, 13de August, 4. Tycho Bræstrup, 31te August; — af 4de Klasse: 5. Christian Valdemar Blichfeldt, 29de Juni,

6. Knud Peter Lauritz Müllen, 14de Juli, 7. Titus Frederik Schouw, 29de Juli, 8. Vilhelm Lauritz Otto Thofte, 24de August; — af 3die Klasse: 9. Erik Ferdinand Esfeldsen, 28de Juni 1850, 10. Claus Lyche Birk, 27de August; — af 2den Klasse: 11. Rudolph George Braem, 29de August; — af 1ste Klasse: 12. Knud Christian Borring, 25de Juni. — I October Maaned udgik de ovenfor S. 4 nævnte 9 Candidater, som efter fuldendt Afgangsexamen bleve dimitterede til Universitetet (13—21). — Fremdeles udmeldtes i Løbet af Skoleaaret: af 6te Klasse: 22. Valdemar Solmer, 4de September 1850, 23. Louis Jacob Andreas Cantor Bergh, 7de April 1851; — af 5te Klasse: 24. Johan Niels Martin Thorsøe, 26de Februar; — af 4de Klasse: 25. Philip Vilhelm Napoleon Herz, 1ste September 1850, 26. Charles Christiansen, 28de Februar 1851; — af 3die Klasse: 27. Christian Frederik Schjøtt Laurup, 13de Mai. — Tvende Disciple (28—29) ere afgaaede ved Døden, nemlig Jens Lauritz Schou af 6te Klasse den 21de September 1850, og Christian August Møller af 4de Klasse den 28de Februar 1851. Af de 18 udmeldte Disciple er een gaaet over til Horsens lærde Skole; de øvrige have enten fortsat Studeringerne under privat Veiledning eller valgt en anden Bestemmelse.

Derimod har Skolen i samme Lidsrum haft følgende Tilgang af Disciple:

A. Ved Skoleaarets Begyndelse, den 1ste September 1849, optoges:

I V. Klasse:

1. Frederik Kohlstadt Hviid, en Søn af Major A. C. v. Hviid, N. af D.

I III. Klasse:

2. Carl Emil Bagger, en Søn af Kammerassessor N. Bagger, Slotsforvalter paa Sorgenfri.

3. **Genning Frederik Bilsted**, en Søn af afgangne Regimentsquartiermester C. J. L. Bilsted.
4. **Johannes Hage Christian David**, en Søn af Overfængselsdirecteur, Etatsraad og Professor Dr. C. G. N. David, R. af D.
5. **Christian Emil Kjer**, en Søn af Rodemester N. P. Kjer.
6. **Wildenrath Christian Carl Boeck Thrane**, en Søn af Oberstlieutenant C. W. F. C. G. v. Thrane, R. af D.

3 II. Klasse:

7. **Olaf Johan Sophus Ahrensen**, en Søn af Dr. med. A. A. B. Ahrensen, R. af D.
8. **Christian Frederik Brorson Bay**, en Søn af Professor og kongelig Kammermusicus N. Bay, Cantor ved Holmens Kirke.
9. **Albert Thorvaldsen Bay**, Tvillingbroder til Sidstnævnte.
10. **Christian Frederik Holm**, en Søn af afgangne Kunstmaler C. Holm.
11. **Paul Ludvig Ernst Løwenørn**, en Søn af afgangne Kammerherre, Geheimelegationsraad F. C. B. de Løwenørn, R. af D.
12. **Carl Johan August Torfky Rehling**, en Søn af afgangne Skibscapitain A. J. A. Rehling.
13. **Louis Friederich Vilhelm Richter**, en Søn af Barmægler H. B. Richter.
14. **Georg Carl Christian Wiese**, en Søn af Snekermester J. C. Wiese.

3 I. Klasse:

15. **Christian Erhard Borgen**, en Søn af afgangne Pastor D. Borgen, Sognepræst til Svanike og Isøster Menigheder paa Bornholm.
16. **Hans Vilhelm Cederfeld de Simonson**, en Søn af

- Justitsraad J. C. L. Cederfeld de Simonsen, forhen Borgemeſter og Byfoged i Kallundborg.
17. Axel Thor Sciavitzky Dalberg, en Søn af Kammerraad S. L. Dalberg, Controlleur ved Finants-Hovedkaſſen.
 18. François Guſtav Hanſen, en Søn af Smedfermeſter og Decoupeur F. Dumont Hanſen.
 19. Peter Vilken Heiberg, en Søn af Paſtor S. J. Heiberg, Præſt ved det kongelige Døvstumme-Inſtitut.
 20. Ludvig Ferdinand Kellner, en Søn af Major i det kongelige Ingenieurcorps L. S. v. Kellner, R. af D.
 21. Peter Vilhelm Rjær, en Søn af afgangne Protokolſecretair i Høieſteret og Major ved H. M. Kongens Livcorps P. V. Rjær.
 22. Pietro Købke Krohn, en Søn af Medailleur F. C. Krohn.
 23. Carl Gerhard Martenſen, en Søn af Justitsraad G. J. Martenſen, Comptoirchef under Finantsministeriet.
 24. Ditlev Anderſen Nughorn, en Søn af praktiſerende Læge D. A. v. Nughorn.
 25. Guſtav Victor Paludan, en Søn af Oberſt J. F. v. Paludan, R. af D. og Dbm.
 26. Jacob Philip Andreas Skriſte, en Søn af Geheimelegationsraad A. Skriſte, Departementsſecretair under Udenrigsministeriet, R. af D. og Dbm.
 27. Frederik Andreas Thiele, en Søn af phyſiſt og optiſt Inſtrumentmager F. A. Thiele.
 28. Julius Auguſt Thiele, en Søn af Justitsraad, Profeſſor J. M. Thiele, R. af D. og Dbm.
- B. I Skoleaarets Løb ere under vedſvøiede Datum optagne:
- I V. Claſſe:
29. Peder Hjort, en Søn af afgangne Paſtor N. S. Hjort,

Sognepræst til Lømmerup i Sjælland, — Pleiesøn af Prof. P. Hjort. (Den 30te November 1850).

§ II. Classe:

30. Sigurd Hjort, en Søn af Professor Dr. philos. P. Hjort, R. af D. (Den 30te November 1850).

§ I. Classe:

31. Tønnes Theodor Severin Elberg, en Søn af Handelsassistent H. Elberg paa Julianehaab i Grønland. (Den 24de Februar 1851).

II. Efter denne Afgang og Tilgang er Antallet af Skolens Disciple for Diebliffet 171, hvilke, med Undtagelse af Afgangsklassens Disciple, der have beholdt deres Pladser uforandrede gennem hele Skoleaaret, efter den for Mai Maaned afholdte Censur ere ordnede saaledes i de forskjellige Classer *):

VII. Classe.

1. S. F. S. Luthorn. 2. C. C. N. Gosch. 3. L. T. Nissen. 4. S. P. M. Kofing. 5. M. Blom. 6. S. V. Birkerod. 7. S. F. Jørgensen. 8. J. L. K. Koefoed. 9. S. Spandet. 10. S. E. T. Lippert. 11. J. P. Malling. 12. S. S. Smith.

VI. Classe A.

1. C. D. Mourier. 2. J. L. Schou. 3. A. S. F. Klubien. 4. S. F. J. S. Petersen. 5. C. S. Jessen. 6. S. P. J. Dahl. 7. O. Söhlenberg. 8. J. A. C. Tryde. 9. T. S. Lange. 10. S. P. W. Lund. 11. S. R. L. Jensen. 12. V. T. Petersen. 13. C. N. King. 14. O. M.

*) VI. og V. Classe have i dette Skoleaar været deelte, den første i en overordnet og underordnet Afdeling, den sidste i to sideordnede Afdelinger.

green-Ussing. 15. M. C. G. Thye. 16. J. J. Suenson.
17. C. J. Würzen.

VI. Classe B.

1. J. C. Møller. 2. A. D. Müller. 3. S. C. S. P.
Bruhn. 4. S. S. C. J. Laurigen. 5. C. K. T. Hansen.
6. V. Oldenburg. 7. S. V. W. Topsøe. 8. K. S. Koch.
9. K. P. A. Mourier. 10. S. Sørensen. 11. S. S. G.
Smith. 12. A. L. Sibiger. 13. G. T. Zindenburg. 14. C.
G. Lange. 15. J. G. S. Ræder. 16. B. S. Sørensen.
17. C. S. Scharling *).

V. Classe A.

1. S. J. K. Thaarup. 2. K. P. Diechmann. 3. A.
S. O. Jacobsen. 4. A. O. S. Lorenz. 5. J. Rothe.
6. C. A. W. Bluhme. 7. S. S. Schumacher. 8. S. K.
Zwiid. 9. C. S. Strenme. 10. J. S. Møller. 11. C.
V. Bendz. 12. A. G. Oe. Gauch. 13. S. J. V. Wick.
14. C. C. Christens.

V. Classe B.

1. K. J. Trier. 2. S. C. Krøyer. 3. M. J. N.
Dinesen. 4. L. G. S. Klubien. 5. K. V. Lofe. 6. M.
A. L. Gertel. 7. A. M. N. Abrahams. 8. J. C. P.
Wilse. 9. S. Münster. 10. K. C. A. Løffler. 11. P.
Sjort. 12. Chr. J. Martensen. 13. L. G. L. Drejer.
14. Conr. Martensen.

*) Denne Discipel indtager ifkun af den Grund den nederste Plads i
Classen, fordi han formedelst Fraværelse, der har været foranle-
diget ved Sygdom, ikke har kunnet erholde nogen Hovedcharakter
for Mai Maaned. Det Samme er Tilfældet med C. C. Christens
af V. Cl. A, K. G. L. Drejer og Conr. Martensen af V. Cl.
B. samt P. V. Kjær af I. Classe.

IV. Classe.

1. S. W. Scharling. 2. E. W. Møller. 3. O. T. Zansen. 4. J. O. Thomsen. 5. P. S. E. Casse. 6. G. S. Wibe. 7. W. E. Velschow. 8. O. V. Meier. 9. J. V. Johnsen. 10. A. Sibiger. 11. A. V. Freund. 12. C. S. W. Prangen. 13. J. K. Thiele. 14. C. T. Bang. 15. C. Barnekow. 16. P. Jensen. 17. A. L. Brorson. 18. S. S. King. 19. A. P. Dons. 20. E. C. Knuth. 21. C. C. S. Dannekjold=Samsøe. 22. L. C. A. S. Thofte. 23. J. S. Lange. 24. S. C. Gutfeld. 25. S. V. S. Dannekjold=Samsøe.

III. Classe.

1. S. S. P. Keiersen. 2. C. S. Gyberg. 3. C. E. Bagger. 4. J. C. S. Wilse. 5. S. A. P. Philipsen. 6. C. A. de Fine Skibsted. 7. B. T. Dahl. 8. P. C. Larsen. 9. V. K. Christensen. 10. J. S. Scavenius. 11. G. V. Meidell. 12. J. J. V. Steenstrup. 13. J. B. Seerup. 14. P. S. J. Conradt=Eberlin. 15. G. V. G. Müller. 16. C. J. S. Abrahams. 17. W. C. C. B. Thrane. 18. J. C. Boeck. 19. J. J. B. Lund. 20. S. S. Bilsted. 21. C. J. Frydensberg. 22. T. N. Thiele. 23. C. E. Bjar. 24. S. Algreen=Ussing. 25. T. Schleisner. 26. J. S. C. David. 27. L. G. Paludan. 28. J. C. G. S. Bech. 29. J. S. V. Holm.

II. Classe.

1. P. L. Krebs. 2. E. A. Holmsted. 3. G. C. C. Wiese. 4. L. S. W. Richter. 5. R. S. Berggreen. 6. C. L. Scharling. 7. N. A. Angelo. 8. T. P. Lund. 9. P. L. E. Löwenørn. 10. S. A. Thiele. 11. C. S. Holm. 12. A. M. Stub. 13. G. E. Casse. 14. C. S. Scave-

nius. 15. W. F. E. Casse. 16. V. T. S. Petersen.
 17. C. C. S. Cederfeld de Simonsen. 18. S. F. A. Gals-
 ling. 19. O. V. Soffgaard. 20. V. S. L. Bendz. 21. C.
 J. A. N. Kehling. 22. O. J. S. Ahrensen. 23. G. A.
 Mourier. 24. E. B. Hjort. 25. A. T. Bay. 26. S.
 Hjort. 27. C. S. B. Bay.

I. Classe.

1. J. A. Thiele. 2. P. V. Heiberg. 3. J. Ph. A.
 Skribe. 4. G. V. Paludan. 5. A. T. S. Dalberg. 6. P.
 K. Krohn. 7. S. A. Thiele. 8. D. A. Nuzhorn. 9. C.
 G. Martensen. 10. S. G. Hansen. 11. M. A. V. An-
 dersen. 12. L. S. Kellner. 13. C. E. Borgen. 14. S.
 V. Cederfeld de Simonsen. 15. T. T. S. Elberg. 16. P.
 V. Kjær.

Lærerpersonalet.

I. Forfremmelse. II. Afgang og Tilgang. III. Tre Læ-
 reres vitæ.

I. **U**nder 25de September 1850 blev Adjunct ved Sko-
 len, Carl Ludvig Petersen, allernaadigst beffikket til Overlæ-
 rer ved samme, fra 1ste s. M. at regne.

II. Med Udgangen af Juli Maaned 1850 maatte Time-
 lærer, Copist Peter Kruse, paa Grund af vedvarende Svage-
 lighed, fratræde den af ham siden Januar Maaned 1842
 besørgede Underviisning i Skrivning. Ligeledes opgav Cand.
 philos. Frederik Clemens Bendtsen Dahl, der siden Mai
 Maaned 1848 havde været ansat som Timelærer ved Skolen,
 i Begyndelsen af October 1850 den ham, feneft i Geographie

i 1ste og 2den Classe samt Mathematik i 3die Classe, overdragne Underviisning, hvilken han ikke længere saae sig istand til at forene med en af ham andensteds til samme Tid overtagen Function som Lærer. Til at besørge den ved begge fornævnte Læreres Bortgang vacante Underviisning blev ved Ministeriets Skrivelser, respective af 28de August og 12te December 1850, Cand. theol. Jens Christian Kiilsgaard antaget som Timelærer.

Ved Skrivelse af 27de August 1850 blev Rector af Ministeriet bemyndiget til at antage en Timelærer til i Mellemtiden at besørge de Underviisningstimer, der vilde blive at henlægge under den Lærerpost, der for Diebliffet var Anledning til at oprette ved Skolen. Disse Timer bleve saaledes under 29de næstefter overdragne Cand. philol. Christian Thomsen, der senere, under 24de September s. A., blev constitueret som Lærer. Under 20de Mai d. A. blev derefter Candidat Thomsen, i Anledning af Overlærer Oppermanns midlertidige Dispensation fra hans Embede som Overlærer ved Aarhus Kathedralsskole, af Ministeriet antaget til i Sidstnævntes Sted at fungere som Overlærer ved bemeldte Skole fra 1ste Juni d. A. til 31te Marts næste Aar; hvorhos Ministeriet under samme Resolutions Dato constituerede Cand. philol. Peter Jacob Petersen til at fungere som Lærer ved Metropolitansskolen, saalænge en Lærerpost her er vacant ved Hr. Thomsens Fraværelse.

III. De tre Lærere, som i indværende Skoleaar ere blevne antagne her ved Skolen, have meddeelt følgende kortede Levnetsløb:

1. Christian Thomsen er født den 18de Januar 1826 i Landsbyen Lihmskov i Nærheden af Beile, hvor hans Fader Simon Thomsen eier en Bondegaard. Fra sin tidligste Barn- dom er han bleven opdraget hos sin Onkel, Brændeviinsbræn-

der Søren Thomsen i Aarhus. Fra denne Byes Cathedralsskole blev han i Aaret 1843 dimitteret til Universitetet, hvor han erholdt til Examen artium Charakteren Laudabilis, og Aaret efter absolverede han anden Examen med Laud. et publico encomio ornatus. I Efteraaret 1849 undertastede han sig den historisk-philologiske Skoleexamen og i Foraaret 1850 den til samme hørende praktiske Prøve, begge med bedste Charakter. Under hele sin Forberedelse til bemeldte Embedsexamen har han beskæftiget sig med at give privat Underviisning i de classiske Sprog, ligesom han og i Januar 1850 blev antaget som Lærer i de samme Fag ved Borgerdydsskolen paa Christianshavn, indtil han under 24de September 1850 blev constitueret som Lærer ved Metropolitansskolen, og omtrent i samme Tidrum har han været Lærer ved Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn. Senere er han paa Grund af Overlærer Oppermanns midlertidige Dispensation under 20de Mai 1851 constitueret til at fungere som Overlærer ved Aarhus Cathedralsskole.

2. Jens Christian Kiilsgaard er født den 29de April 1821 paa Gaarden Peterslyst i Skanderborg Amt, hvor hans Fader, Bygmester Peter Christian Kiilsgaard, endnu lever. I Aaret 1841 dimitteredes han fra Randers lærde Skole til Universitetet og absolverede samme Aar Examen artium og det næste Aar anden Examen, begge med Charakteren Laudabilis. Efter derpaa i nogle Aar at have forberedet sig til den theologiske Embedsexamen, undertastede han sig samme i Vinteren 1848 med næstbedste Charakter. Fra denne Tid har han hysselfat sig med at undervise og derved vundet den Forkjærlighed for denne Beskæftigelse, der tilskyndede ham til at ansøge om en Lærelærersplads ved Metropolitansskolen, hvilken i August Maaned f. A. er bleven ham overdraget.

3. Peter Jacob Petersen er født den 3die December 1825 i Ringsted, hvor hans Fader, J. C. Petersen, nu Præst

i Tersløv, dengang var Catechet. Efter at have modtaget Underviisning af sin Fader indtil sit 13de Aar blev han antaget som Eleve paa Sorø Academi, hvor han i Aaret 1843 underkastede sig Examen artium og 1845 anden Examen, begge med Charakteren Laudabilis. Han gik nu til Universitetet, hvor han opoffrede sig for det philologiske Studium, for hvilket hans Interesse allerede fra Skoleaarene var vakt, ligesom han ogsaa ved at give privat Underviisning søgte praktisk at uddanne sig for Skolefaget. I Foraaret 1850 underkastede han sig den philologisk-historiske Embedsexamen og samme Aars Efteraar den dermed forbundne praktiske Prøve, begge med Charakteren Laudabilis. Den 20de Mai 1851 blev han constitueret til at fungere som Lærer ved Metropolitanaskolen, saalænge den der constituerede Lærer, Thomsen, som midlertidig ansat Overlærer ved Aarhus Skole, var fraværende.

Underviisningen.

I. Fag- og Timefordeling. II. Læres og Læseboger. III. De læste Penske.

I Fordelingen af Underviisningsgjenstandene paa de forskjellige Lærere blev for indværende Skoleaar ordnet overeensstemmende med det af mig under 8de August f. A. til Ministeriet indsendte og under 27de næstefter af Samme approberede Udkast. I det motiverede Forslag til dette Udkast bleve tvende Lærefag, nemlig Tydsk i 6te Cl. B og 5te Cl. A—B samt Naturhistorie i 6te Cl. B, til hvilke, hvert for sig, forhen 2 ugentlige Timer havde været anvendte, nu ansatte til det forvægede Antal af 3 ugentlige Timer for hvert, hvilken Forsøgelse var grundet i Nødvendigheden af, med Hensyn til den herefter tidligere forestaaende første Deel af Afgangsexamen,

faa meget som muligt at styrke disse Fag i de ovennævnte Classer. Til dette Diemed kunde i 6te Classe B disponeres over de tvende Timer, der hidtil havde tilhørt Underviisningen i Naturlære, hvilken fra dette Skoleaars Begyndelse var bleven inddraget paa fidsnævnte Sted og i Fremtiden vil være at henlægge alene til 7de Classe (Bekjendtgjørelse af 13de Mai 1850 § 4, 12); i 5te Classe A—B forstærkedes Tydsk med 1 Time, der sammesteds afgik fra Underviisningen i Latin. Hebraisk, hvori ogsaa herefter vil blive underviist kun i 7de Classe, bortfaldt i dette Skoleaar i 6te Classe B.

Overfigt over Fag- og Timefordelingen:

1. Rector: Latin i VII. Cl., Tydsk i V. Cl. A. 13 Timer.
2. Overlærer Esperfen: Historie fra II. til VII. Cl. 25 —
3. Overlærer Berg: Latin i VI. Cl. A, Græsk i VII. Cl. og VI. Cl. A, Historie i I. Cl. ... 22 —
4. Overlærer Petersen: Mathematik fra IV. til VII. Cl., Naturlære i VII. Cl. og VI. A... 29 —
5. Adjunct Jensen: Religion fra I. til VI. Cl., Regning i I. og II. Cl. 26 —
6. Adjunct Solbeck: Danssk i III. og II. Cl., Tydsk i VI. Cl. A—B, V. Cl. B, IV. og II. Cl. 23 —
7. Adjunct, Inspector Krebs: Tydsk i III. Cl., Latin i IV og III Cl., Hebraisk i VII. Cl. og VI. Cl. A. 24 —
8. Adjunct Rasmusen: Danssk i VII. Cl. VI. Cl. A—B, IV. og I. Cl., Tydsk i I. Cl. ... 20 —
9. Adjunct Kiellerup: Geographie fra III. til VI. Cl., Naturhistorie fra I. til VI. Cl. ... 26 —
10. Const. Lærer, Cand. philol. Thomsen (senest Cand. philol. P. Petersen): Danssk i V. Cl.

	A—B, Latin i VI. Cl. B, Græff i VI. Cl. B og IV Cl.	24	Timer.
11.	Timelærer, Professor Borring: Fransk fra II. til VI. Cl.	18	—
12.	Timelærer, Cand. philos. Kielsen: Latin i V. Cl. A—B.	18	—
13.	Timelærer, Cand. philos. Kern: Græff i V. Cl. A—B.	12	—
14.	Timelærer, Cand. theol. Kiilsgaard: Geo- graphie i II. og I. Cl., Mathematik i III. Cl., Skrivning fra I. til IV. Cl.	19	—
15.	Timelærer, Architect Rosenberg: Tegning i III., II. og I. Cl.	5	—
16.	Cand. philos., Organist Berggreen: Sang	5	—
17.	Premierlieutenant v. Holmsted med Assi- stenter: Gymnastik og Svømning.	6	—
	Det tilhørende Tal-Schema findes i Bilag II.		

II. Under 29de August f. A. bevilgede Ministeriet, efter hvad derom var indstillet, at der, istedetfor de hidtil benyttede Lærebøger i Arithmetik og Geometrie af Jürgensen og Oppermann, maatte til Brug ved Underviisningen i Skolen indføres Steens „Reue Mathematik“ og Ramus's „Elementaire Geometrie“, saaledes at Afsløsningen foretoges successtve fra enhver af de Classer, i hvilke Underviisningen i Arithmetik og Geometrie tager sin Begyndelse, samt at Stoll's „Haandbog i Græfernes Religion og Mythologie“, oversat af Schmith, maatte indføres istedetfor den hidtil brugte Mythologie af Morig.

III. Følgende er i dette Skoleaar gennemgaaet i de forskjellige Sprog og Videnskaber:

Dansk. I. Classe: Af Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog er hele det første Parti til de bibelske Fortællinger benyttet til Dplæsning, Fremstilling og Analyse; adskillige af Digtene bag i Bogen ere lærte udenad og forklarede. Bojesens „Kort Begreb af den danske Sproglære“ gennemgaaet og læst flere Gange. 2 Stile ugentlig, i Regelen Dictat, undertiden Oversættelse fra Tydsk eller Gjengivelse af en tidligere læst Fortælling i Læsebogen. — **II. Classe:** Samme Læsebog anvendt til Dplæsning og Analyseren; hele Bojesens „Kort Begreb o. s. v.“ læst og repeteret. Af ovennævnte Læsebog ere forskjellige Digte lærte udenad og gennemgaaede. I 2 Timer om Ugen er der skrevet Stiil paa Skolen, afserlende Dictat af vanskelige Stykker, Fortællinger og Beskrivelser, gjengivne efter Hukommelsen, og Oversættelse af et i den tydske Læsebog læst Stykke. — **III. Classe:** Af Zolst's poetiske Læsebog ere flere Digte lærte udenad; Sammes profaiske Læsebog er benyttet til Dplæsning og Analyse. Af Borgens „Beledning til Udarbejdelser i Modersmaalet“ ere adskillige Lektioner lærte og indøvede. 1 Stiil ugentlig, snart Oversættelse fra Tydsk, snart en lettere Skildring. — **IV. Classe:** Chr. Winthers Omrids af den nordiske Gudelære læst, men ikke repeteret. Af Zolsts poetiske Læsebog ere endeel af de vanskelige Digte forklarede og lærte udenad. Bojesens „Kort Begreb o. s. v.“ repeteret. 1 Stiil om Ugen, som oftest af skildrende Indhold. — **V. Classe A og B:** Chr. Winthers Omrids af den nordiske Gudelære lært og understøttet ved Dplæsning af andre Værker over samme Gjenstand. En Stiil er skreven omtrent ugentlig. — **VI. Classe B:** Thortsens Litteraturhistorie S. 1—77 læst lectievís og oplyst deels ved en udførligere Fremstilling af de større Digteres Levnet og Betydning, deels ved Dplæsning af forskjellige tilsvarende Digtværker. Hver Uge skiftévís mundtlige Foredrag og skriftlige Udarbejdelser

over Emner af almindeligt Indhold. Ikke sjelden er et kristligt Arbejde over et eller andet bekjendt nyere Digterværk blevet oplæst. — VI. Classe A har i det Bæsentlige arbeidet efter samme Plan som B-Classen; her er i Thortsens Litteraturhistorie læst Afsnittet S. 90 til Enden. — VII. Classe: Den danske Litteraturhistorie fra Ewald til vore Dage udførligere behandlet og oplyst ved Oplæsning af forskjellige vanskelige, saavel prosaiske som poetiske Partier af den nyere Litteratur; jævnlig mundtlige Foredrag; omtrent 3 Gange om Maanedens Stile af almindeligt eller historisk Indhold.

Lydsf. I. Classe: Riises tydske Læsebog for Begyndelsesclasserne S. 22—122. Af Jürs's og Kungs Materialier S. 1—9 og S. 64—66. Bøiningslæren efter Meyers Grammatik. 1 Dictatstiil om Ugen. — II. Classe: Samme Læsebog fra S. 112 og Bogen ud; af Hjorts Læsebog: „Rogebues Reise um die Welt“, S. 53—79 (Udg. 1840). Efter Jürs's og Kungs Materialier som Oversættelse fra Dansk til Lydsf S. 25—34 og S. 38—56. Hele Bøiningslæren efter Meyers Grammatik. Skriftlig Stiil 1 Time om Ugen. — III. Classe: Af Hjorts Læsebog: „Bruchstücke. Erste Sammlung“, S. 87—112; „Reise durch Norwegen und Lappland“ S. 113—122. Jürs's og Kungs Materialier S. 61—85. Meyers Grammatik. 1, 2 à 3 skriftlige Stile om Maanedens. — IV. Classe: Af samme Læsebog: „Reise durch Norwegen und Lappland“, S. 113—122; „Die Belagerung von Jerusalem“, S. 146—155; „Die Schlacht bei Lüzen“, S. 164—173; „Reise über Holland nach London“, S. 185—193; „Das Inquisitionsgesicht“ S. 412—417. Af Jürs's og Kungs Materialier S. 91 og Bogen ud. Meyers Grammatik; tillige er Programmet for 1849 benyttet ved Casuslæren. Skriftlig Stiil hver anden Uge — V. Classe B: Samme Læsebog: „Reise in Afrika“, S. 312—321; „Die unüberwindliche Flotte“, S.

321—326; „Predigt“, S. 326—333; „Das dritte Jubiläum der Reformation in Dänemark“, S. 333—337; „Brieft. Første Sammling“, S. 358—375; „Unterirdische Merkwürdigkeiten Bremens“, S. 375—378; „Die Christen under Diocletian“, S. 378—382; „Friederich der Zweite“, S. 382—388; „Reise in Brasilien“, S. 388—395. Af Jürs's og Kungs „Deutsche Dichter u. s. w.“ er læst Klopstocks Schule med Undtagelse af „Hymne an die Erde“. Endvidere er Læsningen af Gøthes Digte paabegyndt. Oversættelse fra Dansk paa Tydsk efter Bresemanns Stiløvelser S. 61—91, S. 107—112. Meyers Grammatik. Casuslæren efter Programmet for 1849. 3 skriftlige Stile om Maanedene. — V. Klasse A: Samme Læsebog: „Reise in Afrika“, S. 312—321; „Die unüberwindliche Flotte“, S. 321—326; „Predigt“, S. 326—333; „Das dritte Jubiläum der Reformation in Dänemark“, S. 333—337; „Die Römer des 19ten Jahrhunderts“, S. 337—358; „Brieft. Første Sammling“, S. 358—375. — Jürs's og Kungs „Deutsche Dichter u. s. w.“: Klopstocks Schule S. 4—24 og S. 29—30. — Oversættelse fra Dansk paa Tydsk efter Bresemanns Stiløvelser S. 61—113. Meyers Sproglære, dog saaledes, at Casuslæren er læst efter Skolens Program for 1849 26 Stile. — VI. Klasse B: Schiller, Die Räuber. Gøthes Egmont, de 3 første Acter. Af Jürs's og Kungs „Deutsche Dichter u. s. w.“ forfra til Uhlands „Die Münstersage“ efter Udvalg. Som mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Tydsk efter Solst's Læsebog: „Regner Lodbrog“, „Byttets Deling“, „Ruud den Store“ og „Baldemar Atterdags Charakteristik“. Meyers Grammatik. Casuslæren efter Programmet for 1849. 4 skriftlige Stile om Maanedene. — VI. Klasse A: Schiller, Die Räuber. Gøthes Egmont. Af Jürs's og Kungs „Deutsche Dichter u. s. w.“ forfra til S. 107 (Schillers Columbus). En almindelig Oversigt over den tydske Littera-

tur fra Klopstock til vore Dage er meddeelt i begge disse Classer. Meyers Grammatik. Casuslæren efter Programmet for 1849. 4 skriftlige Stile om Maanedene.

Franst. II. Classe: Borrings Læsebog for Mellemclasser, fra S. 1—44. Sammes Grammatik: Formlæren indtil de uregelrette Verber, med Undtagelse af Afsnittet om Reglerne for at kjende Substantivernes Kjon. — III. Classe: af samme Læsebog som i forrige Classe 94 Sider af fortællende og beskrivende Indhold, fra S. 116—210. Af Sproglæren er repeteret den foregaaende Classes Pensum og derefter læst de uregelrette Verber og Slutningen af Formlæren indtil Syntaxis. Til Indøvelse af Formlæren er endvidere oversat fra Dansk til Franst Dvelferne fra Nr. 1—34 af Borrings Materialier. — IV. Classe: Borrings Etudes littéraires, 62 Sider, fra S. 1—62. Af Sproglæren er repeteret Formlæren og derefter er læst Hovedstykkerne af Syntaxis om Ordenes Overensstemmelse og Styrelse. Til Indøvelse af Sproglæren er oversat 36 Numere af Dvelferne i Borrings Materialier. — V. Classe A og B: Samme Bog som i forrige Classe, 124 Sider, fra S. 133—256. Af Sproglæren er gennemgaaet Hovedstykkerne af Syntaxis. — VI. Classe A og B: De poetiske Stykker af Etudes littéraires fra S. 443—486, samt Stykkerne af moralsk og oratorisk Indhold fra S. 418—442; endvidere de dramatiske Stykker le Bal par Leclercq og le caprice par Alfred de Musset. De vigtigste Stykker af Formlæren og Syntaxis ere repeterede.

Latin. III. Classe: Af Bergs og Møllers latinske Læsebog: første Afdelings første Afsnit samt af andet Afsnit til Stykket V. S. 66, saaledes at fra S. 1 til S. 25 Alt er læst, fra S. 26 til S. 66 ikkun hvert andet af de latinske, men alle de danske Exempler ere læste. Af Madvigs Sproglære er den for denne Classe bestemte Deel af Formlæren læst

og oftere repeteret. Det af Læsebogen læste Pensum er benyttet til forskjellige Øvelser, saavel mundtlige som skriftlige, for at indøve Formlæren og de vigtigste Regler af Syntaxen. —

IV. Klasse: af Bergs og Møllers latinske Læsebog ere udvalgte Stykker af 1ste Afdelings andet Afsnit læste og benyttede til mundtlig Stil; af 2den Afdeling i samme Læsebog er læst 1ste Afsnit samt 2det Afsnit til S. 37; et Udvalg af Phædri Fabler. Af Madvigs Sproglære er læst og repeteret saavel Formlæren som første Afsnit af Ordfoiningslæren, §§ 206—317. 57 skriftlige Stile, 4 Versioner; mundtlig Stil er indøvet til ubestemte Tider. —

V. Klasse B: *Ciceronis* orat. pro Sexto Roscio Amerino; *Sallustii* Catilina; *Cæsaris* comment. de bello Gall., lib. II. (cursoriff); *Ovidii* Metamorphoses, ed. Feldbausch, Stykkerne VIII—XVII. Af Madvigs Sproglære er læst Formlæren og af Ordfoiningslæren til § 384. 63 Stile, 6 Versioner. —

V. Klasse A: *Ciceronis* orat. pro Sexto Roscio Amerino; *Sallustii* Catilina; *Cæsaris* comment. de bello Gall. lib. II (cursoriff); *Ovidii* Metamorphoses, ed. Feldbausch, Stykkerne VIII—XIX. Af Madvigs Sproglære er læst Formlæren og af Ordfoiningslæren til § 384. 67 Stile, 6 Versioner. —

VI. Klasse B: *Livii* hist. lib. VI; *Ciceronis* orat. pro Sexto Roscio Amerino; *Virgiliti* Aeneid. lib. I. Madvigs Ordfoiningslære er repeteret. Ugentlig er skrevet en Stil eller en Version hjemme og ligesaa en Extemporalstil. —

VI. Klasse A: *Ciceronis* de officiis lib. II; orat. III in Catilinam; *Livii* hist. lib. VI; *Virgiliti* Aeneid. lib. VI; *Horatii* odar. lib. I—II. 58 Stile, 8 Versioner. —

VII Klasse: *Ciceronis* de officiis lib. I; *Livii* hist. lib. XXIII; *Horatii* odar. libri I et II og ars poetica. — Af Madvigs Sproglære er 1ste og 2det Afsnit af Ordfoiningslæren (§§ 318—445) samt 1ste og en Deel af 2det Tillæg repeteret i foresatte Pensa, og iøvrigt er Sproglæren stadig benyttet under Læsningen af

Forfatterne. — Bojesens Antiquiteter ere gennemgaaede med Undtagelse af Afsnittet om „det borgerlige og private Liv“; ogsaa ere i Afsnittet om Retsvæsenet kun enkelte Punkter medtagne. — Af Tregders Litteraturhistorie ere, med forskjellige Udelabelser, de to første Perioder samt nogle faa §§ af tredje Periode gennemgaaede. 53 Stile, 9 Versioner.

Til anden Deel af indeværende Aars Afgangseramen opgive Candidaterne i Latin: *Ciceronis* oratt. pro S. Roscio Amerino, IV in Catilinam, pro rege Deiotaro; (dog opgive Candidaterne *Koefoed* og *Malling* oratt. pro S. Roscio Amerino, pro lege Manilia, pro rege Deiotaro, og *Smith* oratt. pro S. Roscio Amerino, pro lege Manilia, in Catilinam I et II); *ejusd.* de officiis libri III; *Sallustii* Catilina; *Livii* hist. libri XXI, XXII, XXIII (men *Koefoed*, *Malling* og *Smith* 1ste istedetfor 21de Bog); *Virgilit* Aeneid. libri I, II; *Horatii* odar. libri I, II, epistolæ et ars poetica.

Græsk. IV. Klasse: Bergs Læsebog for de første Begyndere, hvoraf dog adskillige Exempler ere forbigaaede, indtil S. 62 (Tillæg); af Bergs Læsebog for andet Aars Cursus er læst 4de Afsnit, de Aisopiske Fabler 1—7, 9—12 og 14. Bergs Schema er læst og repeteret, og Tregders Formlære er benyttet ved tredje Læsning. Skriftlige Øvelser ere foretagne i Begyndelsen af Skoleaaret. — V. Klasse A og B: De mytologiske og historiske Stykker af Bergs græske Læsebog for andet Aars Cursus; *Xenophontis* Anabasis lib. I et II; Tregders Formlære; *Madvigs* Ordfoiningelære, Cap. 1 og 2. — VI. Klasse B: *Xenophontis* Memorab. Socr. lib. III; *Homeri* Iliad. libri VII, VIII, IX; Tregders Formlære. Af *Madvigs* Ordfoiningelære er læst *Modus* og *Tempus* læren og repeteret *Casus* læren. — VI. Klasse A: *Homeri* Odyss. lib. XV et XVI; *Herodoti* lib. V; *Lysias*: *παρα' Ἐπα-*

τοσθένους, ὑπὲρ Μαντιθείου, κατὰ Ἐργουλίους, κατὰ Φίδωνος, κατὰ Φιλοκράτους. Madvigs Ordsviningslære §§ 107—156; det Læste er indøvet ved mundtlige Stile efter Bergs Opgaver, 2den Deel. Tregders Formlære repeteret. — VII. Classe: *Platonis* Symposion; *Aeschyli* Prometheus; af Tregders „*Anthologia græca*“: hymni Homerici, elegiæ (undtagen 5, 15, 17), epigrammata, carmina lyrica A. (undtagen 1, 19, 20). Stoll's Mythologie. Tregders Litteraturhistorie til 3die Periode. Repeteret Xenophons Sokratiske Minde, 1ste Bog og de 3 første Capitler af anden; Herodots tredje Bog; Bojesens homeriske og attiske Antiquiteter.

Til anden Deel af indeværende Aars Afgangseramen opgive Candidaterne i Græff: *Aeschinis* orat. in Ctesiphontem; *Demosthenis* oratt. Olynthicæ III; *Xenophontis* Memorab. Socr. libri I et II; *Platonis* Symposion; *Homeri* Odyss. libri IX, X, XI, XII, XIII, XIV; *Homeri* Iliad. lib. VI; *Aeschyli* Prometheus; af Tregders „*Anthologia græca*“: hymni Homerici, elegiæ (undtagen 5, 15, 17), epigrammata, carmina lyrica A. (undtagen 1, 19, 20).

Hebraisk. VI. Classe A: Genesis, cap. III, v. 13 — cap. XVII. Repetition af Whittes Formlære. — VII. Classe: Genesis, cap. XXII ad finem, de 6 første Psalmer, Prophetterne Jonas og Haggai.

Til anden Deel af indeværende Aars Afgangseramen opgiver den ene Candidat, som har vedblevet at læse Hebraisk, i dette Fag følgende Pensum: Genesis, de 6 første Psalmer, Prophetterne Jonas og Haggai.

Religion. I. Classe: Hele Herslebs mindre Bibelhistorie; Jensens Samling af Bibelsprog og nogle udvalgte Psalmer af Sjorts Psalmebog. — II. Classe: Balles Lærebog Capp. 1, 2, 8 og 6; af Herslebs større Bibelhistorie Oversigt over det gamle Testaments Bøger, og af disses spe-

ciellere Indhold fra Stabelfsens Historie til 3die Periode; desuden et Udtog af den bibelske Geographie. — III. Classe: Valles Lærebog Capp. 3, 4, 5 og 7; af Herslebs større Bibelhistorie fra 4de Periode til Jerusalems Ødelæggelse; desuden bibelsk Geographie efter et større Udtog, og af Bibelen selv de 10 første Capitler af 2den Samuels Bog. — IV. Classe: Af Krog Meyers Lærebog de 42 første Paragrapher; af Herslebs større Bibelhistorie Oversigt over det nye Testaments Skrifter, Anhang om Hedningernes Religion og af Evangeliernes speciellere Indhold fra Christi Fødsel til hans Fremtræden i Jerusalem paa Purimsfesten. — V. Classe: Af samme Lærebog Afsnittet om Menneskets Natur, Udødelighed, Bestemmelse og Pligter; af Bibelhistorien fra Jesu Virksomhed i Jerusalem ved Purimsfesten til Pauli Fangenskab i Rom. — VI. Classe B: Af Lærebogen fra Læren om Synden til § 146 om Sacramenterne; af Bibelhistorien det hele gamle Testamente. — VI. Classe A: Af Lærebogen til Læren om Synden; af Bibelhistorien det nye Testaments Fortællinger; af Bibelen selv i Grundsproget Johannes's Evangelium og af Kalkars Kirkehistorie de vigtigste Paragrapher.

Historie. I. Classe: Rosfods Udtog af Danmarks Historie. — II. Classe: Historiske Skildringer hentede fra Oldtidens Historie efter Bohrs Lærebog. — III. Classe: Historiske Skildringer hentede fra Middelalderen og den nyere Tid indtil Ludvig den 14des og Peter den Stores Død, efter Bohrs Lærebøger. — IV. Classe: Oldtidens Historie i Sammenhæng deels efter Langbergs gamle Historie, deels efter Bohrs. — V. Classe A og B: Den romerske Keisertid fra Diocletian til det vestlige Riges Undergang; Oversigt over den vestlige og østlige Verden fra 476—843; følgende Folks og Staters Historie indtil den revolutionaire Tidsalder: Frankrig, England, Tydskland (Helvetien, Böhmen, Brandenburg, Dele af Preuss-

fen, Ungarn m. M.), Italien, Spanien, Portugal, Nederlandene, efter Kosfods Udtog og Bohrs Lærebøger, samt til det første Partie efter Langberg. — VI. Classe B: Danmark, Norge, Sverrig indtil vore Dage; Rusland, Polen (indtil dets Undergang), Preussen, Ungarn indtil den revolutionaire Tid; det græske Keiserdømme, Araberne og de andre muhamedanske Folk (Osmaniske Stat indtil den revolutionaire Tid); Perser, Mongoler, Sineser, efter Allens, Kosfods og Bohrs Lærebøger. — VI. Classe A: Repetition efter udvidet Maalestof af 1ste Cursus, hele Oldtidens Historie, og af 2det, Frankrig, England, Tydskland (Helvetien, Bøhmen, Brandenburg, Dele af Preussen, Ungarn m. M.), Italien, efter Langbergs gamle Historie, Kosfods Udtog og Bohrs Lærebøger. — VII. Classe: Repetitionskursus efter udvidet Maalestof af de vigtigste Staters Historie i Oldtiden, Middelalderen og den nyere Tid. Den revolutionaire Tidsalder er udførlig gennemgaaet indtil Wienercongressens Slutning; de øvrige Begivenheder indtil vor Tid ere samlede under en almindelig Overstgt. Foruden ovennævnte Hjælpemidler er ogsaa Estrups Lærebog benyttet til flere Partier.

Geographie. I. Classe: Ingerslevs lille Geographie forfra til Asien S. 83. — II. Classe: Hele sidstnævnte Lærebog. — III. Classe: Efter Ingerslevs større Lærebog Europa til Italien. — IV. Classe: Det Dvrige af Europa, Asien og Africa til Berberiet, efter samme Lærebog. — V. Classe: Africa, America og Australien, samt repeteret af Europa til Holland, efter samme Lærebog. — VI. Classe B: Repeteret hele Geographien, undtagen Africa og Australien, efter samme Lærebog. — VI. Classe A: Repeteret hele Geographien efter samme Lærebog.

Arithmetik. I. Classe: Efter Mundts Regnebog til Bøken og desuden efter Ursins Regnebog de 4 Species i Bøf; dertil Dvelfer i Tabellen. — II. Classe: Efter Mundts

Regnebog er gennemgaaet fra Broken til Decimalregning, og flere Exempler paa de forskjellige Regningsarter ere benyttede af Ursins Regnebog. — III. Classe: Steens „Elementair Arithmetik“ forfra til Anhanget om Kvadrat og Kvadratrod; mundtlig Meddelelse af Læren om Potens; stadige Dvelfer i Bogstavregning. — IV. Classe: Jürgensens „Elementair Arithmetik og Algebra § 12—15 (S. 48—68) og § 17 (S. 76—84). — V. Classe A og B: Samme Bog §§ 15—20 Nr. 121 (S. 68—106). — VI. Classe B: Samme Bog § 20 og § 23 Nr. 139—145 (S. 105—119 og S. 138—145) og Repetition S. 85—105. — VI. Classe A: Samme Bog: Repetition af hele Arithmetiken. — VII. Classe: Samme Bog: Repetition.

Geometrie. IV. Classe: Ramus's „Elementair Geometrie“ forfra til § 65 S. 53. — V. Classe A og B: Oppermanns Plangeometrie § 11 i første Bog til § 3 Nr. 441 i anden Bog med Forbigaaelse af Tillæget til § 2 (S. 78—128 og S. 140—149). — VI. Classe B: Samme Bog: anden Bog §§ 3—5 med Forbigaaelse af Tillæget til § 3, samt Repetition af hele Bogen. — VI. Classe A: Den plane Trigonometrie efter Ramus's Lærebog samt Repetition af Oppermanns Geometrie. — VII. Classe: Astronomie efter Oluffens Lærebog, samt Repetition af Geometrie, Stereometrie og Trigonometrie.

Naturlære. VI. Classe A: Ørstedes „Naturens mekaniske Deel“ S. 155—341. — VII. Classe: Samme Bog S. 155—341 og Silfverbergs „Naturlærens kemiske Deel“ S. 64—107.

Naturhistorie. I. Classe: Pattedyrenes og Størstedelen af Fuglenes Naturhistorie efter mundtligt Foredrag. — II. Classe: Mennekkets, Pattedyrenes og Fuglenes Naturhistorie efter Bramsens og Drejers Lærebog i Zoologie og Bota-

nik. — III. Classe: Krybdyrene og Fiskene efter samme Lærebog; den terminologiske Indledning til Botaniken, det Linneiske System og de stilkblomstrede og bægerblomstrede Femtalsplanter efter Petits Lærebog i Botanik; Øvelser i Plantebestemmelser holdte efter Sammes Tabeller. — IV. Classe: De naturlige Plantefamilier efter Petits Lærebog. V. Classe: De hvirvellose Dyr med Undtagelse af Polyperne og Goplerne efter Bramsens og Drejers Lærebog. — VI. Classe B: Den almindelige Botanik og Plantegeographien under Afbenyttelse af Petits Lærebog; Menneskets Anatomie og Physiologie efter mundtligt Foredrag, og repeteret Hvirveldyrenes Naturhistorie. — VI. Classe A: Repeteret Zoologien.

Tegning. I. Classe: Conturfrihaandstegning. I geometrisk Tegning ere Tabellerne I—XI gennemgaaede. — II. Classe: Skyggfrihaandstegning. I geometrisk Tegning ere Tabellerne I—XVI gennemgaaede. — III. Classe: I geometrisk Tegning ere Tabellerne I—XIV gennemgaaede i Forbindelse med Perspektiver, de tre første efter Setch's Tabeller.

I Skrivning og Sang har Underviisningen været fremmet som hidtil. Ligeledes er Gymnastikunderviisningen regelmæssig bleven fortsat, og Svømmeøvelserne for indværende Sommer ville, forsaavidt Veiret tillader det, blive foretagne paa sædvanlig Maade.

Videnskabelige Samlinger.

- I. a. Skolebibliotheket. b. Discipulbibliotheket.
 II. Naturhistorisk Samling. III. Fysiske Apparater.

I. a. Skolebibliotheket har siden Afslutningen af den i forrige Aars Beretning meddeelte Fortegnelse modtaget følgende Tilvært:

- E. Ungst**, Der Religionsunterricht. Winterthur 1850. 8.
- Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie**, udg. af det kgl. nordiske Oldskr.-Selskab. 1849. Kbhavn. 8.
- D. Sr. Arago**, Unterhaltungen aus dem Gebiete der Naturkunde. Aus dem Französischen übersetzt, 1—3 Th. von C. v. Remy, 4—7 Th. von C. F. Grieb, Stuttgart 1837—1848. 8.
- Arrians Anabasis**. Erklärt von C. Sintenis. I—II Bdch, Leipzig 1849. 8.
- H. Berghaus**, Physikalischer Atlas. 1—5 Abth. Gotha 1849—1851. Fol.
- Th. Bergk u. J. Caesar**, Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft, 8 Jahrg. 3 H. — 9 Jahrg. 2 H. Cassel 1850—1851. 4.
- N. S. Bergsøe**, Den danske Stats Statistik, 4 Bd. 1—3 H. Kbhavn. 1848—1851. 8.
- G. Bernhardt**, Grundriss der Römischen Litteratur. 2te Bearbeitung. Halle 1850. 8.
- Bille, Steen**, Beretning om Corvetten Galathea's Reise omkring Jordan 1845, 46 og 47. 3 D. Kbhavn 1851. 8.
- A. Boeckhii corpus inscriptionum Græcarum**. Vol. III, fascie. I—III. Ed. Io. Franzius. Berolini 1844—1850. Fol.
- G. P. Brammer**, Bor Lids Forbringer til Danmarks Skolevæsen, drøftede i Taler og Breve. Kbhavn 1850. 8.
- P. O. Brøndsted**, Den Ficoroniske Cista, beskrevet og forklaret. Efter allerhöieste Befaling udg. af N. V. Dorph. Kbhavn 1847. (Gave af H. M. Kongen).
- Ciceros Brutus de claris oratoribus**. Erklärt von O. Jahn, Leipzig 1849. 8.
- Ciceros ausgewählte Reden**. Erklärt von K. Halm. 5 Bdch, Leipzig 1850. 8.
- M. Tullii Ciceronis Tusculanarum disputationum libri quinque**. Erklärt von G. Tischer. Leipzig 1850. 8.
- M. Tullii Ciceronis de natura deorum libri tres**. Erklärt von G. F. Schoemann. Leipzig 1850. 8.
- §. N. Clausen**, Tidsskrift for udenlandsk theologisk Litteratur, 2—4 H. for 1850, 1 H. for 1851. Kbhavn. 8.
- Demosthenes**, ausgewählte Reden des. Erklärt von A. Westermann. 1—2 Bdch. Leipzig 1850—1851. 8.
- L. Doederlein**, Homerisches Glossarium. 1 Bd. Erlangen 1850. 8.
- E. W. Eichhoff**, Vergleichung der Sprachen von Europa und

- Indien.** Aus dem Französischen von *J. H. Kaltschmidt*. Leipzig 1845. 8.
- Euripides Werke.** Griechisch mit metrischer Uebersetzung und prüfenden und erklärenden Anmerkungen von *J. A. Sartung*. 1, 2, 9, 10, 11 Bdeh. Leipzig 1848—1850. 8.
- Forlagscatalog,** almindeligt danff, for Aarene 1845 til 1849. 3die Supplement til „Almindeligt Danff-Norff Forlagscatalog“. Udg. af Forlagsforeningen i Kjøbenhavn. Kbhavn 1850. 8.
- S. P. Giessing,** Kong Frederik den Sjettes Regjeringshistorie, 2 Bd. 1—5 H. Kbhavn 1850. 8.
- A. Haacke,** Beiträge zu einer neugestaltung der griechischen grammatik. 1 H. Nordhausen 1850. 8.
- S. Sand,** Praktisches Handbuch für Uebungen im lateinischen Stil. Jena 1850. 8.
- C. Sauch,** Noгле Betragtninger angaaende Underviisningstiden i vore Skoler. Kbhavn 1850. 8.
- L. Selweg,** For Literatur og Kritik. Et Fjerdingaarskrift, udg. af Fyens Stifts literære Selskab. 6 Bd. 4 H. Odense 1848. 8.
- C. F. Hempel,** De monstria acephalis disquisitio anatomica. Hauniæ 1850. 8. (Disp. for den medicinske Doctorgrad).
- Herodotos.** Erklært von *B. H. Lhardy*. 1 Bdch. Leipzig 1850. 8.
- S. W. Hoffmann,** Grundzüge der allgemeinen Erdfunde. Stuttgart 1850. 8.
- Homers Odyssee.** Erklært von *J. U. Faesi*. 2 Bd. Leipzig 1850. 8.
- O. S. Jaeger,** Die Gymnastik der Hellenen in ihrem Einfluß auf's gesammte Alterthum und ihrer Bedeutung für die deutsche Gegenwart. Göttingen 1850. 8.
- G. Karsten,** Die Fortschritte der Physik im Jahre 1847. Dargestellt von der physikalischen Gesellschaft zu Berlin. III Jahrg. 1—2 Abth. Berlin 1849—1850. 8.
- F. L. Keller,** Semestrium ad M. Tullium Ciceronem libri sex. Vol. I., lib. III. Turici 1851. 8.
- N. Kjørbølling,** Kongeriget Danmarks samt Hertugdømmerne Slesvigs, Holsteens og Lauenborgs Fugle. 9—15 H. Kbhavn. Fol.
- N. Kjørbølling,** Ornithologia Danica. Danmarks Fugle, beskrevne af M. K. 1—2 H. Kbhavn 1851. 8.
- K. Klog,** Handwörterbuch der lateinischen Sprache. 5 Lief. Braunschweig 1850. 8.

- F. Lange**, Nogle Bemærkninger om Skoleunderviisningens Princip og Methode. Kbhavn 1850. 8.
- Lysias**, ausgewählte Reden des, Erklärt von **R. Rauchenstein**. Leipzig 1848. 8.
- C. H. Menzel**, Die Kunstwerke von dem Alterthum bis auf die Gegenwart in 120 Kupferstichen nach Originalzeichnungen. 1 Bd. 1—5 Lief. Leipzig.
- L. Meyer**, Fremmedordbog. 3die, forsgede og forbedrede Udgave ved **S. P. J. Dahl**. 3—4 H. Kbhavn 1850—1851. 8.
- Michelet**, Histoire de France. Tome I—VI. Paris 1835—1844. 8.
- S. A. Milo** og **S. Schneekloth**, Skolens Reform. Et Lidskrift. 1 Harg. Nr. 5—12, 2 Harg. Nr. 1—7. Kbhavn 1850—1851. 8.
- C. Molbeck**, Nyt historisk Lidskrift, udg. af den danske historiske Forening. 4 Bd. 1 H. Kbhavn 1850. 8.
- J. C. Mützell**, Zeitschrift für das Gymnasialwesen. 4 Jahrg. 6 H. — 5 Jahrg. 5 H. Berlin 1850—1851. 8.
- B. G. Niebuhr**, Historische und philologische Vorträge, an der Universität zu Bonn gehalten. 2 Abth. (Vorträge über alte Geschichte) 1—2 Bd. Berlin 1847—1848. 8.
- C. F. R. Olufsen**, Tentamen de longitudine speculæ Hauniensis. Præmittuntur considerationes de conaminibus, quæ initio seculi octavi decimi ad astronomiam practicam reformandam instituit inclytissimus Roemerus. Hauniæ 1850. 4. (Universitetsprogram).
- P. L. Panum**, Om Fibrinen i Almindelighed og om dens Coagulation i Særdeleshed. Kbhavn 1851. 8. (Disp. for den medicinske Doctorgrad).
- C. L. Petersen**, Naturlærens chemiske Deel, oversat efter **Dr. Joh. Müllers** Grundriß der Physik und Meteorologie. Med 190 Afbildninger. Kbhavn 1851. 8.
- Platons** Werke. Griechisch und Deutsch mit kritischen und erklärenden Anmerkungen. 4, 10, 11, 12, 13 Th. Leipzig 1850—1851. 8.
- Plutarch**, ausgewählte Biographien des. Erklärt von **C. Sintenis**. I—III Bdch. Leipzig 1848—1851. 8.
- W. Prosch**, Dyrerigetets Naturhistorie. Kbhavn 1851. 8.
- C. Ramus**, Elementær Geometrie. Kbhavn 1850. 8.
- S. Rehm**, Lehrbuch der historischen Propädeutik und Grundriß der allgemeinen Geschichte. Marburg 1850. 8.
- J. L. Rohmann**, Skildringer af historiske Begivenheder, fornemmelig i

- Europa, fra 1840. 1 Deel. (Eftilbringer af den nyeste Tids Historie fra Julirevolutionens Udbrud 1830. 4 Deel). Odense 1851. 8.
- A. Rothe**, Om den offentlige Undervisning i Frankrig. (Efter „De l'instruction publique en France etc. par M. Albert de Broglie.“). Kbhavn. 1851. 8.
- H. Schmidt**, Kritischer Commentar zu Plato's Phædon. 1ste Hälfte. Halle 1850. 8.
- A. Schizlein**, Iconographia familiarum naturalium regni vegetabilis. I—VII H. Bonn 1843.
- J. S. Schouw**, Dansk Tidskrift, Nr. 21—25. Kbhavn 1850—1851. 8.
- J. F. Schouw**, Prøver paa en Jordbeskrivelse. Kbhavn 1851. 8.
- N. Simesen**, Geometriens Grundtræk, genetisk fremstillede til Skolebrug. Helsingør og Kbhavn 1848. 8.
- Sophokles Werke**. Griechisch mit metrischer Uebersetzung und präsen- den und erklärenden Anmerkungen von J. A. Hartung. 1—4 Bdeh. Leipzig 1850—1851. 8.
- Sophocles**. Erklärt von **F. W. Schneidewin**. 1 Bdch. Leipzig 1849. 8.
- H. Stephani thesaurus græcæ linguæ**. Edd. **C. B. Hase**, **G.** & **L. Dindorfi**. Vol. VII fascie. V. Vol. VIII fascie. I. Parisiis. Fol.
- Tabelværk, statistisk. Ny Række. Første Bind. Kbhavn 1851. 4.
- A. Thiers**, Consulats- og Keiserdømmets Historie. 87—97 Levering. Kbhavn 1850—1851. 8.
- Tidsskrift, antiqvarisk, udg. af det kgl. nord. Oldskr.-Selskab. 1846—1848. 3 H. Kbhavn 1849. 8.
- E. S. Unger**, Praktische Anleitung zur Auflösung geometrischer Aufgaben u. s. w. Erfurt 1843. 8.
- Virgils Gedichte**. Erklärt von **Th. Ladewig**. 1 Bdch. Leipzig 1850. 8.
- P. Virgilius Maro**, die Gedichte des. Lateinischer Text mit deutschen Erläuterungen herausgeg. von **Philipp Wagner**. 3.—6 H. Leipzig 1849—1850. 8.
- C. S. Wegener**, Actmæssige Bidrag til Danmarks Historie i det nittende Aarhundrede. Tillige en Belysning af det ved Droyfen og Samwer udgivne Augustenborgske Skrift. 1 D. Kbhavn 1851. 8.
- E. C. Werlauff**, Kjøbenhavns Universitet fra dets Stiftelse indtil Reformationen. Kbhavn 1850. 4. (Universitetsprogram).
- Xenophons Anabasis**. Erklärt von **F. K. Hertlein**. Leipzig 1849. 8.

- A. S. Ørsted**, Af mit Livs og min Tids Historie, 1 Bd. 1—2 H. Kbhavn 1850. 8.
- H. C. Ørsted**, Oversigt over det Kongelige danske Videnskaber-nes Selskabs Forhandlinger o. s. v. i Aaret 1850 (Nr. 4—8). — (Selskabets Secretair), Oversigt o. s. v. i Aaret 1851 (Nr. 1—2).
-

Universitetets Lektionskataloger og Examenlister; de af Kirke- og Undervisningsministeriet udfærdigede Bekjendtgørelser vedkommende Uni-versitetets Examinere; Statscalenderen o. s. v.

Skoleprogrammer for 1850.

- Aalborg Kathedralskole: **Povelsen**, Om Opdragelse til Sanddruhed.
- Aarhuus Kathedralskole: **S. S. Blache**, Historiske Efterretninger om Aarhuus Cathedralskoles Bygninger og Inventarier fra den ældste Tid indtil Ombygningen og Udvidelsen i Aarene 1847—49.
- Aarhuus videnskabelige Realskole: **K. C. Nielsen**, Skoleefterretninger.
- Borgerdydskolen paa Christianshavn: **M Hammerich**, Bidrag til Forhandlingerne om Landsbyskolen.
- Borgerdydskolen i Kjøbenhavn: **C. V. Rimestad**, Skoleefterretninger.
- Frederiksborg lærde Skole: **S. M. Flemmer**, Skoleefterretninger.
- Forsens lærde Skole: **S. C. C. Birch**, Kort Oversigt over de i Her-tugdømmerne Slesvig og Holsten i Aarene 1848 og 1849 førte For-handlinger angaaende det offentlige Skolevæsen.
- Kolding lærde Skole: **C. F. Ingerslev**, De vocibus et locis qui-busdam in lexicis vulgo minus recte tractatis.
- Metropolitanskolen: **C. Berg**, Første Afsnit af en Afhandling om Jo-Mytthen.
- Nykjøbing Kathedralskole: **J. P. Buch**, Kort Fremstilling af Mathe-matikkens Anvendelse i en methodisk Regneunderviisning.
- Odense Kathedralskole: **K. J. S. Genrichsen**, Bidrag til Odense Ca-theedralskoles Historie. 2 H. Om Skolens Stipendier og Legater.
- Randers lærde Skole: **C. A. Thortsen**, Skoleefterretninger.
- Ribe Kathedralskole: **A. E. Riis**, Prøve af en Udgave af Sophocles's Antigone til Skolebrug.
- Roskilde Kathedralskole: **I. P. D. Broager**, Nogle Formler henhørende

til de regulære Polygoner. **H. C. W. Smith**, Om Indholdet af en dansk Læsebog for Børn.

Kønne lærde og Real-Skole: **H. K. Whitte**, Skoleefterretninger.

Slagelse lærde Skole: **F. W. Wiehe**, Bidrag til græsk Synonymik.

Sorø Academies Skole: **F. V. S. Jacobsen**, Nogle Bidrag til Kundskaben om Insektfaunaen omkring Sorø.

Det von Westenske Institut: **J. G. Bohr**, Skoleefterretninger.

Viborg Kathedralskole: **J. C. Olsen**, Skoleefterretninger.

Endvidere har Skolen modtaget Programmerne fra Kongeriget Preussens Gymnasier og andre høiere Dannelsesanstalter for 1849.

b. Bestyrelsen af Discipelbibliotheket, hvis Virksomhed paa Grund af forskjellige Omstændigheder i længere Tid havde været standset, er i Begyndelsen af indeværende Skoleaar, efter Rectors Anmodning, overtaget af Adjunct Rasmusen og Bibliotheket er i samme Tid bleven flittig benyttet. Om den Tilvæxt, som denne Bogsamling har modtaget, skal en Meddelelse blive leveret i næste Aars Beretning.

II. Den naturhistoriske Samling er bleven forøget med følgende Gjenstande:

A. Cranium af Isbjørnen (*ursus maritimus*) og Klappmøbsen (*phoca cristata*), 1 Axolotl (*Siredon Mexicanus*), 1 *Callichtys asper*, 1 *Pomacanthus* sp., 1 *Phyllosoma* sp., 3 Exemplarer af *Cyamus ceti* (Hvalfisfæluus), 1 *Doris liturata*, 1 *Hyalæa longirostris*, 1 *Salpa* sp., 1 *Pyrosoma* sp., 1 *Botryllus* sp., 1 *Velella* sp., 1 *Porpita* sp., samtlige i Spiritus. Disse Gjenstande ere blevne Skolen overladte ved Salg af Universitetets Museum.

B. 1 Slaggermusfælet, 1 Slangefælet, 1 Frøsfælet.

C. 1 Svørnefælet (*aquila albicilla*), 1 Uglefælet, 1 *Eledone* sp. og flere endnu ikke bestemte Lucier, Solothurier

Asterier og Actinier i Spiritus, hvilke samtlige under C anførte Numere have af Prof. Eschricht været stillede til Naturhistorielæreren, Adjunct Kiellerups, Disposition og saaledes ere blevne indlemmede i Skolens Samling.

D. Tandbesætningen af Myliobatis sp., 4 Expl., 1 Balanus tintinnabulum (?), 1 Gorgonia sp. og 44 Arter af Conchylier i 146 Exemplarer, Alt fra Ostindien. De herunder nævnte Numere ere en Gave til Skolen af Regimentschirurg Christens.

E. Exocoetus volitans (Flyvesiff) i Spiritus, 1 Pegasus draco (Sødrage) tørret, fra China, 1 Apus productus i Spiritus, samtlige forærede af Adjunct Kiellerup.

III. Den fysiske Samling er siden den i Skolefesterretningerne for 1848—1849 meddeelte Opgivelse bleven forøget med følgende Apparater:

Et Par Magdeburger-Halvfugler. — En Dykkerfloffe. — Et Stativ med Reagensglas og Tang. — En Electrifeermaskine. — Et electrisk Hjul. — En electrisk Udlader. — Et Pompeværk, drevet ved Electromagnetisme. — Et galvanisk Trugapparat.

Regnskabsvæsenet.

I. A—B. Skolens forskjellige Regnskaber (for Aaret fra 1ste April 1850 til 31te Marts 1851).

II. Skolebeneficier og andre Stipendier. III. Bestemmelser Regnskabsvæsenet vedkommende.

I. A. Skolekassens Regnskab.

I. Indtægt.

	Rbb.	ß
1. Renter af Skolens Capitalformue	495.	16.
Lateris	495.	16.

	Rbb.	ß
Transport	495.	16.
2. Jordbogs-Indtægter samt Indtægter af Kirker og Præsteskole	4,001.	9.
3. Samtlige Skolecontingenter :		
a. Skolepenge	5,594 Rbb.	85 ß
b. Brændpenge	1,038 —	= -
c. Indskrivningspenge	155 —	= -
d. For Testimonier og Tentamen	160 —	= -
		6,947. 85.
4. Bidrag fra Universitetet	30.	=
5. Børnehusets Afgift	500.	=
6. Jord-, Sang- og Copulationspenge	2,222.	44.
7. Privatstipendie	460.	=
8. Tilløb fra den almindelige Skolefond	288.	48.
Summa Indtægt	14,945.	10.

II. Udgift.

1. Underbalance efter Regnskabet til 31te Marts 1850	1,358.	43.
2. Faste Gager og personligt Tillæg til Lærerne	8,075.	=
3. Udgifter til Timeundervisning	2,086.	24.
4. Pensioner	400.	=
5. Bibliotheket og andre videnskabelige Apparater	419.	52.
6. Bygningers og Inventariums Vedligeholdelse	479.	90.
7. Brændsels- og Belysnings-Fornødenheder	559.	8.
8. Skatter og Afgifter :		
a. ordinaire	149 Rbb.	80 ß
b. Krigsskat	179 —	67 -
		329. 51.
9. Udgifter ved Regnskabsføringen	350.	=
10. Afgift til 4 Kirkeskoler for Sangviceriering	480.	=
11. Forskjellige løbende Udgifter :		
a. Skoleopvarmning	150 Rbb.	= ß
b. Reengjøring	101 —	54 -
c. Porto, Protokoller, Skrive- materialier og Afskrivning	187 —	85 -
d. Programmer og Skolehøjtidel- ligheder	168 —	17 -
e. Andre Udgifter	77 —	44 -
		685. 8.
Kateris	15,222.	84.

	Rbb.	ß
Transport	15,222.	84.
12. Udbetalte Gageforsbud	125.	=
Summa Udgift	15,347.	84.
Sammenholdt med Indtægten	14,945.	10.
Underbalance	402.	74.

Ad. A. 5te Udgiftspost: Contoen for Bibliotheket
og andre videnskabelige Apparater.

I. Indtægt.

1. Renten af den Bibliotheket tilhørende Capital 1,075 Rbb.	43.	=
2. Tilskud fra Skolekasen	419.	52.
	462.	52.

II. Udgift.

1. Bibliotheket	263.	=
2. De naturhistoriske Samlinger	99.	=
3. De physiske Apparater	100.	52.
	462.	52.

B. Stipendiefondens Regnskab.

I. Indtægt.

1. Fonden eiede efter Regnskabet til 31te Marts 1850:		
a. en af Kjøbenhavns Magistrat administreret Capital	13,500	Rbb.
b. en kongelig Obligation Nr. 50 (det D. U. Meyer'ske Legat)	2,500	—
c. 9 Stykker kongelige Obligationer paa	3,200	—
	19,200.	.
d. Contant Beholdning	8.	26.
2. Renter af Capitalen 19,200 Rbb. for 1 Aar til 11te Decb. 1850	768	Rbb.
efter Fradrag af Krigsskat	48	—
	720.	.
3. Renter af Legatum Bartholini for samme Aar efter Fradrag af Krigsskat	3.	71.
Summa Indtægt	19,932.	1.

	Rbd.	ß
II. Udgift.		
1. Deels udbetalte, deels i den almindelige Skolefond indsatte Dylagspenge	692.	=
2. Saldo til 1851—1852*)		
a. Fornævnte Capital	19,200.	=
b. Contant Beholdning	40.	1.
	19,932.	1.
	19,932.	1.

II. Efter det af Rector under 20de November f. A. indsendte Forslag approberede Ministeriet under 9de December næstefter følgende Fordeling af Skolens Beneficiær for indværende Skoleaar:

A. Høieste Stipendium, 50 Rbd., tillagdes Ingen.

B. Mellemste Stipendium, 35 Rbd., tillagdes Disciplene 1. S. S. F. Tughorn, 2. S. V. Birkerod, 3. S. E. T. Lippert, 4. A. S. S. Klubien, for samtlige Alt at oplægge, 5. S. P. J. Dahl, 15 Rbd. at udbetale, 20 Rbd. at oplægge, 6. O. Söhlenberg, 7. T. S. Lange, 8. J. C. Møller, for samtlige Alt at oplægge.

C. Laveste Stipendium, 20 Rbd., tillagdes Disciplene 1. L. T. Nissen, 2. S. S. Jørgensen, 3. S. R. L. Jensen, 4. G. T. Zindenburg, 5. S. S. C. J. Lauritzen, 6. B. S. Sørensen, 7. E. S. Koch, 8. V. Oldenburg, 9. C. G. Lange, 10. A. O. S. Lorenz, 11. S. J. R. Thaarup, 12. A. S. G. Jacobsen, 13. E. P. Diechmann, 14. S. J. V. Wick, 15. J. C. P. Wilse, 16. L. J. A. C. Bergh, Alt at oplægge.

D. Fri Underviisning bevilgedes Disciplene 1. S.

*) Under Stipendiefondens Formue er indbefattet det academiske Dylag fra 25 Skolen frekventerende Disciple, stort 1,516 Rbd. 38 ß.

Spandet, 2. V. T. Petersen, 3. S. S. J. S. Petersen, 4. C. J. Würzen, 5. S. Sørensen, 6. S. S. G. Smith, 7. C. S. Stremme, 8. C. C. Christens, 9. S. K. Sviid, 10. E. J. Trier, 11. J. O. Thomsen, 12. O. V. Meier, 13. C. T. Bang, 14. L. C. A. S. Thofte, 15. G. V. Meidell, 16. B. T. Dahl, 17. P. C. Larsen, 18. C. S. Gyberg, 19. P. S. J. Conradt-Eberlin, 20. J. B. Seerup, 21. J. C. S. Wilse, 22. V. K. Christensen, 23. J. C. Boeck, 24. P. L. Krebs, 25. O. V. Soffgaard, 26. E. V. Rose, 27. A. V. Freund, 28. J. S. Lange, 29. N. A. Angelo.

E. Underviisning mod nedsat Betaling bevilgedes Disciplene 1. J. S. Møller, og 2. M. A. Stub.

Endvidere ere i Løbet af Skoleaaret følgende Disciple, hver under hosføiede Dato, af Ministeriet blevne beneficerede: a. med fri Underviisning: under 31te December f. A. E. A. Holmsted af 2den Classe; under 18de Januar d. A. P. Hjort af 5te Classe og S. Hjort af 2den Classe, hvilke tvende sidstnævnte Disciple ogsaa i Sorø Academies Skole, fra hvilken de gif over hertil, havde nydt fri Underviisning; under 31te Marts d. A. T. T. S. Elberg, i Henhold til kongelig Resolution af 11te Februar 1848. — b. med Underviisning mod nedsat Betaling: under 28de April d. A. W. E. Velschow af 4de Classe, fra 1ste April næstforhen at regne.

Det Klarupste Legat, 16 Rbd. aarlig for hver Stipendiat, er for sidste Haalvdeel af 1850, ligesom i de to foregaaende Dvartaler af samme Aar, tillagt de tvende i October f. A. herfra dimitterede Studenter C. G. Hansen og T. E. Spang samt Discipel af 6te Classe O. Söhlenberg. For Januar og April Dvartal d. A. er Legatet fremdeles bleven tillagt sidstnævnte Discipel, samt, istedetfor de tvende oven-

nævnte af Skolen udgaaede Studerende, Disciplene S. P. J. Dahl af 6te Cl. og A. S. Ø. Jacobsen af 5te Cl. som blandt dem, der af Rector vare bragte i Forslag til at indtage de vacante Pladser, af Directionen for de Klarupske Stiftelser under 20de Juni dertil bleve valgte.

Det Bornemann=Lasson'ske Legat, 10 Rbd. aarlig, er for indeværende Aar af Legatets Ephorus, Kammerherre, Baron Juel-Rysensteen, efter Rectors Forslag af 23de Juni tillagt Discipel af 7de Classe S. V. Birkerod.

III. Angaaende den fremtidige Udbetaling af Gager o. f. v har Ministeriet i Skrivelse til Rector af 23de Juli 1850 tilkjendegivet, at de i Loven af 30te Juni d. A. indeholdte Bestemmelser angaaende Anviisning af Gager, Pensioner og Bartpenge, som udbetales af Statskassen, ogsaa ville være at anvende paa Gager, Lønninger m. v., som udbetales af Metropolitan-skolens Kasse, alene med Undtagelse af Betaling for Extratimer og de Timelærere tillagte Godtgjørelser, som ville være at udbetale Vedkommende paa samme Maade som hidtil. Ifølge ovennævnte Lov blive saaledes samtlige Gager til Skolens faste Lærere nu udbetalte maanedsviis og forud.

Ifølge Ministeriets Skrivelse af 20de December 1850 er, efter Indstilling fra Consistorium, Cand. philos P. Blicher antaget som Famulus quæsturæ ved Skolen, i hvilken Egen-skab han siden 31te December 1846 havde været constitueret. (cfr. Skoleefterretninger for 1847 S. 73).

Afgangsexamens 1ste Deel.						Afgangsexamens 2den Deel.										
N ^o	Candidaterne.	Tydsk.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Naturhistorie.	Dansk.	Latin		Gresk.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Naturlære.	Hovedcharakter.	Skrift
								Latin (mundtlig).	Latin (skriftlig).							
1.	P. E. Holm.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg.	Ug.	Mg.	Ug.	Ug.	Mg.	Ug.	Ug.	Første Charakter med Udmærkelse.	—
2.	C. G. Hansen.	Mg.	Ug.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg.	Første Charakter.	Ug.
3.	S. G. Møller.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg.	Ug.	G.	Ug.	Ug.	Mg.	Mg.	Ug.	Første Charakter med Udmærkelse.	—
4.	S. J. Garrigue.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	Mg.	G.	Ug.	Første Charakter.	—
5.	G. F. V. L. Nielsen.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Charakter.	—
6.	T. E. Spang.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	G.	Første Charakter.	G.
7.	A. L. Zindenburg.	Ug.	Ug.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	G.	Lg.	Mg.	Første Charakter.	—
8.	V. T. Kall.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Første Charakter.	G.
9.	D. Mazar de la Garde.	G.	Mg.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	Mbl.	G.	Anden Charakter.	—

Schema

over Examinationens Gang ved de offentlige Examina i Metropolitanskolen 1851.

A. Hovedexamen.

(Fra den 2den til den 14de Juli.)

Ved den mundtlige Examen er for hver enkelt Prøve vedkommende Examinators Navn tilføjet.

IV, III og II Klasse ere, paa Grund af deres bethdeligere Discipelsantal, under hele den mundtlige Examen, hver for sig, ansatte til Examination i 2 forskjellige Afdelinger.

IV Cl. A bestaaer af Disciplene: 1. W. Scharling, 2. O. Hansen, 3. P. Casse, 4. Velschow, 5. Johnsen, 6. Freund, 7. J. Thiele, 8. Barnekow, 9. Brorson, 10. Dons, 11. C. Dannefskjold, 12. J. Lange, 13. S. Dannefskjold.

IV Cl. B bestaaer af Disciplene: 1. W. Møller, 2. Thomsen, 3. Wibe, 4. Meier, 5. A. Sibiger, 6. Prangen, 7. Bang, 8. P. Jensen, 9. S. Ring, 10. Knuth, 11. Thofte, 12. Gutfeld.

III Cl. A bestaaer af Disciplene: 1. Reiersen, 2. Dagger, 3. Philipsen, 4. B. Dahl, 5. Christensen, 6. Meidell, 7. Seerup, 8. G. Müller, 9. Thrane, 10. B. Lund, 11. Frydensberg, 12. E. Bjær, 13. Schleisner, 14. L. Paludan, 15. S. Solm.

III Cl. B bestaaer af Disciplene: 1. Gyberg, 2. S. Wilse, 3. Skibsted, 4. Larsen, 5. J. Scavenius, 6. Steenstrup, 7. Ebertin, 8. C. Abrahams, 9. Boeck, 10. Bilsted, 11. A. Thiele, 12. S. Using, 13. David, 14. Bech.

II Cl. A bestaaer af Disciplene: 1. P. Krebs, 2. Wiese, 3. Berggreen, 4. Angelo, 5. Lowenorn, 6. C. Solm, 7. G. Casse, 8. S. Casse, 9. C. Cederfeld, 10. Hoffgaard, 11. Rehling, 12. A. Mourier, 13. T. Bay, 14. C. Bay.

II Cl. B bestaaer af Disciplene: 1. Solmsted, 2. Richter, 3. C. Scharling, 4. T. Lund, 5. A. Thiele, 6. Stub, 7. C. Scavenius, 8. T. Peterfen, 9. Halling, 10. V. Bendz, 11. Ahrensen, 12. E. Sjort, 13. S. Sjort.

I. Skriftlig Examen.

Onsdagen den 2den Juli.

9-12. Samtlige Classer Dansk Stil; 3-6. VI Cl. A—B og V Cl. A—B Latinsk Versjon.

Torsdagen den 3die Juli.

9-12 VI Cl. A—B, V Cl. A—B og IV Cl. Latinsk Stil.

9-11. II Cl. og I Cl. Regning.

3-5. VI Cl. B Fransk Versjon; 5-7. VI B Tydsk Stil.

Mandagen den 7de Juli.

4-7. VI Cl. A og B Historisk Udarbeidelse.

II. Mundtlig Examen.

Lørdagen den 5te Juli.

IV Classens Læsestue.

8-11½. VI Cl. A. Latin. Overlærer Berg.

11½-2. V Cl. B. Religion. Adjunct Jensen.

4-6. IV Cl. B. Geographie. Adjunct Kiellerup.

6-8. III Cl. A. Naturhistorie. Adjunct Kiellerup.

III Classens Læsestue.

8-11½. VI Cl. B. Historie. Overlærer Espersen.

11½-2½. IV Cl. A. Græsk. Candidat P. Petersen.

4-6. III Cl. B. Dansk. Adjunct Solbeck.

6-8. I Cl. Geographie. Candidat Kiilsgaard.

II Classens Læsestue.

8-11. V Cl. A. Mathematik. Overlærer Petersen.

11-2. II Cl. AB. Fransk. Professor Borring.

4-6. III Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.

6-8. III Cl. B. Tydsk. Adjunct Krebs.

Mandagen den 7de Juli.

IV Classens Læsestue.

8-11½. VI Cl. B. Latin. Candidat P. Petersen.

III Classens Læsestue.

8-11½. VI Cl. A. Historie. Overlærer Espersen.

11½-2. IV Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.	11½-2. I Cl. Historie. Over- lærer Berg.
4-6. III Cl. B. Naturhistorie. Adjunct Kiellerup.	4-6. II Cl. B. Religion. Ad- junct Jensen.
6-8. II Cl. A. Tydsk. Adjunct Solbeck.	6-8. IV Cl. B. Fransk. Pro- fessor Borring.

II Classens Læsestue.

8-10. V Cl. A. Geographie. Adjunct Kiellerup.
10-12. V Cl. B. Naturhistorie. Adjunct Kiellerup.
4-6. III Cl. A. Tydsk. Adjunct Krebs.
6-8 IV Cl. A. Naturhistorie, Adjunct Kiellerup.

Tirsdagen den 8de Juli.

IV Classens Læsestue.	III Classens Læsestue.
8-10½. V Cl. B. Tydsk. Ad- junct Solbeck.	8-11. V Cl. A. Historie. Over- lærer Esperfen.
11-1½ V Cl. A. Tydsk. Rector.	11½-2. II Cl. A. Historie. Over- lærer Esperfen.
4-7½. VI Cl. B. Græsk. Can- didat P. Petersen.	4-6. IV Cl. B. Naturhistorie. Adjunct Kiellerup.
	6-8. II Cl. B. Dansk. Adjunct Solbeck.

II Classens Læsestue.

8-12. VI Cl. A. Mathematik. Overlærer Petersen.
12-2. IV Cl. A. Geographie. Adjunct Kiellerup.
4-6. III Cl. A. Fransk. Professor Borring.

Onsdagen den 9de Juli.

IV Classens Læsestue.	III Classens Læsestue.
8-11½. VI Cl. A. Græsk. Over- lærer Berg.	8-11. V Cl. B. Historie, Over- lærer Esperfen.
11½-2. V Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.	11½-2. II Cl. B. Historie. Over- lærer Esperfen.

4-8. VI Cl. B. Mathematif. Overlærer Petersen.	4-6. II Cl. A. Danff. Adjunct Zolbech.
	6-8. III Cl. B. Geographie. Adjunct Kiellerup.

II Classens Læsestue.

8-11. III Cl. A. Latin. Adjunct Krebs.
11-2. V Cl. B. Latin. Candidat Kielsen.
4-6. IV Cl. A. Fransk. Professor Borring.
6-8. I Cl. Tydsk. Adjunct Kasmussen.

Torsdagen den 10de Juli.

IV Classens Læsestue.	III Classens Læsestue.
8-11. VI Cl. A. Naturlære. Overlærer Petersen.	8-11 IV Cl. A. Historie. Over- lærer Espersen.
11-2. VI Cl. B. Religion. Ad- junct Jensen.	11-2. IV Cl. B. Græsk. Can- didat P. Petersen.
4-6. III Cl. B. Fransk. Pro- fessor Borring.	4-6. IV Cl. B. Tydsk. Ad- junct Zolbech.
6-8. III Cl. A. Geographie. Adjunct Kiellerup.	6-8. V Cl. B. Fransk. Pro- fessor Borring.

II Classens Læsestue.

8-11. V Cl. A. Latin. Candidat Kielsen.
11-2. III Cl. B. Latin. Adjunct Krebs.
4-6. II Cl. A. Geographie. Candidat Kiilsgaard.
6-8. II Cl. B. Tydsk. Adjunct Zolbech.

Fredagen den 11te Juli.

IV Classens Læsestue.	III Classens Læsestue.
8-11. IV Cl. A. Latin. Ad- junct Krebs.	8-11. IV Cl. B. Historie. Over- lærer Espersen.
11-2. V Cl. B. Mathematif. Overlærer Petersen.	11-1. I Cl. Naturhistorie. Ad- junct Kiellerup.

4-6. V Cl. A. Fransk. Pro-
fessor Borring.

6-8. VI Cl. A. Hebraisk. Ad-
junct Krebs.

4-6. III Cl. A. Dansk. Ad-
junct Solbeck.

6-8. III Cl. B. Religion. Ad-
junct Jensen.

II Classens Læsestue.

8-10½. III Cl. A. Mathematik. Candidat Kiilsgaard.

11-2. V Cl. A. Græsk. Candidat Kern.

4-8. II Cl. A og B. Naturhistorie. Adjunct Kiellerup.

Løverdagen den 12te Juli.

IV Classens Læsestue.

8-11. IV Cl. B. Latin. Ad-
junct Krebs.

11-1. IV Cl. A. Tydsk. Ad-
junct Solbeck.

4-6. V Cl. A. Naturhistorie.
Adjunct Kiellerup.

6-8. II Cl. B. Geographie.
Candidat Kiilsgaard.

III Classens Læsestue.

8-11. III Cl. A. Historie. Over-
lærer Espersen.

11-2. V Cl. B. Græsk. Candi-
dat Kern.

4-6. I Cl. Dansk. Adjunct
Rasmusen.

6-8. II Cl. A. Religion. Ad-
junct Jensen.

II Classens Læsestue.

8-10½. III Cl. B. Mathematik. Candidat Kiilsgaard.

11½-2. IV Cl. B. Religion. Adjunct Jensen.

4-7. IV Cl. A. Mathematik. Overlærer Petersen.

Mandagen den 14de Juli.

IV Classens Læsestue.

8-10½. I Cl. Religion. Adjunct
Jensen.

10½-1½. IV Cl. B. Mathema-
tik. Overlærer Petersen.

III Classens Læsestue.

8-11. III Cl. B. Historie. Over-
lærer Espersen.

II Classens Læsestue.

8-10. V Cl. B. Geographie. Adjunct Kiellerup.

Samme Dags Eftermiddag afholdes Sangproven 5-6 af Organist Berggreen og Gymnastikproven 6-8 af Premierlieutenant v. Solmsted.

Tirsdagen den 15de Juli om Formiddagen Kl. 8 prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple; Onsdagen den 16de Juli afholdes Lærerforsamling i Anledning af Censuren.

B. Afgangsexamen.

(Fra den 18de til den 21de Juli).

I. Skriftlig Examen.

(Denne Deel af Proven er afholdt den 23de, 24de og 25de Juni).

II. Mundtlig Examen.

Fredagen den 18de Juli.

IV Classens Læsestue.

Kl. 9. VII Cl. A. Latin. Rector.

Kl. 4. VII Cl. A. Naturlære. Overlærer Petersen.

II Classens Læsestue.

Kl. 9. VI Cl. A. Religion. Adjunct Jensen.

Kl. 4. VI Cl. A. Lydsf. Adjunct Solbeck.

III Classens Læsestue.

Kl. 9. VII Cl. B. Historie. Overlærer Esperesen.

Kl. 4. VII Cl. B. Græsk. Overlærer Berg.

V Classe A's Læsestue.

Kl. 9. VI Cl. B. Fransk. Professor Borring.

Løverdagen den 19de Juli.

IV Classens Læsestue.
 Kl. 9. VII Cl. B. Latin.
 Rector.

Kl. 4. VII Cl. B. Naturlære.
 Overlærer Petersen.

II Classens Læsestue.
 Kl. 9. VI Cl. A. Naturhistorie.
 Adjunct Kiellerup.

Kl. 4. VI Cl. A. Fransk. Pro-
 fessor Borring.

III Classens Læsestue.
 Kl. 9. VII Cl. A. Historie. Over-
 lærer Espersen.

Kl. 4. VII Cl. A. Græsk. Over-
 lærer Berg.

V Classens A's Læsestue.
 Kl. 9. VI Cl. B. Tydsk. Adjunct
 Solbeck.

Kl. 4. VI Cl. B. Naturhistorie.
 Adjunct Kiellerup.

Mandagen den 21de Juli.

IV Classens Læsestue.
 Kl. 9. VII Cl. A. } Matematik.
 Kl. 4. VII Cl. B. } Overlærer
 Petersen.

III Classens Læsestue.
 Kl. 9. VII Cl. Hebraisk. Ad-
 junct Krebs.

II Classens Læsestue.

Kl. 9. VI Cl. A. }
 Kl. 4. VI Cl. B. } Geographie. Adjunct Kiellerup.

Tirsdagen den 22de Juli bekendtgjøres Udfaldet af Af-
 gangsexamen for vedkommende Candidater, hvorefter de iblandt
 disse, som have underkafstet sig Provøns anden Deel, dimitteres.
 Derpaa indtræder Sommerferien, som sluttet med Fredagen
 den 22de August incl. Paa den første Dag af det nye Skole-
 aar, Løverdagen den 23de August, foretages Translocationen.

Til at overvære den mundtlige Deel af ovennævnte Examina og Translocationen indbydes herved Disciplenes Fædre og Førefatte samt andre Skolens og Videnskabernes Belydere.

Metropolitanskolen i Juni 1851.

B. Borgen.
